

**Govern
de les Illes Balears**

Vicepresidència i Conselleria de Presidència
Direcció General de Cooperació i Immigració

Ajuntament de Palma

El perfil sociodemogràfic de la població immigrada a Palma

Palma, novembre de 2014

1.	Introducció	4
2.	La població estrangera al municipi de Palma a 1-1-2014	5
2.1.	Les principals nacionalitats a Palma.....	6
2.2.	La població de Palma per trams d'edat i nacionalitat	9
2.3.	La població de Palma per nivell d'estudis i nacionalitat	9
2.4.	La població de Palma per lloc de naixement	10
2.5.	La variació percentual de la població de Palma 2013-2014.....	12
3.	L'evolució de la població estrangera a Palma des de l'inici de la crisi econòmica	14
3.2.	Les nacionalitats emergents a Palma.....	19
3.3.	Principals conclusions.....	21
4.	Les unitats de convivència per nacionalitat	23
5.	Les principals nacionalitats als barris de Palma.....	26
5.1.	Els barris de Palma amb major percentatge de persones de nacionalitat estrangera.....	27
5.2.	Els barris de Palma amb més presència de persones de nacionalitat comunitària ..	34
5.3.	Els barris de Palma amb major presència de persones de nacionalitat extracomunitària	40
5.4.	La distribució de la població romanesa i búlgara als barris de Palma.....	45
5.5.	La distribució de la població de l'Amèrica Llatina als barris de Palma	46
5.6.	La distribució de la població africana en els barris de Palma.....	49
5.7.	La distribució de la població asiàtica als barris de Palma	50
5.8.	Principals conclusions.....	51
6.	Les persones immigrades en el sistema educatiu	53
6.1.	L'alumnat estranger a les Illes Balears i Mallorca	53
6.2.	Principals conclusions.....	55
7.	Les persones immigrades al mercat laboral.....	56
7.2.	Les taxes d'activitat.....	58
7.3.	Les taxes d'atur	59
7.4.	La incidència de l'atur de llarga durada***	64
7.5.	Gènere, immigració i segregació ocupacional.....	65
7.6.	Principals conclusions.....	68

8.	Dades d'intervenció dels serveis municipals	69
8.1.	Els informes d'arrelament social	69
8.2.	Els informes d'habitatge suficient	73
9.	Referències.....	75

1. Introducció

Palma és una ciutat multicultural. Més de 155 nacionalitats conviuen a ciutat compartint no només un espai urbanístic sinó també cultural. La diversitat ha de ser entesa com una riquesa, com un potencial de coneixement i una oportunitat per a esdevenir una societat oberta, rica i intercultural.

Així doncs, la convivència i el coneixement mutu entre cultures enriqueix qualsevol societat. Per tant, cal potenciar, mitjançant accions socioeducatives, el camí de la ciutat de Palma cap a una societat rica i intercultural on la gent de diferent origen no només hi convisqui sinó que també interactui i s'enriqueixi mútuament.

Qualsevol intervenció socioeducativa necessita partir d'una realitat social. Amb aquesta finalitat es presenta aquest diagnòstic que pretén aclarir amb dades estadístiques la situació i el perfil sociodemogràfic de la població immigrada a la ciutat de Palma.

Un apropament a la realitat necessita també dades no només quantitatives sinó també qualitatives, que reculli la visió tant de professionals com de les persones objectes de la intervenció social. Aquesta visió més qualitativa serà aportada per l'equip de mediació i la seva experiència directa amb el col·lectiu de persones immigrades, recollint les aportacions dels professionals amb experiència d'intervenció directa amb el col·lectiu.

Aquest diagnòstic se centra a la primera part de l'anàlisi, més quantitativa, i fa referència a les dades de població per nacionalitat al municipi de Palma. S'hi analitza l'evolució de la població immigrada a la ciutat i especialment la repercussió de la crisi econòmica en el flux migratori i la seva afectació a les diferents nacionalitats de Palma.

Les dades d'immigració són tractades tant a nivell general com estructurades per barris per tal de poder oferir una visió més exhaustiva de la distribució poblacional i urbanística de les persones immigrades a Palma.

Un tercer apartat es dedica a les dades de treball fent-ne una anàlisi exhaustiva per nacionalitats i prenent el gènere com a variable d'anàlisi principal.

Cada apartat conté un quadre de conclusions a mode de titulars, amb l'objectiu d'aclarir i facilitar l'anàlisi de les dades que aquí es presenten.

Esperam que aquest diagnòstic sigui una eina útil per a tots els serveis de l'Ajuntament per a planificar les seves actuacions amb l'objectiu de donar resposta la diversitat cultural del nostre municipi.

2. La població estrangera al municipi de Palma a 1-1-2014

Segons dades provisionals de l'INE (2014) la comunitat autònoma de les Illes Balears registra a 1 de gener de 2014 202.123 persones de nacionalitat estrangera, la qual cosa suposa el 18,3% del total de població de les Illes, percentatge quasi 8 punts superior al nacional, situat en el 10,7%.

Espanya	Població total	Homes	Dones
Total població	46.725.164	22.965.052	23.760.112
Nacionalitat espanyola	41.724.906	20.405.098	21.319.808
Nacionalitat estrangera	5.000.258	2.559.954	2.440.304
Illes Balears	Població total	Homes	Dones
Total població	1.101.794	549.228	552.566
Nacionalitat espanyola	899.671	447.110	452.561
Nacionalitat estrangera	202.123	102.118	100.005
Palma	Població total	Homes	Dones
Total població	425.726	208.587	217.139
Nacionalitat espanyola	339.854	165.013	174.841
Nacionalitat estrangera	85.872	43.574	42.298

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'INE (2014) i de l'Observatori Municipal de Palma

Segons dades del Padró municipal a 1-1-2014¹ la població total de Palma és de 425.726 persones (48,55% homes i 51,45% dones). D'aquest total de població empadronada a Palma un 20,17 % és de nacionalitat estrangera (85.872 persones, de les quals un 50,7% són homes i un 49,26% són dones). Aquestes dades suposen que Palma concentra el 42,5% del total de les persones immigrades a les Illes Balears (INE, 2014) i esdevé una ciutat diversa i multicultural.

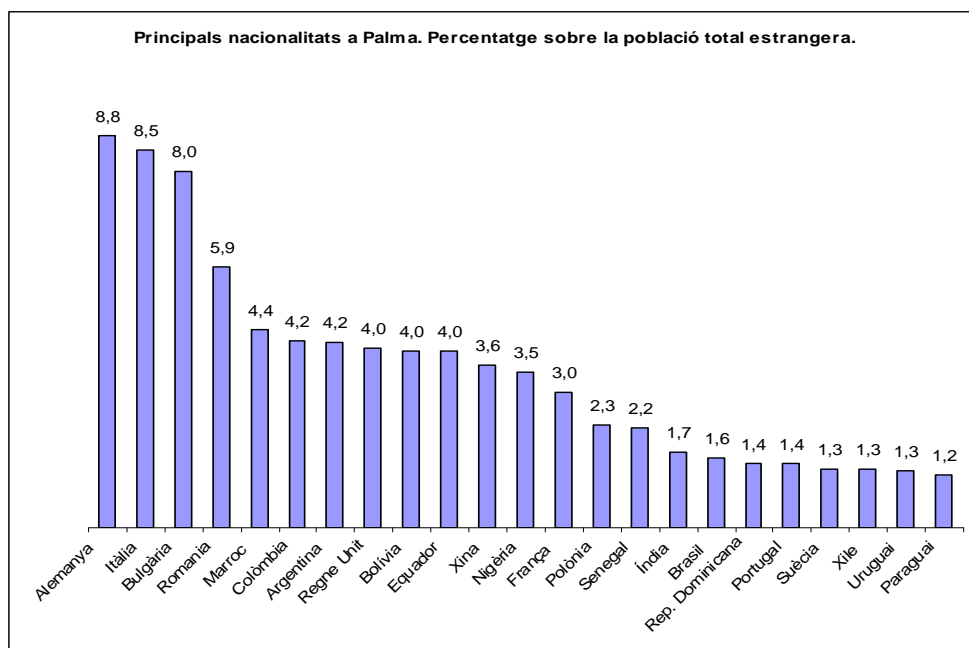
¹ Les dades que aquí es presenten han estat obtingudes de les provisionals del Padró municipal de l'Ajuntament de Palma a 1-1-2014

2.1. Les principals nacionalitats a Palma

A Palma hi conviuen 155 nacionalitats. El 80,5% de les persones de nacionalitat estrangera pertanyen a les 22 nacionalitats que s'exposen a continuació.

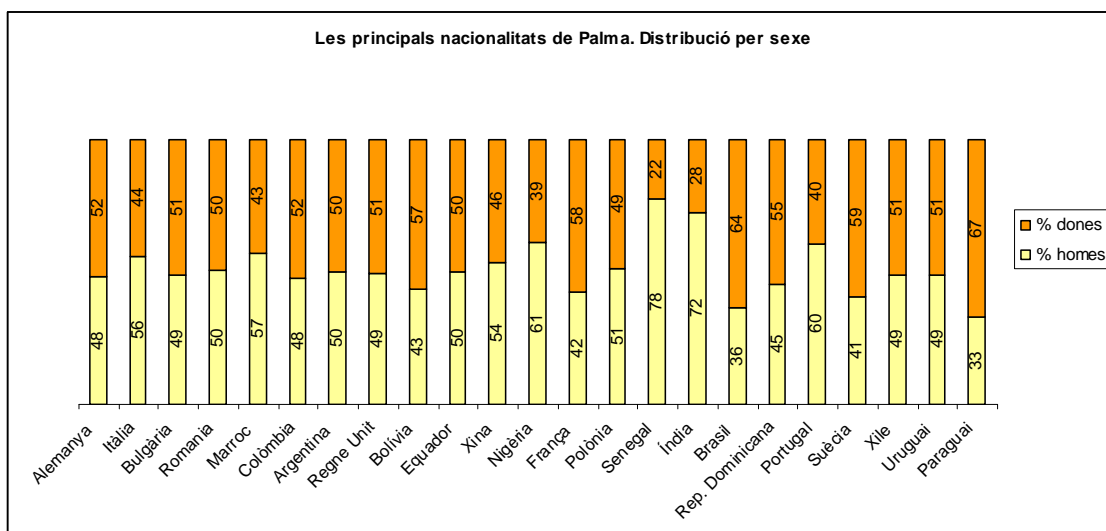
Les 22 principals nacionalitats a Palma. 1-1-2014			
Països de nacionalitat	Total	Homes	Dones
Alemanya	7.541	3.644	3.897
Itàlia	7.262	4.054	3.208
Bulgària	6.850	3.355	3.495
Romania	5.026	2.532	2.494
Marroc	3.821	2.185	1.636
Colòmbia	3.607	1.721	1.886
Argentina	3.564	1.784	1.780
Regne Unit	3.451	1.698	1.753
Bolívia	3.411	1.476	1.935
Equador	3.406	1.703	1.703
Xina	3.117	1.674	1.443
Nigèria	2.986	1.829	1.157
França	2.606	1.103	1.503
Polònia	1.972	1.006	966
Senegal	1.925	1.497	428
Índia	1.445	1.042	403
Brasil	1.355	491	864
Rep. Dominicana	1.231	556	675
Portugal	1.225	740	485
Suècia	1.128	459	669
Xile	1.117	548	569
Uruguai	1.105	541	564
Paraguai	1.022	338	684

Font: elaborat per l'Observatori Municipal de Palma a partir de dades del Padró municipal de l'Ajuntament de Palma a 1-1-2014.

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'Observatori Municipal de Palma obtingudes del Padró municipal de l'Ajuntament de Palma a 1-1-2014

Les 10 nacionalitats més nombroses són l'alemanya, la italiana, la búlgara, la romanesa, la marroquina, la colombiana, l'argentina, la britànica, la boliviana i l'equatoriana, i suposen el 55,8% del total de la població immigrada a Palma.

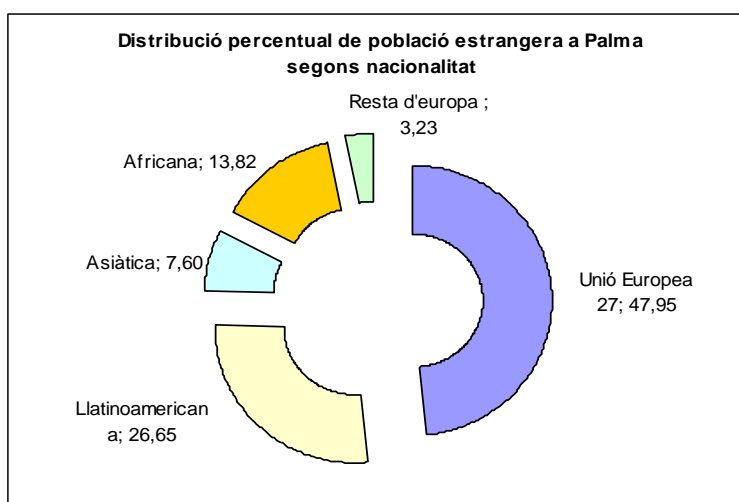
Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'Observatori Municipal de Palma amb dades del Padró municipal de l'Ajuntament de Palma a 1-1-2014.

Si prenem com a referència la distribució per sexe de les principals nacionalitats a Palma, podem observar una major masculinització en el grup de persones de nacionalitat africana i especialment, Senegalesa (78%); Nigeriana (61%) i Marroquina (57%). Les persones amb nacionalitat a la Índia, també presenten un major percentatge d'homes, un 72% de la població empadronada a Palma.

Contràriament, els percentatges superiors de dones es donen a les nacionalitats d'Amèrica del Sud especialment, Paraguai (67%); Brasil (64%) i Bolívia (57%).

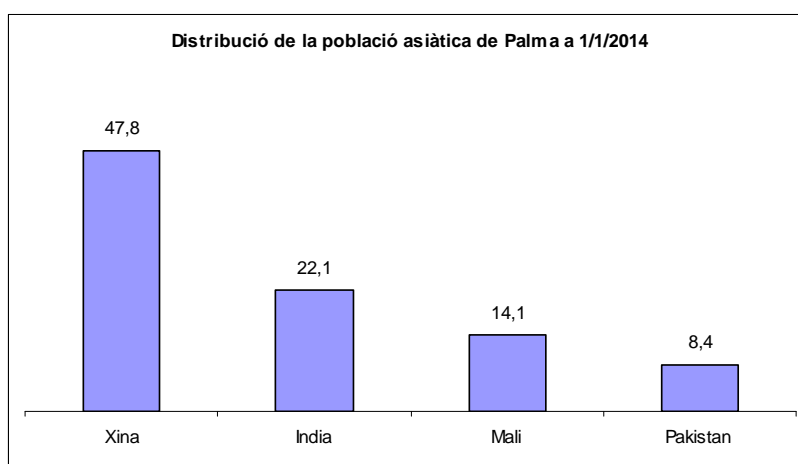
Amb relació a les nacionalitats de països de la UE-27 i la resta d'Europa, destacar el major percentatge de dones de nacionalitat Francesa (58%) i Sueca (59%). El major percentatge d'homes el trobam a les nacionalitats italiana (56%) i portuguesa (60%).

Si tenim en compte la distribució de la població estrangera per nacionalitats una gran majoria prové de països de la Unió Europea (47,95%). Tal i com queda reflectit en el quadre següent en percentatges calculats sobre el nombre total de població de nacionalitat estrangera empadronada a Palma:

Font: Observatori Municipal de Palma amb dades obtingudes del Padró municipal de l'Ajuntament de Palma a 1-1-2014.

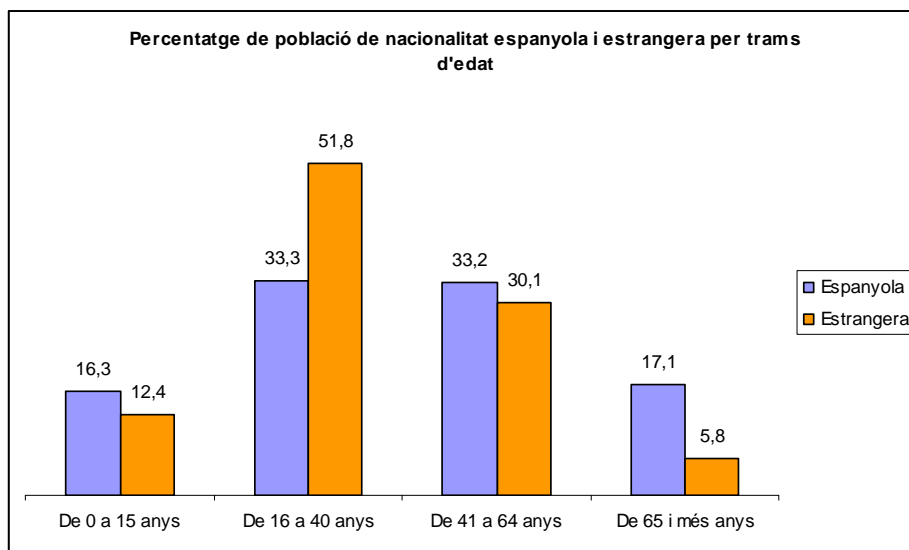
El col·lectiu de persones asiàtiques està constituït per persones de nacionalitat xinesa, índica, maliana i pakistanesa, distribuïdes en els percentatges següents:

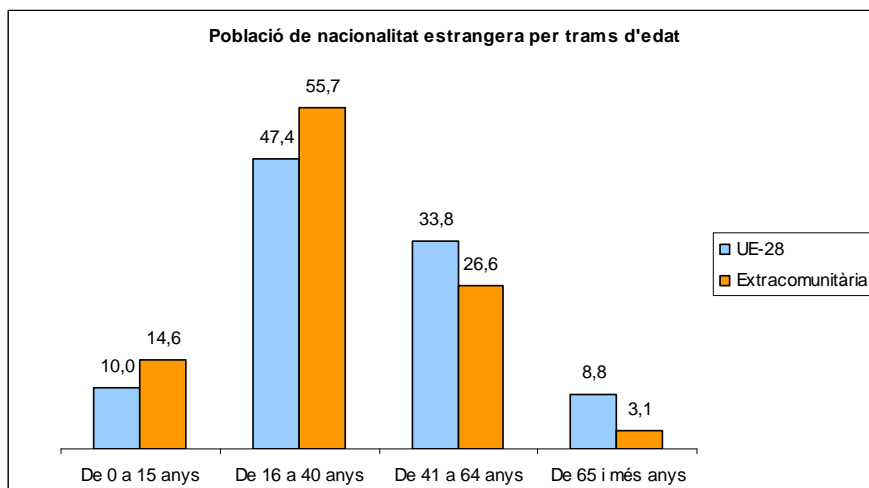
Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'Observatori Municipal de Palma obtingudes del Padró municipal de l'Ajuntament de Palma.

2.2. La població de Palma per trams d'edat i nacionalitat

Les dades de població per trams d'edat i nacionalitat denoten un major envelliment de la població espanyola en relació amb l'estrangera. Més del 50% de la població estrangera es troba en el tram d'edat de 16 a 40 anys. Així, la població estrangera està menys envellida que la de nacionalitat espanyola.

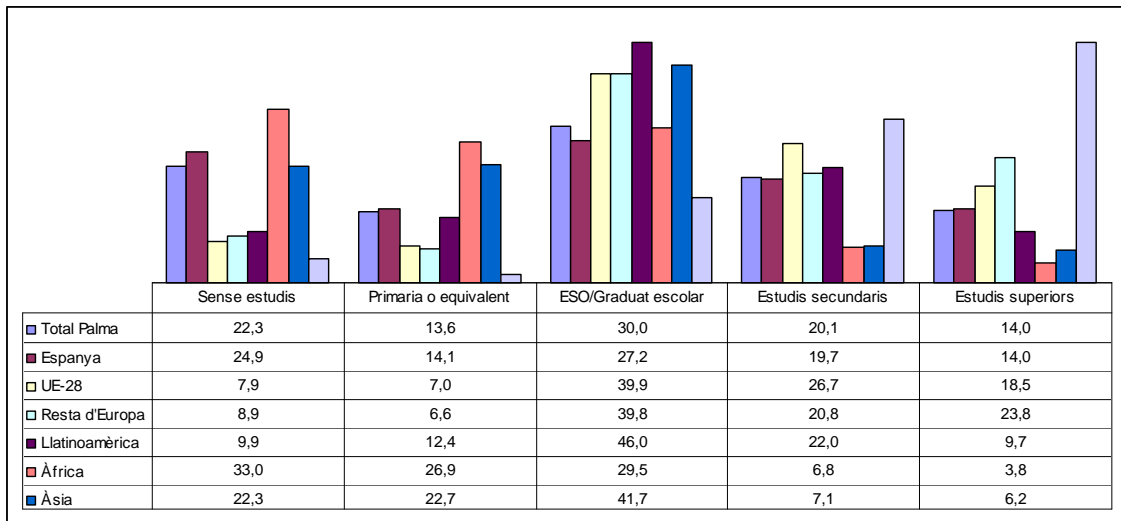
Font: Observatori Municipal de Palma amb dades obtingudes del Padró municipal de l'Ajuntament de Palma a 1-1-2014.

Observatori Municipal de Palma amb dades obtingudes del Padró municipal de l'Ajuntament de Palma a 1-1-2014.

2.3. La població de Palma per nivell d'estudis i nacionalitat

Les dades que es presenten a continuació fan referència al nivell d'estudis declarat en el moment de la inscripció al Padró municipal de l'Ajuntament. Es tracta de dades no exhaustives ja que la ciutadania no sol actualitzar el seu nivell d'estudis al Padró i, per tant, són purament orientatives.

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'Observatori Municipal de Palma amb dades del Padró municipal de l'Ajuntament de Palma a 1-1-2014.

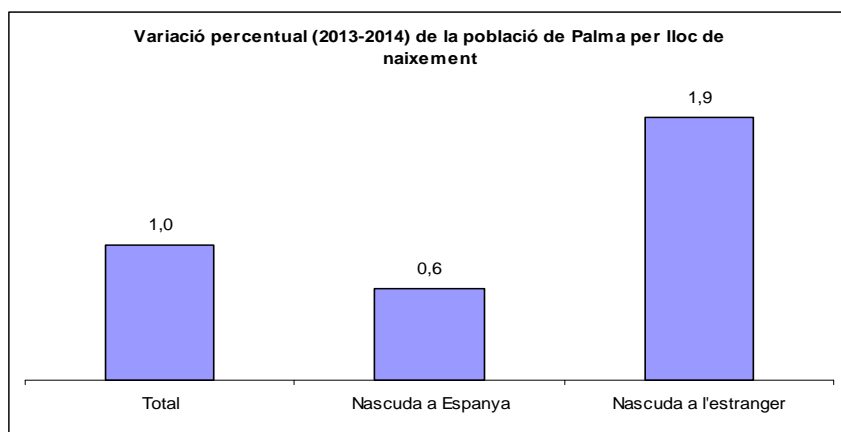
Al quadre anterior es pot observar que el percentatge de persones amb més baix nivell d'estudis pertany a les provinents de l'Àfrica (33%), seguit de la població espanyola (24,9%). Al contrari, la població que presenta un més alt nivell d'estudis –estudis superiors– és la de països de l'Europa no comunitària.

El gran gruix de la població de Palma presenta un nivell mitjà d'estudis –estudis secundaris obligatoris (30%)– o el percentatge més elevat per aquest nivell d'estudis és el de la població llatinoamericana (46%). En aquest sentit cal remarcar que als països de l'Amèrica del Sud, per la configuració del seu sistema educatiu, el batxillerat sol ser l'opció educativa més comuna seguida per la població, ja que actuaria com l'equivalent a l'ESO en el sistema educatiu espanyol.

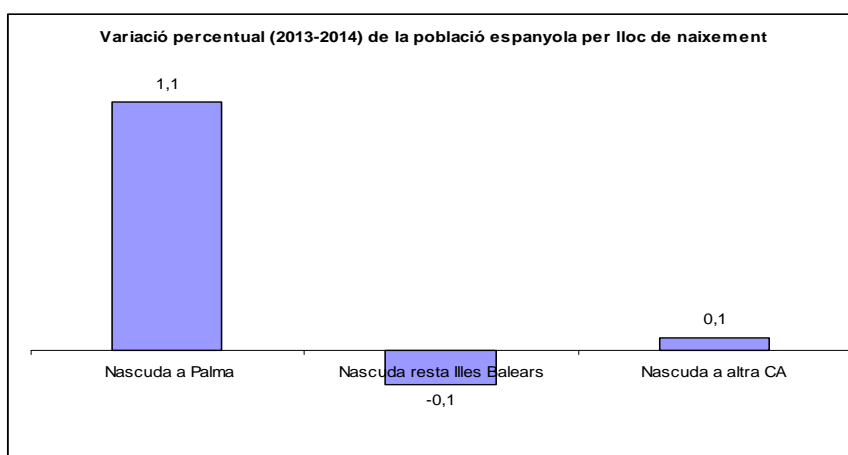
2.4. La població de Palma per lloc de naixement

Agafant com a referència les dades segons el lloc de naixement de la població, observem com divergeixen de les dades de nacionalitat. L'explicació és que les persones nascudes a l'estranger però ja nacionalitzades com a espanyoles no consten a les dades de nacionalitat; per tant, cal també analitzar les dades del Padró per lloc de naixement ja que ens donen unes dades més acurades respecte de la diversitat cultural del municipi.

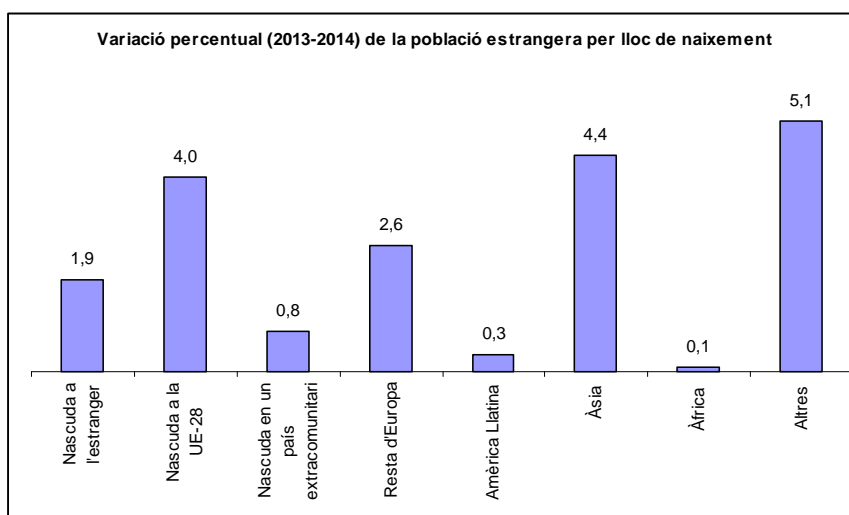
Des d'aquesta òptica la població nascuda a l'estranger està formada per 108.888 persones (53.336 homes i 55.552 dones). La població total de Palma a 1-1-2014 era de 425.726 persones, un 25,6% de les quals nascudes a l'estranger.

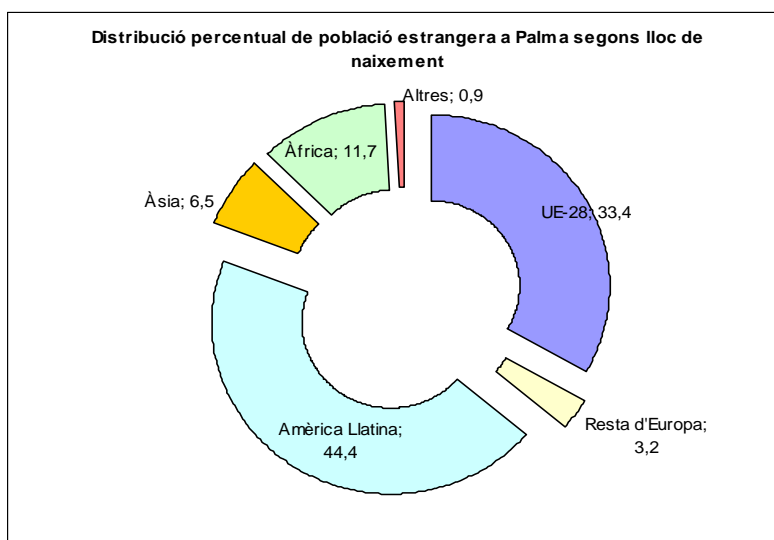
Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'Observatori Municipal de Palma amb dades del Padró municipal de l'Ajuntament de Palma a 1-1-2014.

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'Observatori Municipal de Palma amb dades del Padró municipal de l'Ajuntament de Palma a 1-1-2014.

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'Observatori Municipal de Palma amb dades del Padró municipal de l'Ajuntament de Palma a 1-1-2014.

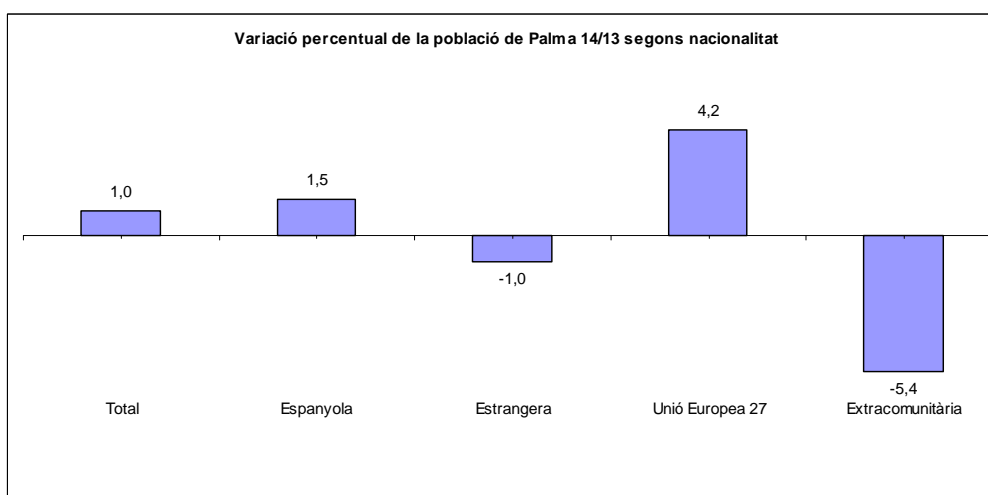

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'Observatori Municipal de Palma amb dades del Padró municipal de l'Ajuntament de Palma a 1-1-2014.

2.5. La variació percentual de la població de Palma 2013-2014

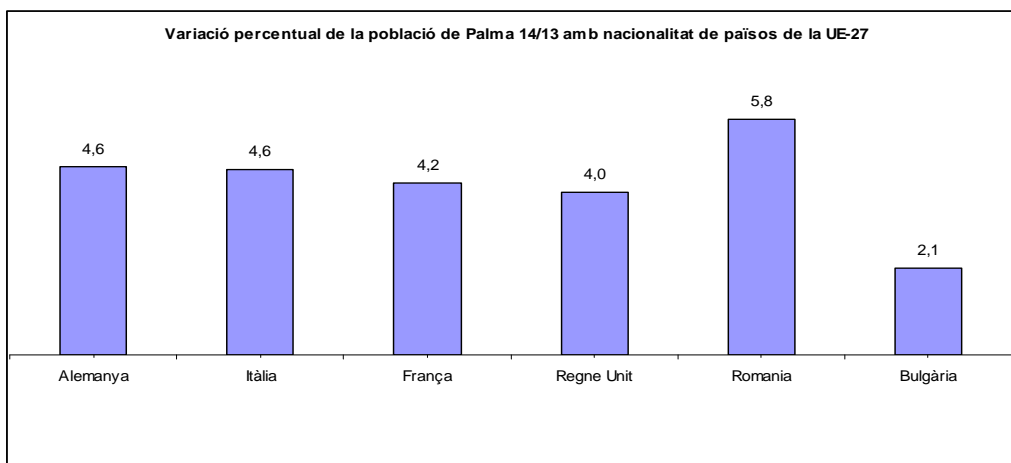
En relació amb l'any 2013, la població total de Palma ha augmentat un 1% (4.018 persones), augment que es distribueix de forma diferenciada segons la nacionalitat de les persones empadronades al municipi. La població amb nacionalitat estrangera ha sofert un descens de l'1% el 2014, fluctuació que es deu principalment a la caiguda de la població extracomunitària en un 5,4% (2.560 persones).

La població de nacionalitat espanyola puja un 1,5% (augment de les persones nascudes a Palma i provinent d'altres comunitats autònomes).

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'Observatori Municipal de Palma obtingudes del Padró municipal de l'Ajuntament de Palma.

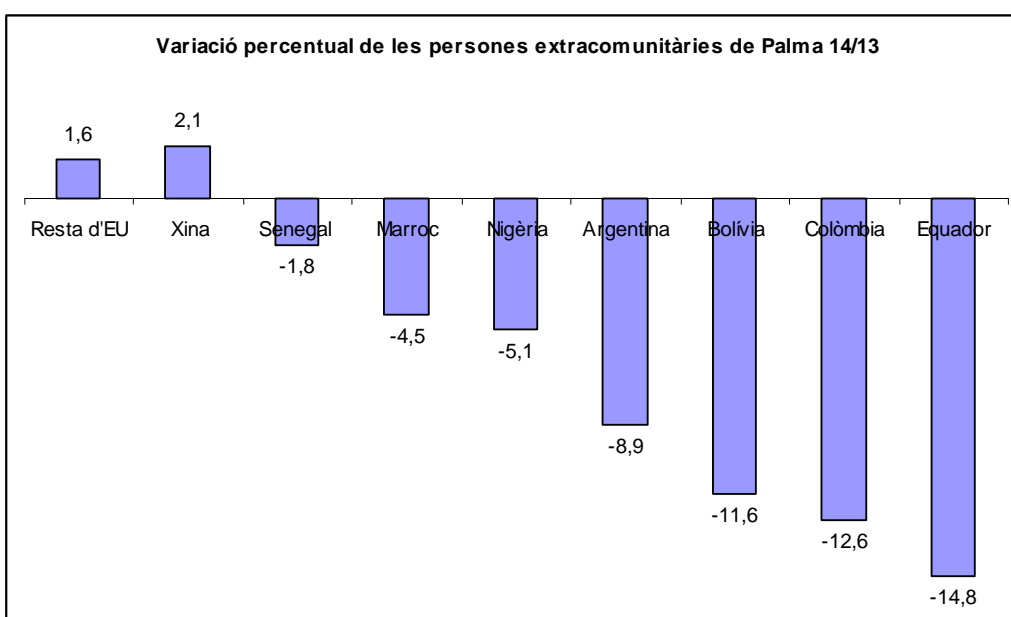
En el cas de les persones estrangeres amb nacionalitat a països de la UE-27, es produeix un augment respecte de l'any 2013 (4,2%) i el més significatiu és el de la població romanesa (5,8%).

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'Observatori Municipal de Palma obtingudes del Padró municipal de l'Ajuntament de Palma.

En el cas de les persones de nacionalitat extracomunitària, es produeix un ascens de la població de països de la UE (1,6%) i un descens significatiu de la població llatinoamericana (9,4%).

La població africana també presenta un descens en el 2014 (4,2%; 514 persones) i el percentatge més elevat de descens és el de les persones amb nacionalitat nigeriana.

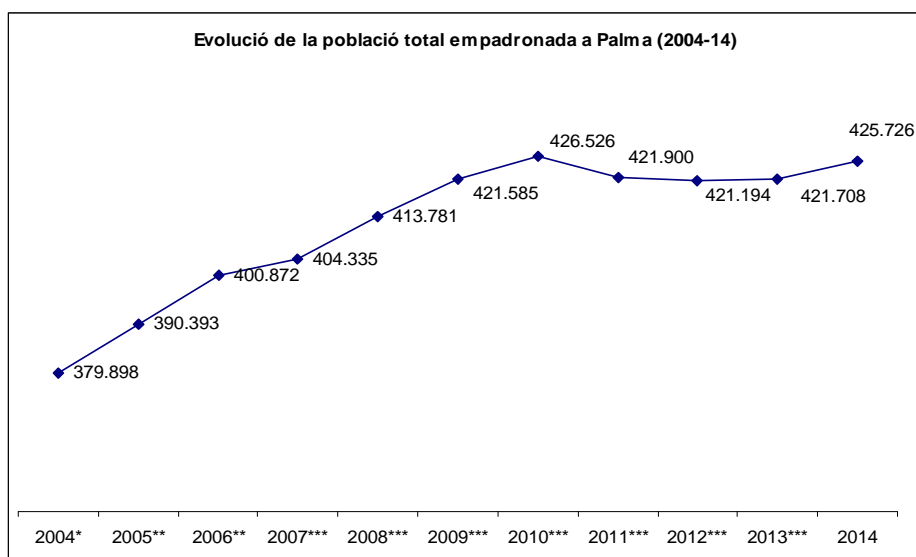

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'Observatori Municipal de Palma obtingudes del Padró municipal de l'Ajuntament de Palma.

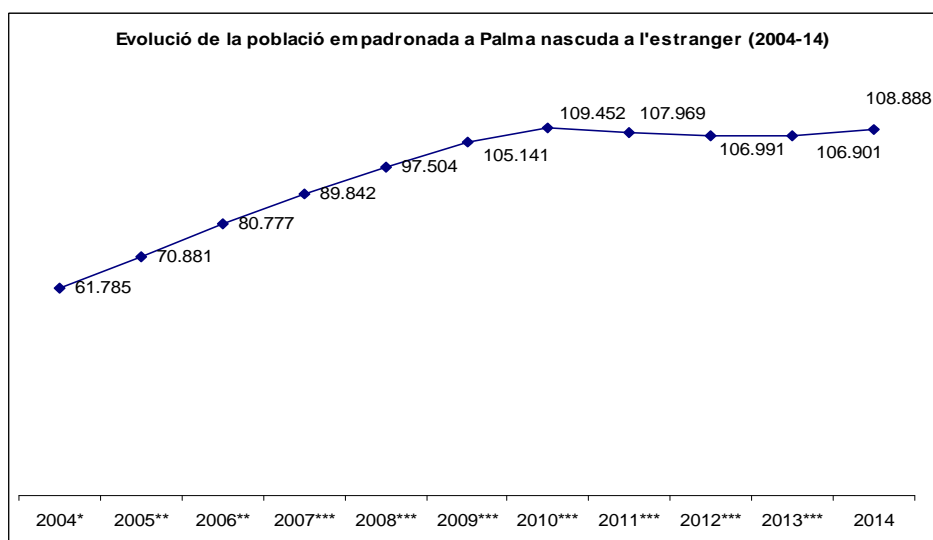
Dins el països extracomunitaris, els països de la resta d'Europa i d'Àsia són els únics que presenten un ascens al Padró municipal el 2014, un 1,6 i un 4% respectivament. La població de la Xina va créixer un 2,1%; la de la Índia, un 1,8%, i les persones amb nacionalitat pakistanesa, un 14,7%.

3. L'evolució de la població estrangera a Palma des de l'inici de la crisi econòmica

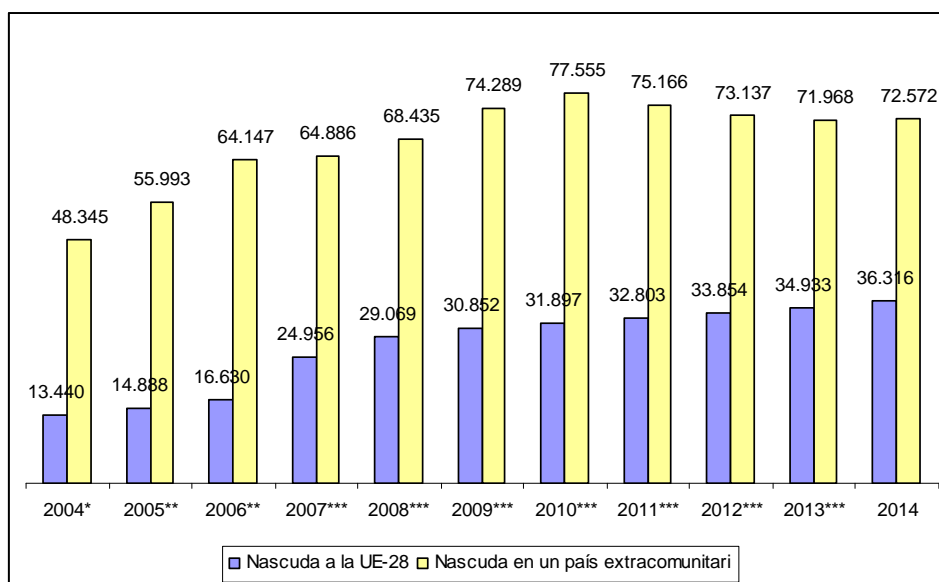
L'evolució de la població estrangera a Palma presenta variacions significatives al llarg del darrers 10 anys. En funció del lloc de naixement de les persones que hi estan empadronades (de la UE-27 o de països extracomunitaris) aquestes fluctuacions segueixen progressions diferenciades.

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'Observatori Municipal de Palma obtingudes del Padró municipal de l'Ajuntament de Palma.

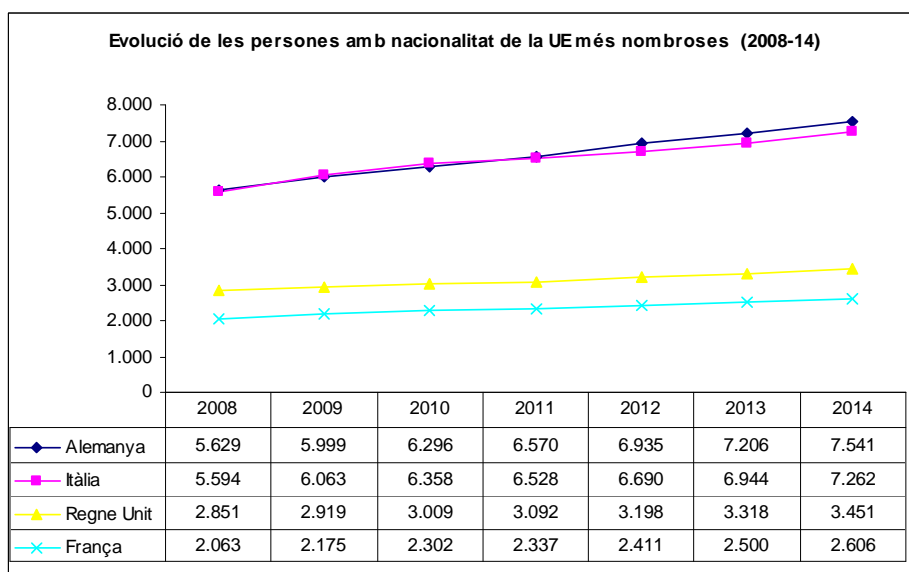

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'Observatori Municipal de Palma obtingudes del Padró municipal de l'Ajuntament de Palma.

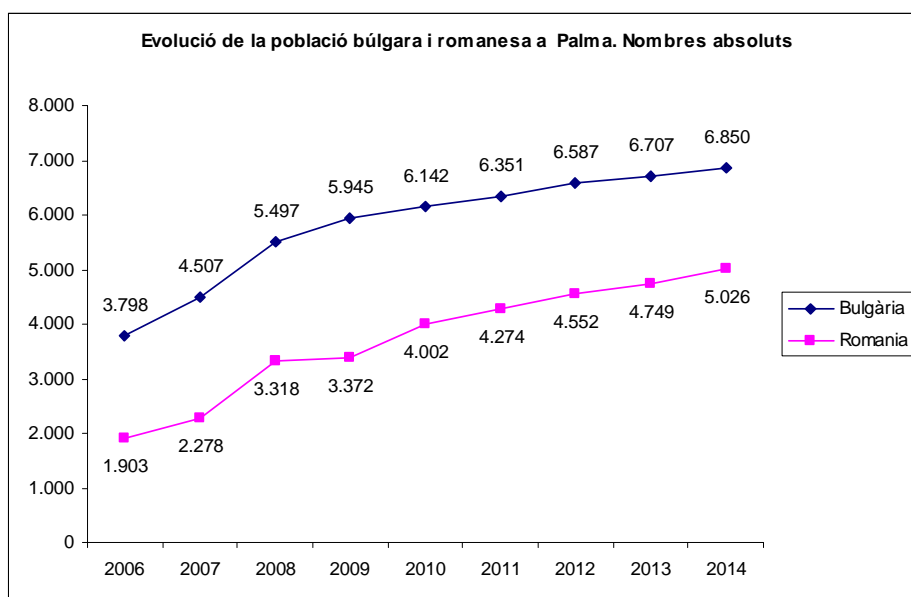
Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'Observatori Municipal de Palma.

Podem observar com la població estrangera provinent de *països comunitaris* ha anat augmentant any rere any, amb l'augment més significatiu entre els anys 2007 i 2008. Aquesta població s'ha gairebé triplicat en els darrers 10 anys.

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'Observatori Municipal de Palma obtingudes del Padró municipal de l'Ajuntament de Palma.

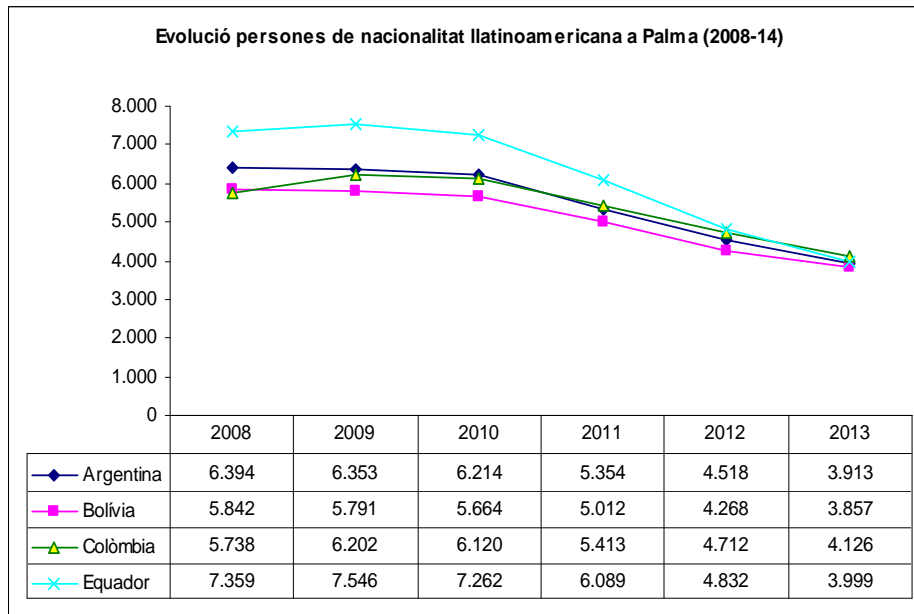
Cal destacar les nacionalitats búlgara i romanesa, una població que des de la incorporació d'aquests països a la Unió Europea el 2007 no s'ha aturat de créixer a Palma. De fet, any rere any ha anat augmentant i s'ha situat en els primers llocs del rànquing de nacionalitats a la ciutat: el 2014 ocupen el segon i el tercer lloc respectivament.

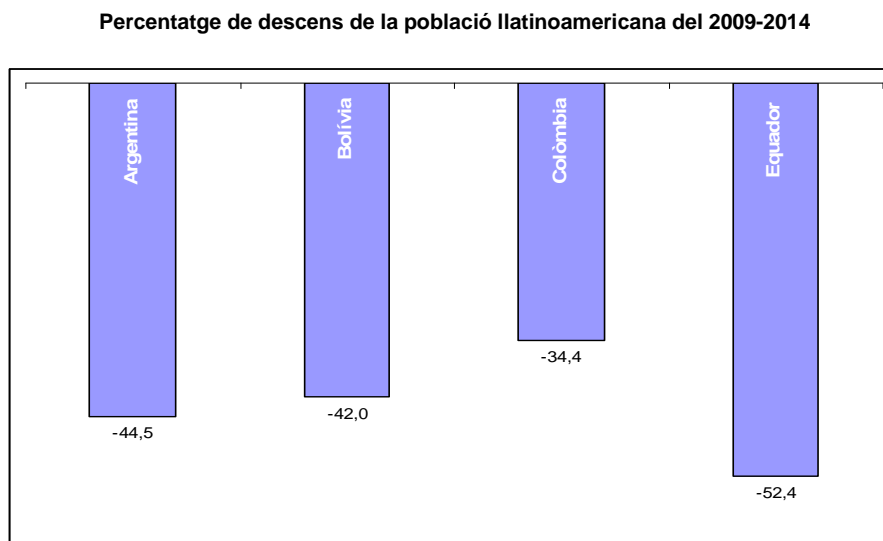
Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'Observatori Municipal de Palma obtingudes del Padró municipal de l'Ajuntament de Palma

El comportament del flux migratori amb relació a la població estrangera provinent de *països extracomunitaris* segueix una tendència diferenciada a la població comunitària. S'observa un augment des del 2004 fins al 2010, any que suposa un punt d'inflexió ja que a partir d'aquest moment s'ha anat produint un descens en la població estrangera extracomunitària i especialment en la població procedent d'Amèrica Llatina i Àfrica.

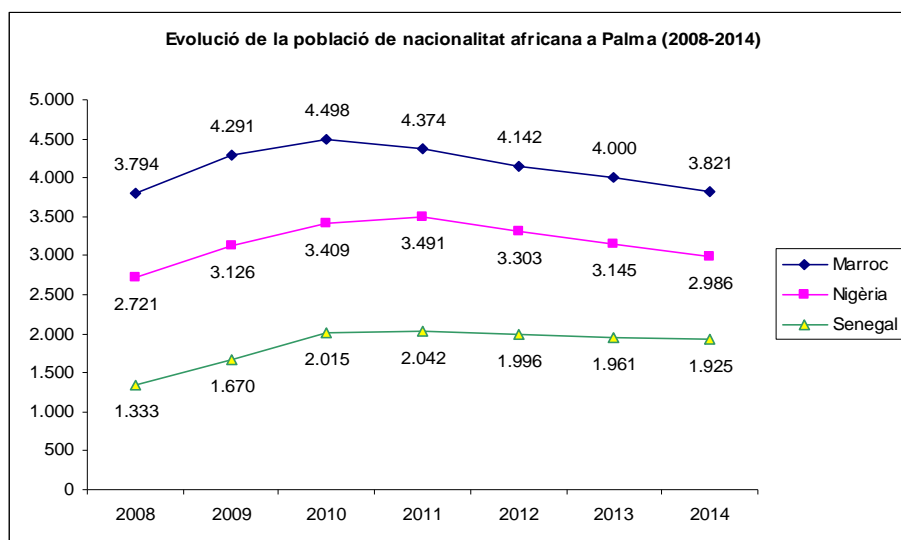
Una possible interpretació d'aquestes dades és la influència de la crisi econòmica en el nostre país, que afecta de forma contundent el sector de la construcció, on es trobava ocupada gran part de la població immigrada llatinoamericana i africana, i sobretot homes. Si bé la crisi econòmica s'inicià al nostre país al 2008, les seves repercussions en el flux migratori es fan evidents al Padró municipal a partir de l'any 2011, en què s'inicia el descens poblacional i especialment de la població estrangera. Després d'un descens continuat des del 2011 fins al 2013 observam una lleu recuperació el 2014.

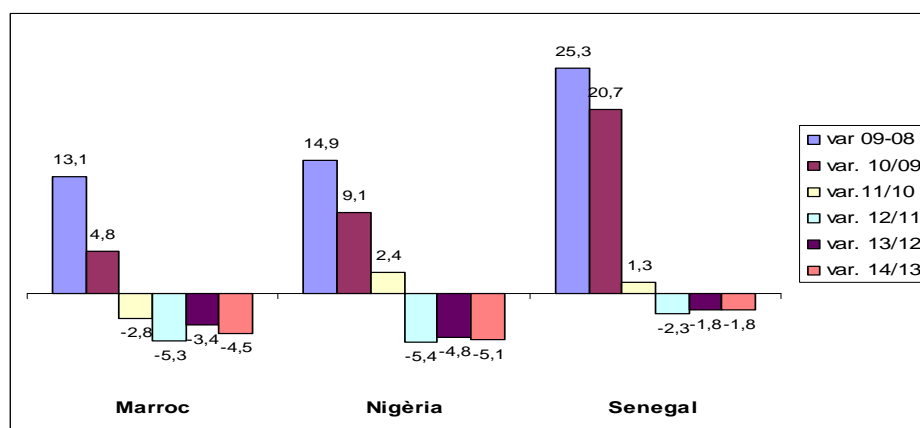
Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'Observatori Municipal de Palma obtingudes del Padró municipal de l'Ajuntament de Palma.

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'Observatori Municipal de Palma obtingudes del Padró municipal de l'Ajuntament de Palma.

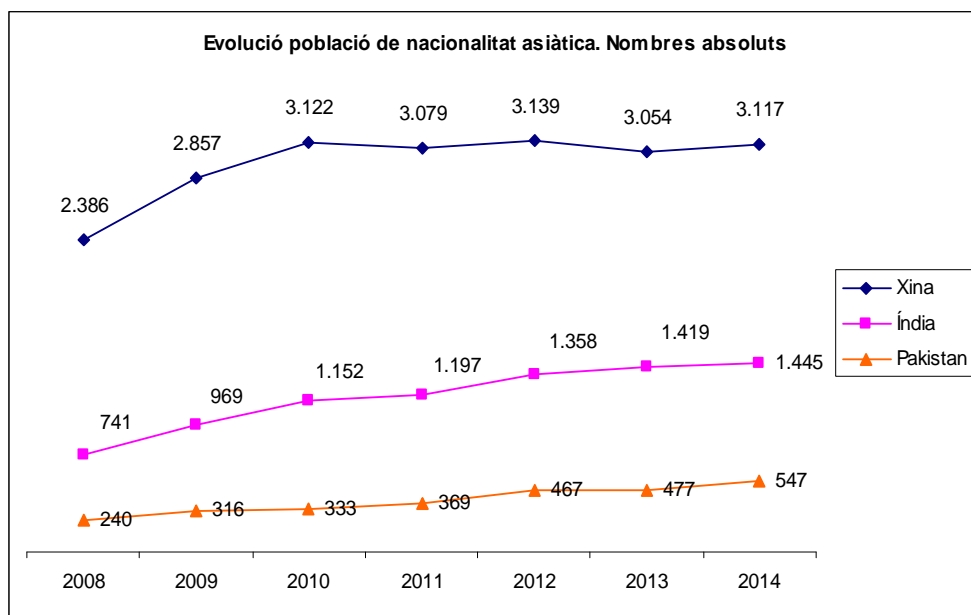

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'Observatori Municipal de Palma obtingudes del Padró municipal de l'Ajuntament de Palma.

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'Observatori Municipal de Palma obtingudes del Padró municipal de l'Ajuntament de Palma.

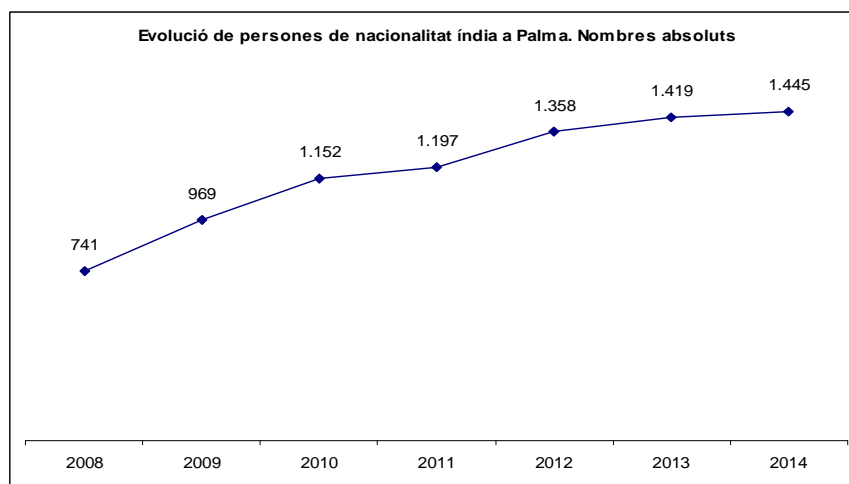
Per contra, la població provinent d'Àsia, de nacionalitat xinesa en la seva majoria, no ha sofert cap descens significatiu en els darrers anys sinó que es caracteritza per la seva tendència ascendent, de la mateixa forma que la nacionalitat de la Índia i de Pakistan.

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'Observatori Municipal de Palma obtingudes del Padró municipal de l'Ajuntament de Palma.

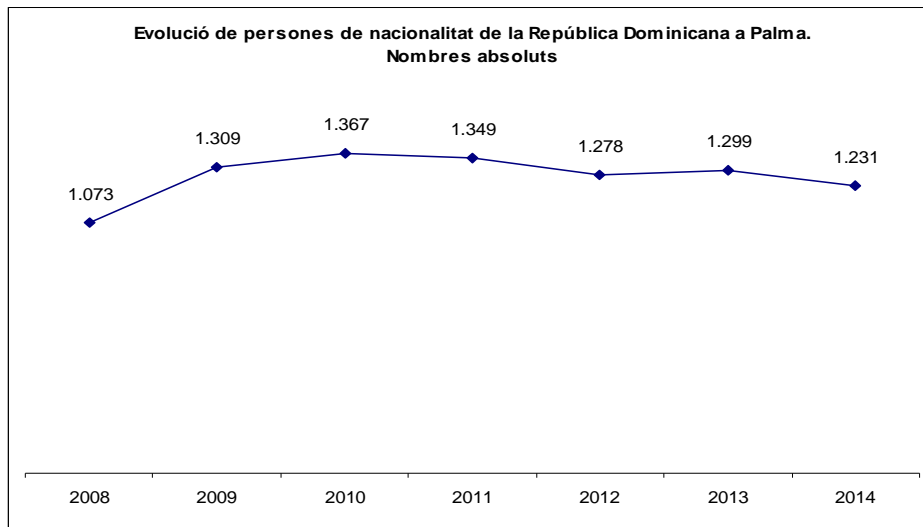
3.2. Les nacionalitats emergents a Palma

Dins la població extracomunitària provinent d'Àsia, les persones amb nacionalitat de l'Índia han anat augmentant els darrers anys, sense haver sofert cap descens des de l'inici de la crisi econòmica al nostre país. L'increment percentual des del 2008 fins al 2014 és d'un 95%. El 2014 un 72% d'aquest col·lectiu eren homes.

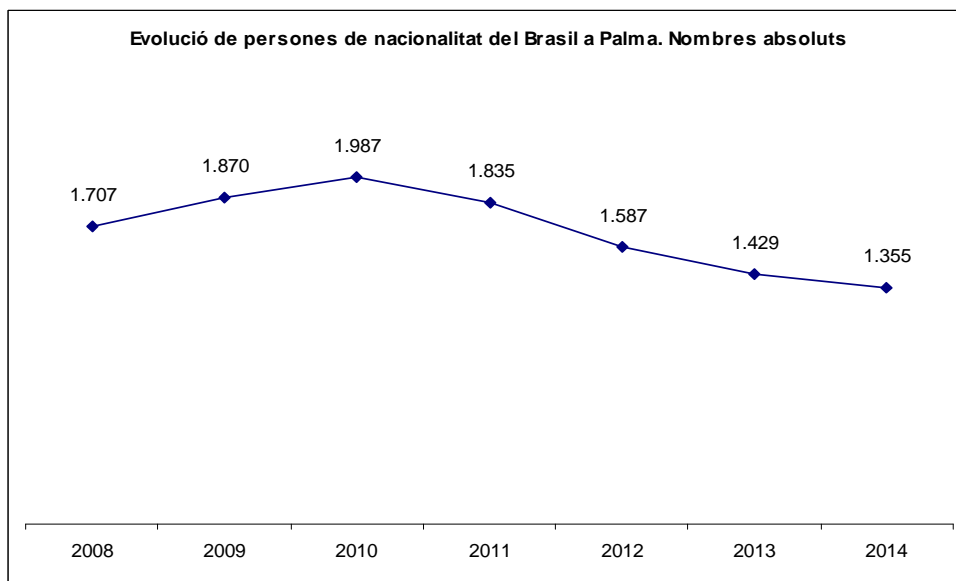

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'Observatori Municipal de Palma obtingudes del Padró municipal de l'Ajuntament de Palma.

La població de la República Dominicana i del Brasil va créixer a Palma entre els anys 2008 i 2010, i va iniciar un descens a partir de l'any 2011, significatiu en el cas de la població del Brasil (-26,2%). En el cas de la població de la República Dominicana aquest descens no és tan acusat (-8,7%). Cal destacar la feminització d'ambdues nacionalitats (un 64% de dones brasileres i un 54% de dones de la República Dominicana).

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'Observatori Municipal de Palma obtingudes del Padró municipal de l'Ajuntament de Palma.

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'Observatori Municipal de Palma obtingudes del Padró municipal de l'Ajuntament de Palma

Així mateix i tal com s'ha comentat en apartats anteriors, és especialment visible l'augment de la població amb nacionalitat romanesa i búlgara. La població romanesa s'ha duplicat des de l'any 2008 fins al 2014 (creixement del 51,5%) i la població búlgara s'ha incrementat un 24,6% en el mateix període de temps.

Pel que fa al descens de la població llatinoamericana cal destacar que el 2009 països tals com l'Equador, l'Argentina i Colòmbia ocupaven els tres primers llocs en el rànquing de nacionalitats de països més freqüents de població empadronada a Palma, i Bolívia el 7è lloc. El 2014 encara es troben entre les principals nacionalitats de Palma: Colòmbia i l'Argentina ocupen el 6è i el 7è lloc respectivament, i Bolívia i l'Equador, el 9è i el 10è lloc respectivament.

Cal tenir en compte que aquests descens de la població estrangera no sempre té com a factor explicatiu el procés de retorn al país d'origen sinó també l'obtenció de les dobles nacionalitats.

3.3. Principals conclusions

- Les Illes Balears són la comunitat autònoma amb més alt índex de població estrangera (18,3%, sent la mitjana espanyola el 10,7%).
- Palma aglutina el 42,5% de les persones amb nacionalitat estrangera de les Illes Balears. El 20,1% de la població de Palma és de nacionalitat estrangera (85.872 persones; 43.574 homes i 42.298 dones).
- Un 47,9% de la població estrangera és de països de la UE; un 26,6%, de l'Amèrica Llatina; un 13,8%, de l'Àfrica i un 7,6% d'Àsia, i un 3,2%, de la resta d'Europa.
- El Padró municipal presenta un lleu descens de població total durant els anys 2011 i 2012, i inicia la seva moderada recuperació a partir de l'any 2013.
- Les dades provisionals del Padró municipal (1-1-2014) denoten un augment de l'1% de la població estrangera amb relació a l'any 2013, un increment que s'explicat per l'augment constant de la població de nacionalitat comunitària.
- Les 10 principals nacionalitats a Palma són: Alemanya, italiana, búlgara, romanesa, marroquina, colombiana, argentina, britànica, boliviana i equatoriana.
- La població nascuda a la UE-28 ha augmentat progressivament els darrers 5 anys. Especialment significatiu és l'augment de població romanesa i búlgara des de l'any d'incorporació d'aquests països a la Unió Europea (1 de gener de 2007).
- Nacionalitats extracomunitàries com l'índia, la xinesa i la dominicana se situen com a emergents a Palma.
- Les nacionalitats que han experimentat un major descens des de l'inici de la crisi econòmica (2008) són les relatives als continents d'Amèrica Llatina i Àfrica.
- El descens produït entre el 2008-14 de població llatinoamericana és especialment significatiu en els cas de les persones de l'Equador (-52,4%), l'Argentina (-44,5%); Bolívia (-42%) i Colòmbia (-34,4%).
- En el cas de la població de l'Àfrica el descens més significatiu és el de la població del Marroc, que inicia el seu descens l'any 2010 i continua el 2014. En el cas de les persones de Nigèria i el Senegal, el descens s'inicia el 2011 i es manté el 2014.
- Per trams d'edat s'observa un menor envelliment de la població estrangera, una gran part de la qual es troba en el tram d'edat de 16 a 40 anys (un 55,7% de la població extracomunitària i un 47,4% de la comunitària).
- S'observa una masculinització de certes nacionalitats: senegalesa (78% d'homes), índia (72%) i nigeriana (61%). Per contra, hi ha un major nombre de població femenina

a la població del Paraguai (67%), el Brasil (64%), Bolívia (57%), Suècia (59%) i França (58%).

- El gran gruix de la població de Palma té estudis secundaris obligatoris (30%). Les nacionalitats que presenten un més alt nivell d'estudis són les de països de l'Europa no comunitària (23,8%). Al contrari, la població africana és la que presenta un menor nivell d'estudis (33%), seguida de l'espanyola (24,9%).

4. Les unitats de convivència per nacionalitat ²

A Palma hi ha un total de 174.135³ unitats de convivència (UC). Un 16% d'aquestes llars estan integrades per persones amb nacionalitat estrangera. De les UC de nacionalitat estrangera⁴ un 59,7% són de la UE; un 34%, de països extracomunitaris, i un 6,3% correspon a UC mixtes.

Quasi el 59% de les UC de persones amb nacionalitat estrangera se situa en els sectors de Ponent (25%), Llevant Nord (11,9%), Estacions (11,2%) i Ciutat Antiga (10,7%).

Distribució UC. Nombres absoluts						
		Espanyola	Estrangera			
	Total	Espanyola	Total	UE-28	Extracomunitària	Mixta (UE+Extracomunitària)
Palma	174.135	130.504	28.019	16.718	9.534	1.767
Ciutat Antiga	12.458	8.395	3.004	2.130	713	161
Est	16.251	14.036	1.012	446	488	78
Estacions	23.603	18.087	3.141	1.595	1.300	246
Litoral de Llevant	23.587	17.248	4.544	3.339	909	296
Llevant Nord	19.203	13.533	3.323	976	2.166	181
Llevant Sud	13.780	10.290	2.022	970	919	133
Mestral	25.056	20.586	2.417	1.268	962	187
Nord	13.886	11.299	1.562	879	608	75
Ponent	26.311	17.030	6.994	5.115	1.469	410

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'Observatori Municipal de Palma obtingudes del Padró municipal de l'Ajuntament de Palma a 1-1-2014.

Per sectors, el de Litoral de Llevant és el que aglutina més UC de persones de la UE-28 (un 73,5%) seguit de Ponent (73,1%) i Ciutat Antiga (70,9%). Les UC integrades per persones de nacionalitat extracomunitària són més majoritàries al sector de Llevant Nord (65,2%), seguit del d'Est (48,2%) i del de Llevant Sud (45,5%).

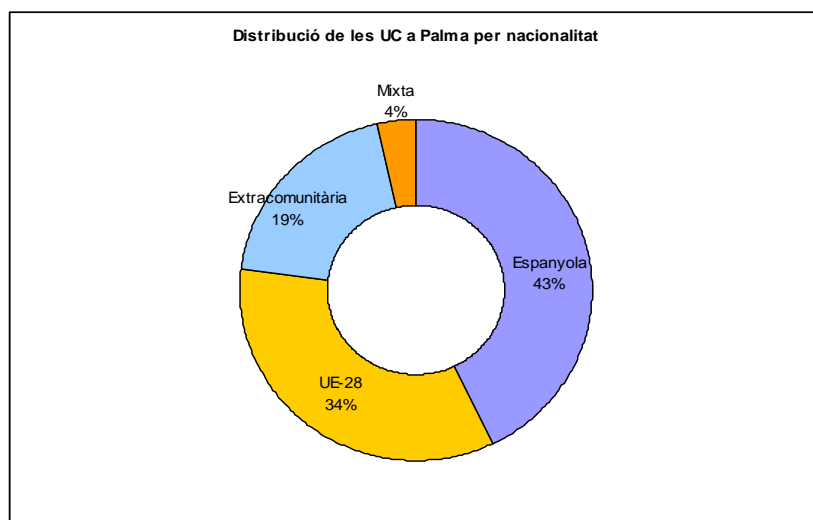
² L'INE en les seves definicions censals bàsiques defineix la unitat de convivència com a "llar". La llar està concebuda com el grup de persones residents en un mateix habitatge familiar, destinat a ser habitat per una persona o més però no necessàriament unides per parentiu.

³ Font: Observatori Municipal de Palma. Dades del Padró municipal de l'Ajuntament de Palma a 1-1-2014.

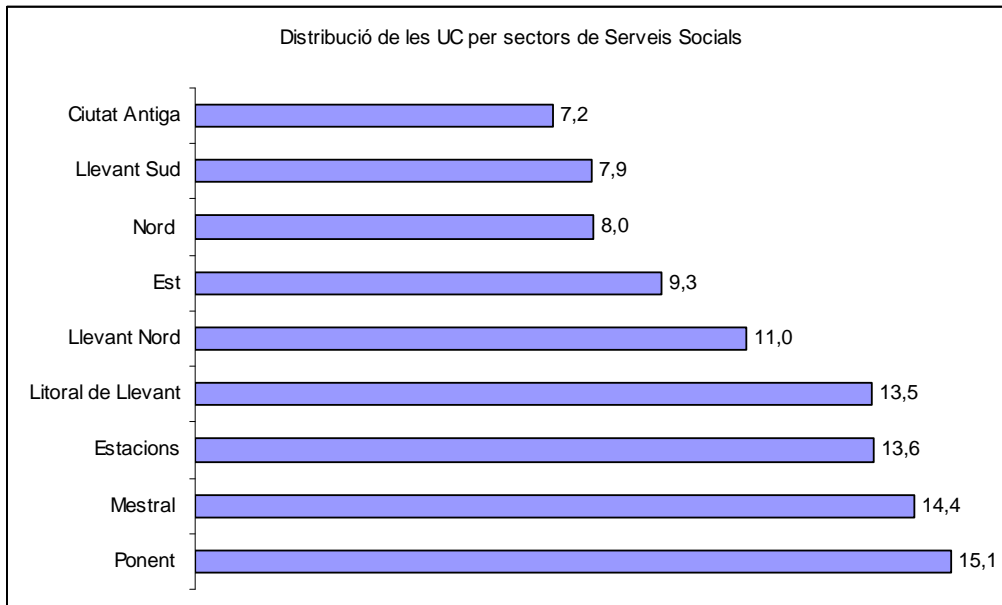
⁴ Tots els integrants de la UC són de nacionalitat estrangera.

Distribució UC. Percentatges						
		Espanyola	Estrangera			
	Total	Espanyola	Total	UE-28	Extracomunitària	Mixta (UE+extracomunitària)
Palma	100,0	74,9	16,1	59,7	34,0	6,3
Ciutat Antiga	7,2	67,4	24,1	70,9	23,7	5,4
Est	9,3	86,4	7,2	44,1	48,2	7,7
Estacions	13,6	76,6	17,4	50,8	41,4	7,8
Litoral de Llevant	13,5	73,1	26,3	73,5	20,0	6,5
Llevant Nord	11,0	70,5	24,6	29,4	65,2	5,4
Llevant Sud	7,9	74,7	19,7	48,0	45,5	6,6
Mestral	14,4	82,2	11,7	52,5	39,8	7,7
Nord	8,0	81,4	13,8	56,3	38,9	4,8
Ponent	15,1	64,7	41,1	73,1	21,0	5,9

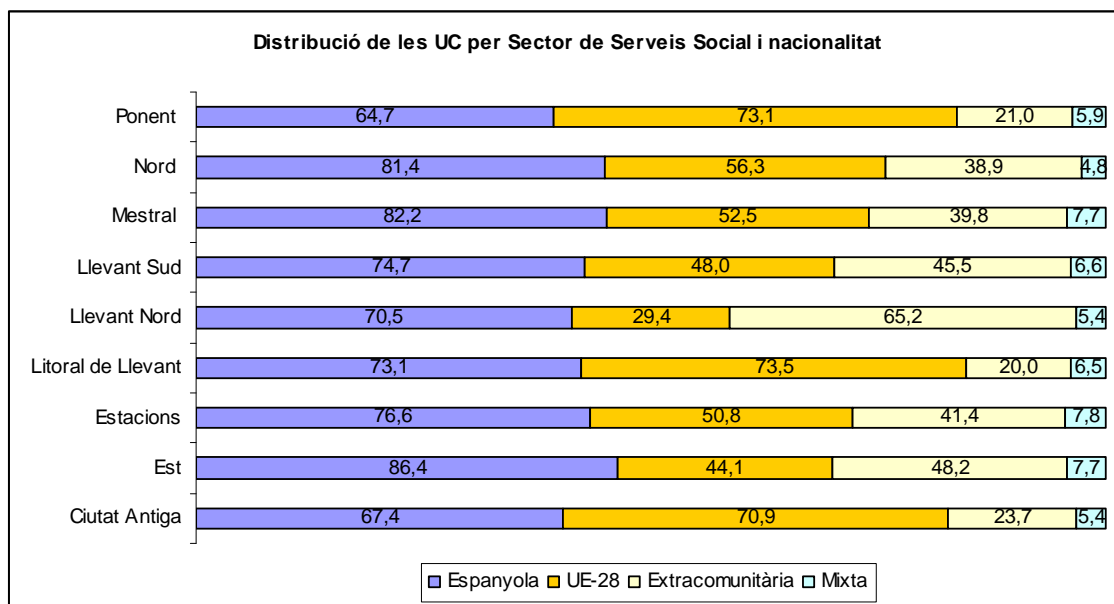
Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'Observatori Municipal de Palma obtingudes del Padró municipal de l'Ajuntament de Palma a 1-1-2014.

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'Observatori Municipal de Palma obtingudes del Padró municipal de l'Ajuntament de Palma a 1-1-2014.

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'Observatori Municipal de Palma obtingudes del Padró municipal de l'Ajuntament de Palma a 1-1-2014.

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'Observatori Municipal de Palma obtingudes del Padró municipal de l'Ajuntament de Palma a 1-1-2014.

5. Les principals nacionalitats als barris de Palma

Aquest apartat es dedica a les nacionalitats majoritàries a cada barri de Palma. Això vol dir que hi són presents en un percentatge major al 50%. Les dades que es presenten han estat facilitades per l'Observatori Municipal de Palma amb dades del Padró municipal de l'Ajuntament de Palma a 1-1-2014.

La informació s'estructura en diverses parts. En primer lloc s'esmenten els barris amb major percentatge de població de nacionalitat estrangera i seguidament la informació es divideix per percentatges de població comunitària i extracomunitària.

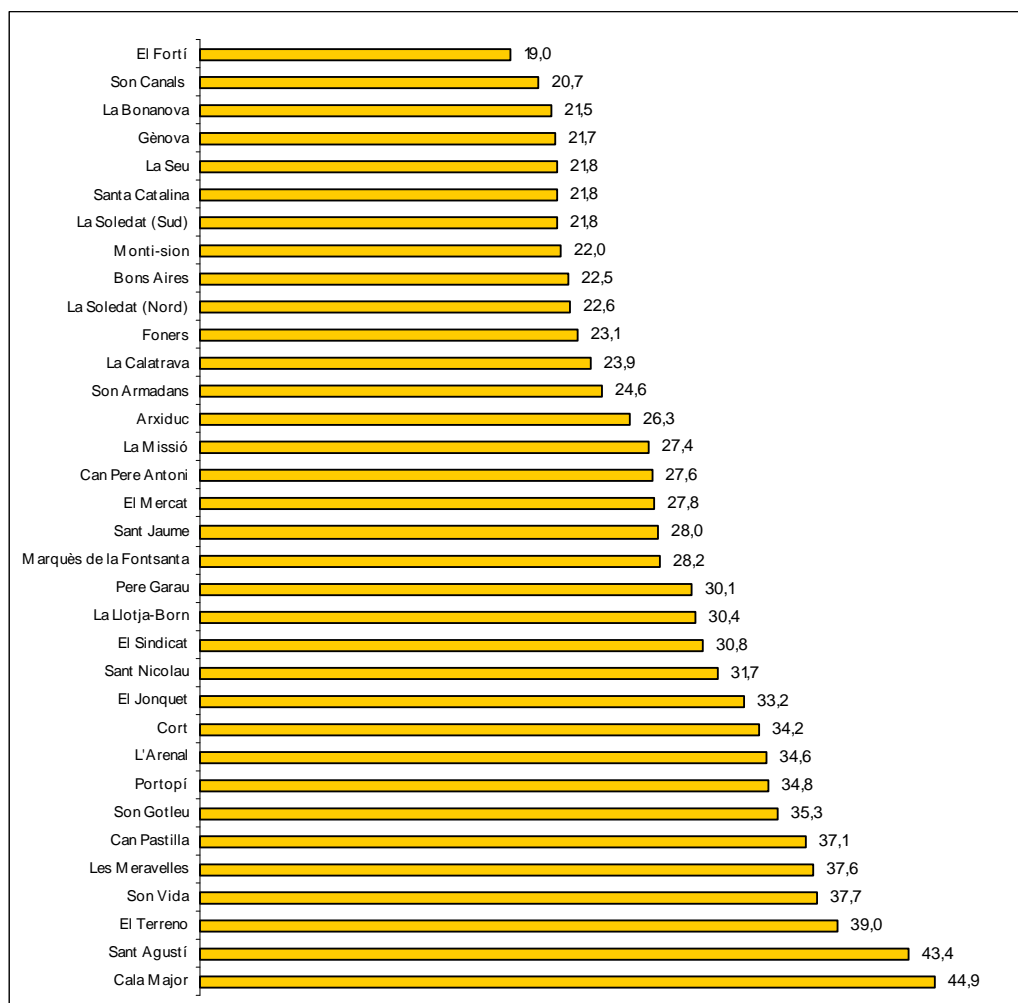
En segon lloc, s'han seleccionat les nacionalitats extracomunitàries amb més presència a Palma, així com les de més recent incorporació a la UE i que ocupen llocs importants en el rànquing de nacionalitats de Palma (búlgara i romanesa), i es detallen els barris principals on es troben empadronades aquestes persones.

Aquesta informació ens permet observar que la seva situació al territori, tal com queda explicitat al mapa, és diferenciada en funció de la nacionalitat. Les persones de nacionalitat comunitària solen situar-se a barriades vora de la mar o a la zona històrica de la ciutat, mentre que les persones de nacionalitat extracomunitària se situen a barris perifèrics o de l'Eixample palmèsà.

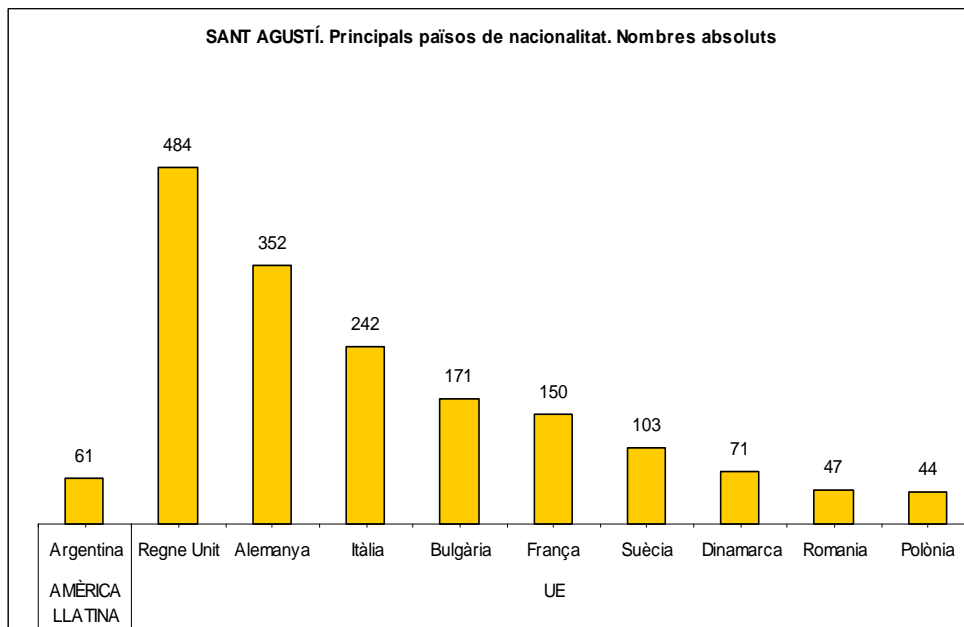
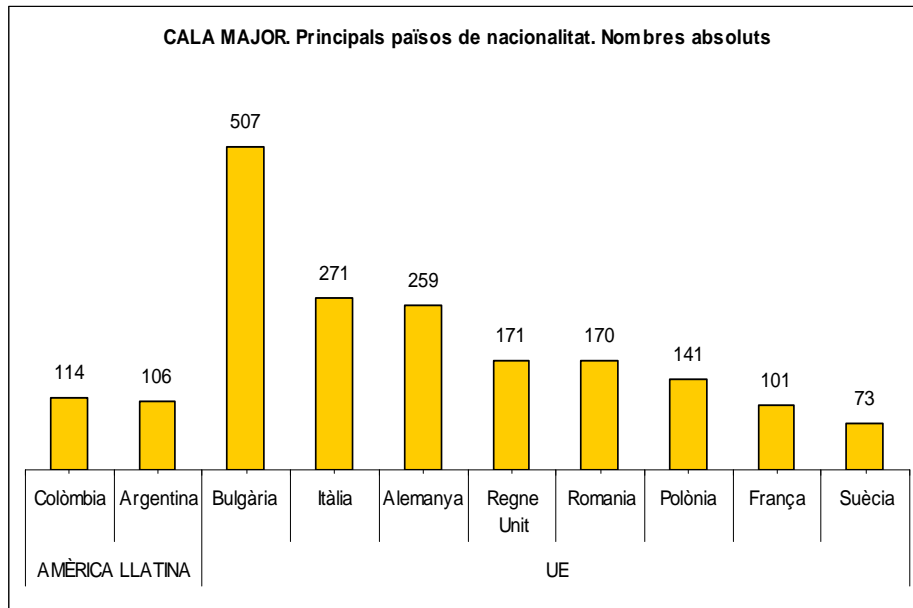
Les persones de nacionalitat comunitària (búlgara i romanesa) se situen també a barris de l'Eixample tals com Bons Aires, Foners, Pere Garau i Plaça de Toros, seguint un comportament diferenciat de la resta de població de la UE.

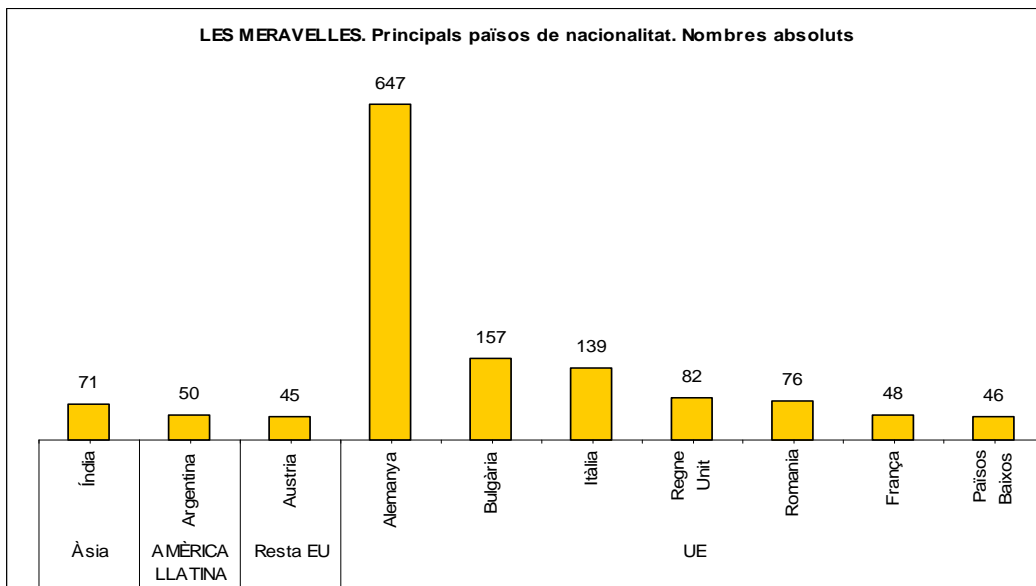
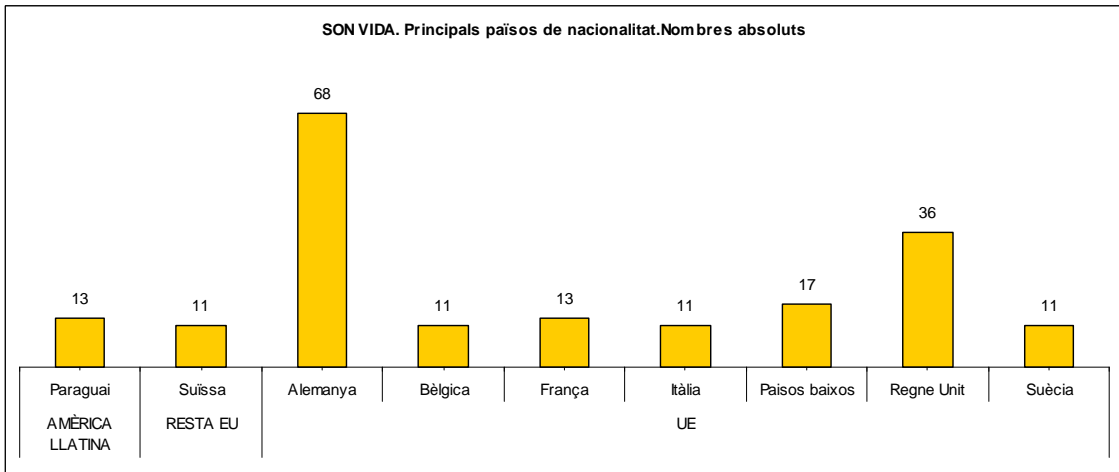
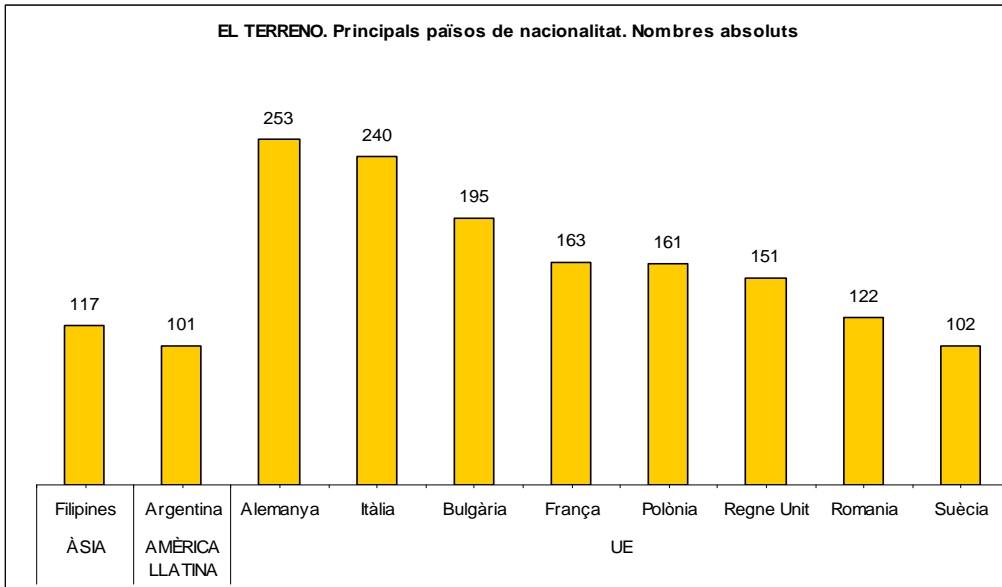
Pensam que aquesta informació pot ser útil a l'hora de planificar els serveis municipals i en especial en llur difusió i comunicació.

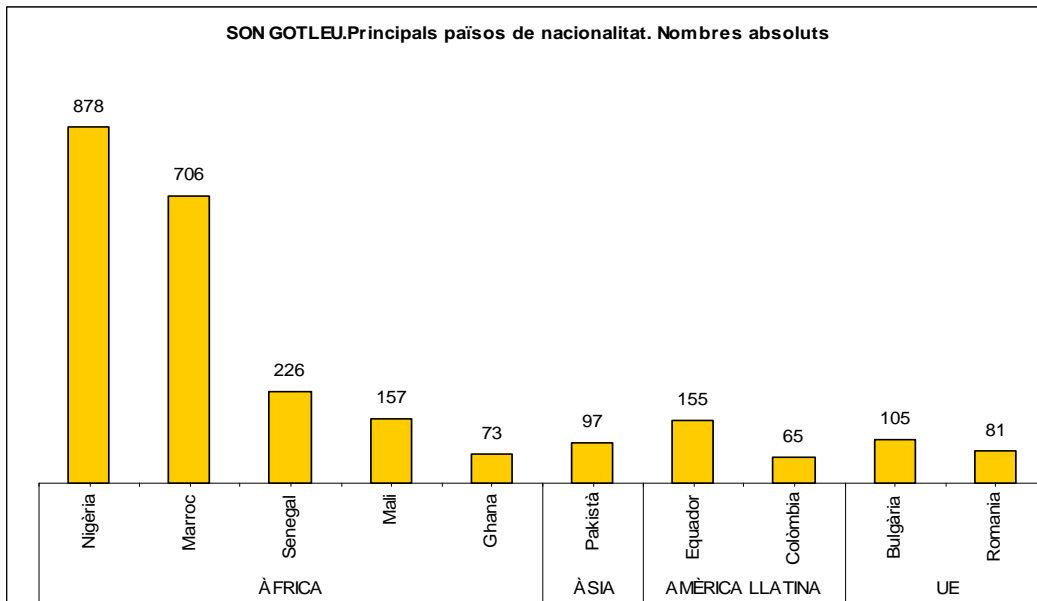
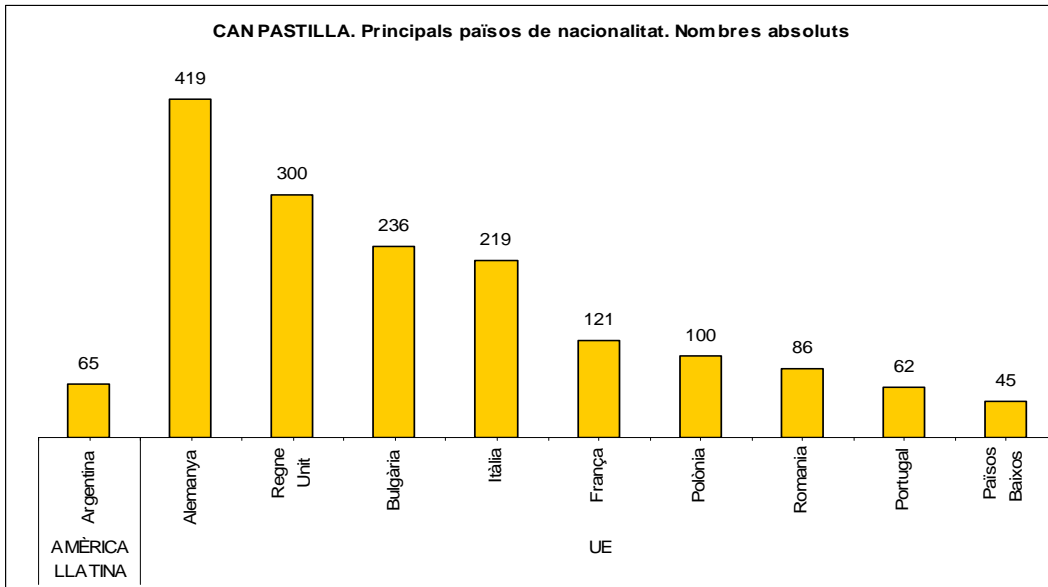
5.1. Els barris de Palma amb major percentatge de persones de nacionalitat estrangera

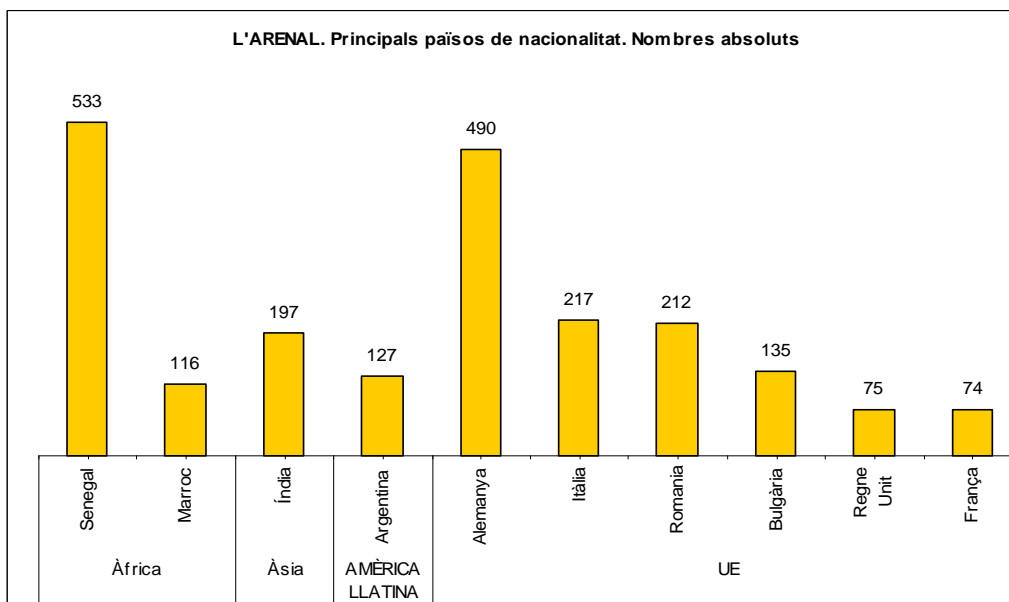
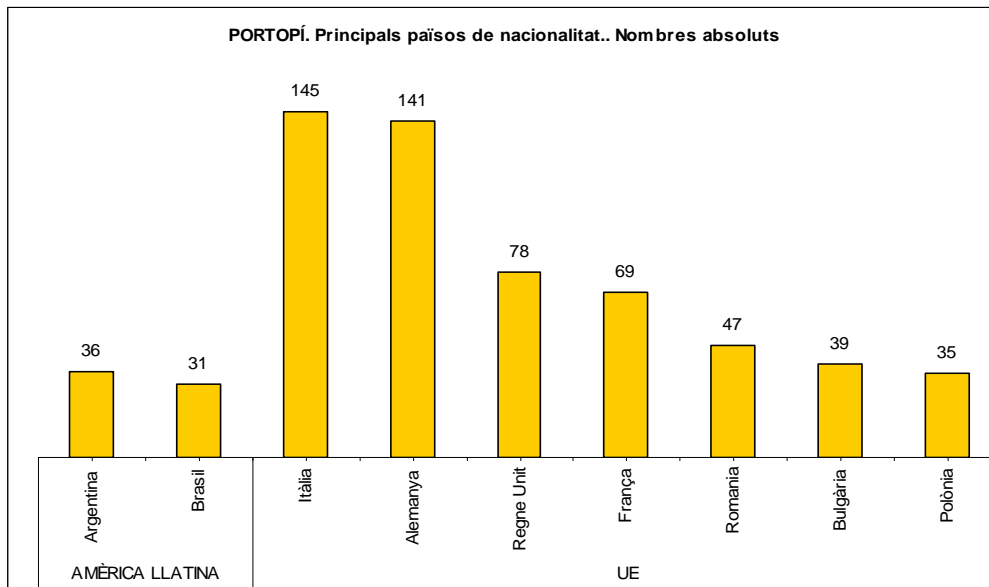

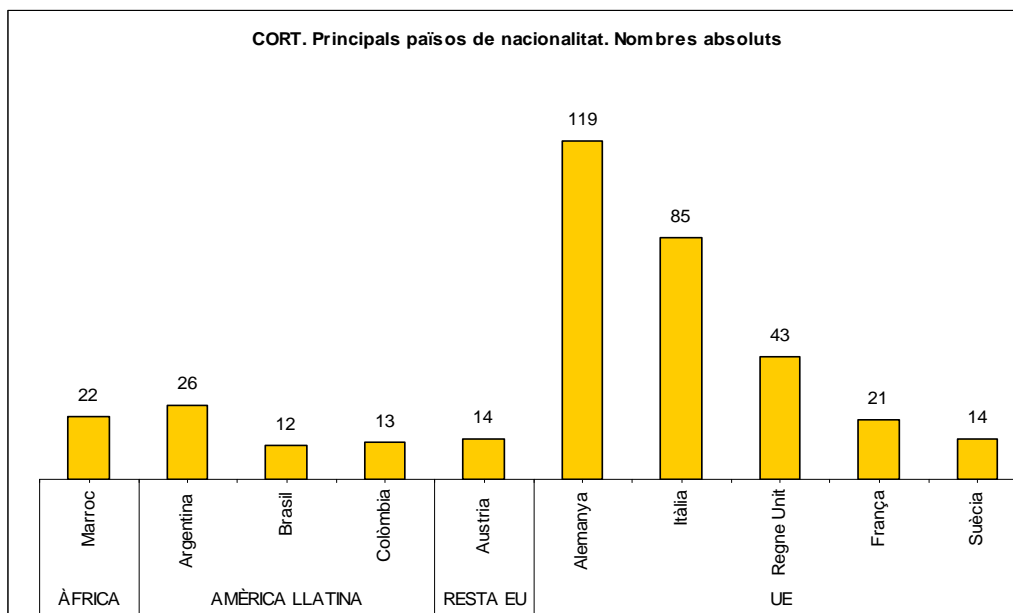
A continuació s'ofereixen les dades de població estrangera als 10 barris on la seva presència és major. Els nombres absoluts inclouen tant la població comunitària com l'extracomunitària.

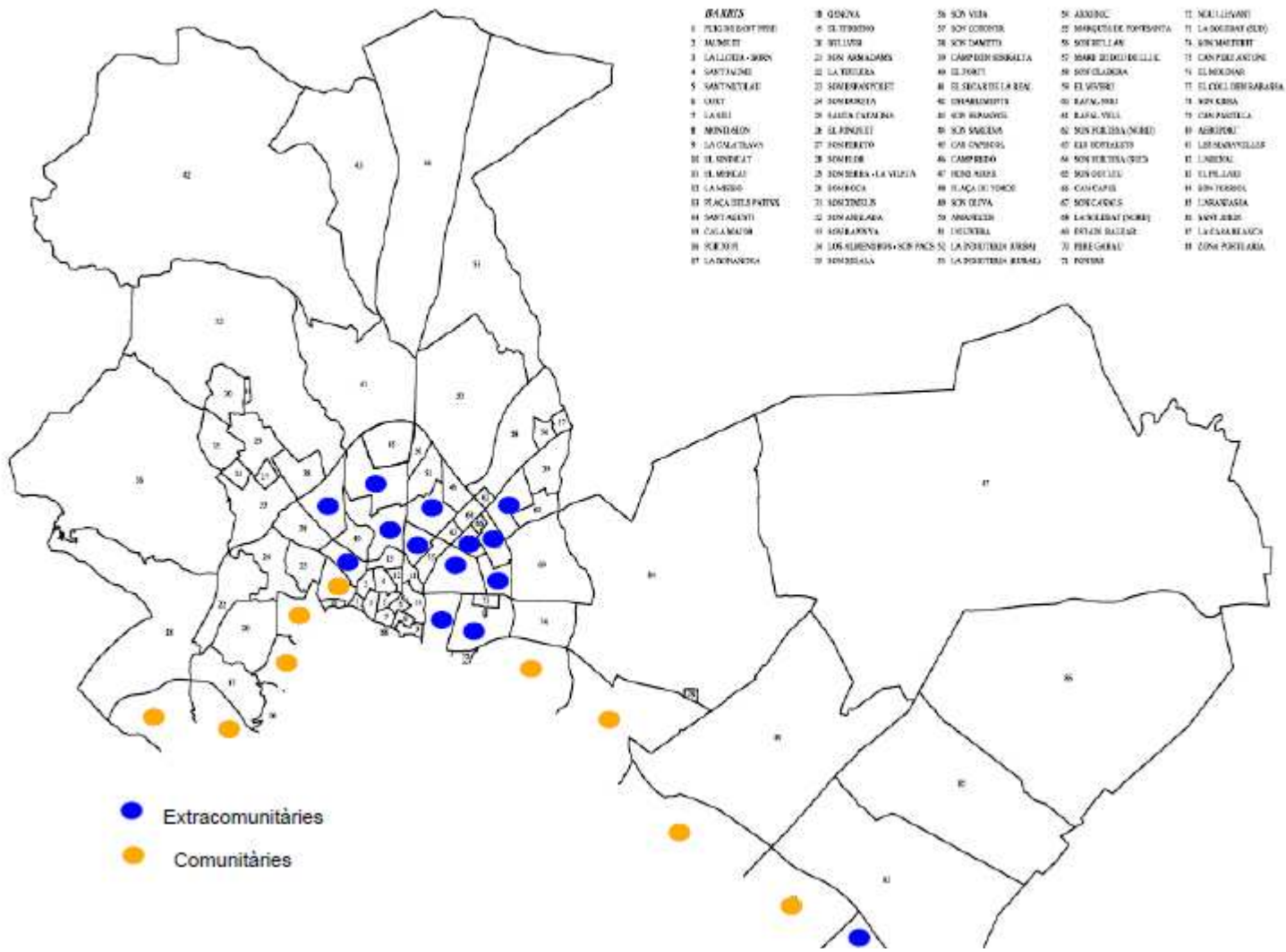

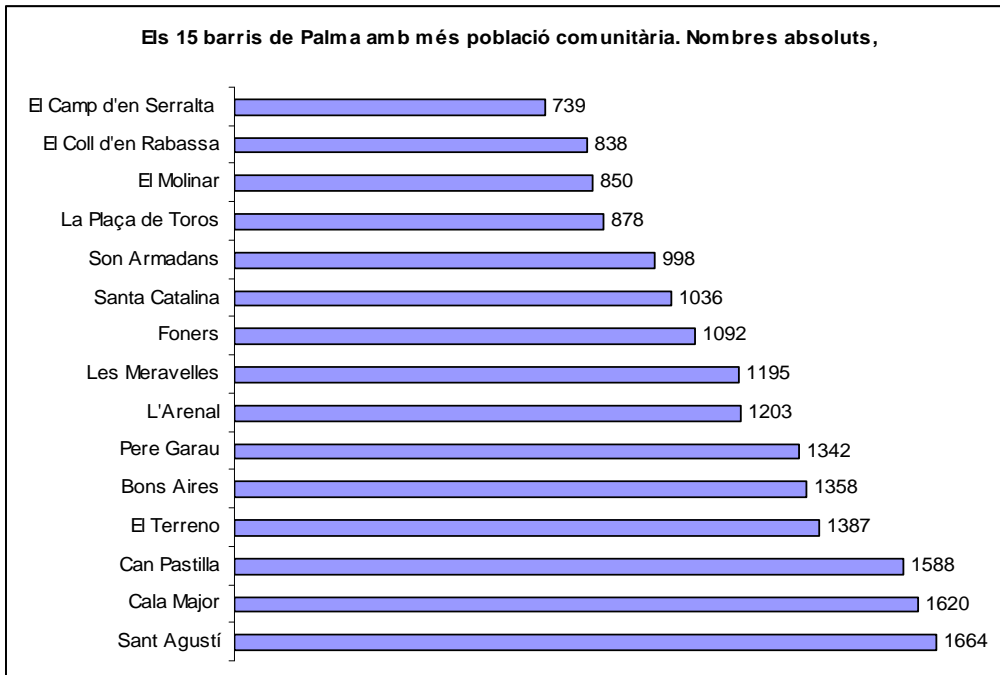

Una vegada exposades aquestes dades presentam un mapa on es localitzen les barriades amb major percentatge de població comunitària i extracomunitària.

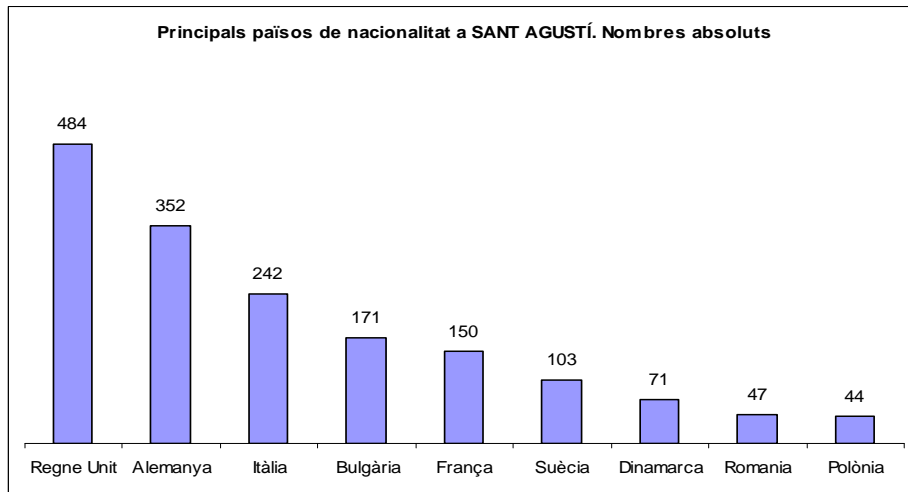

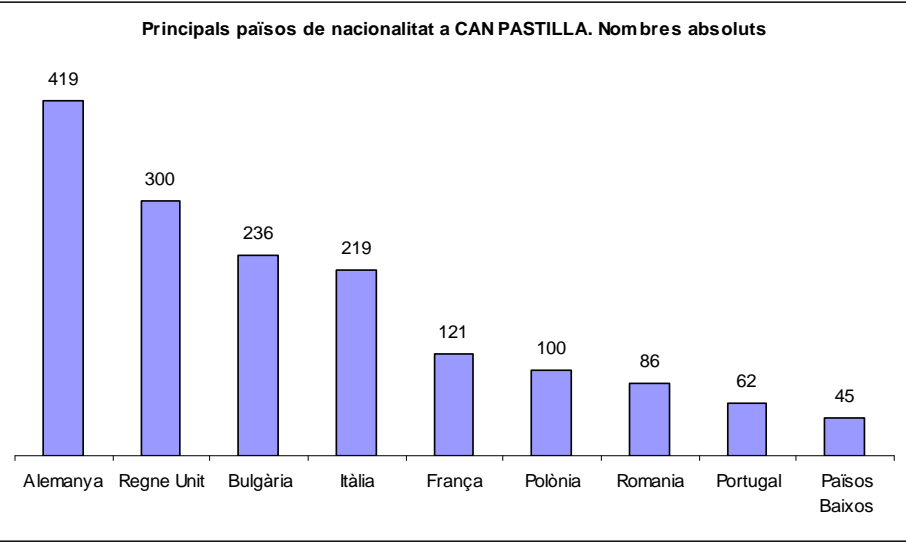
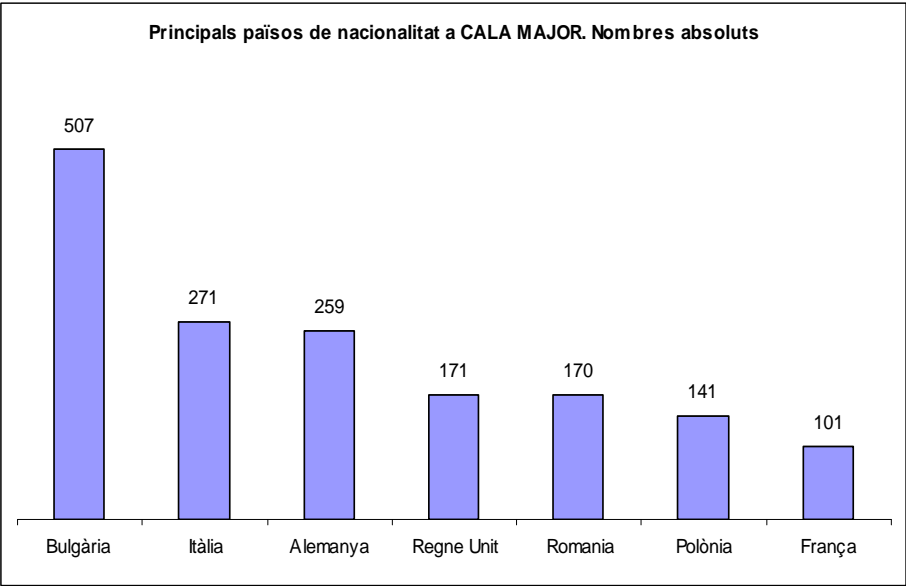
5.2. Els barris de Palma amb més presència de persones de nacionalitat comunitària

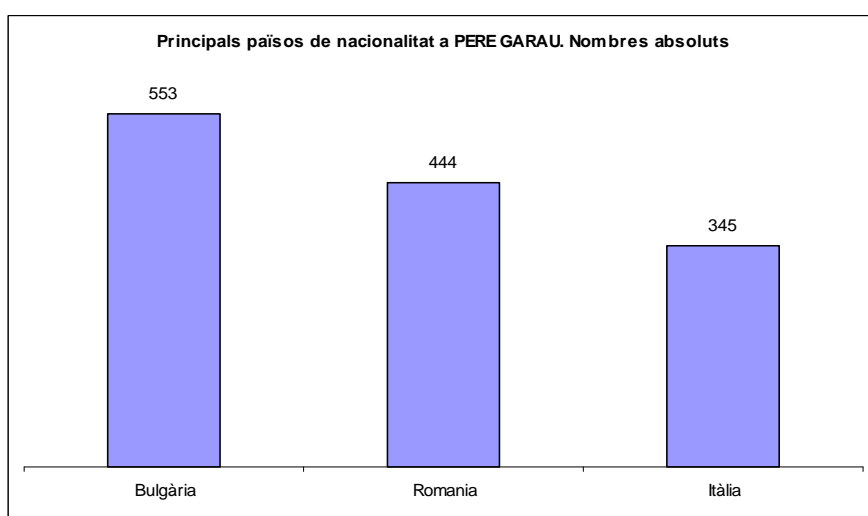
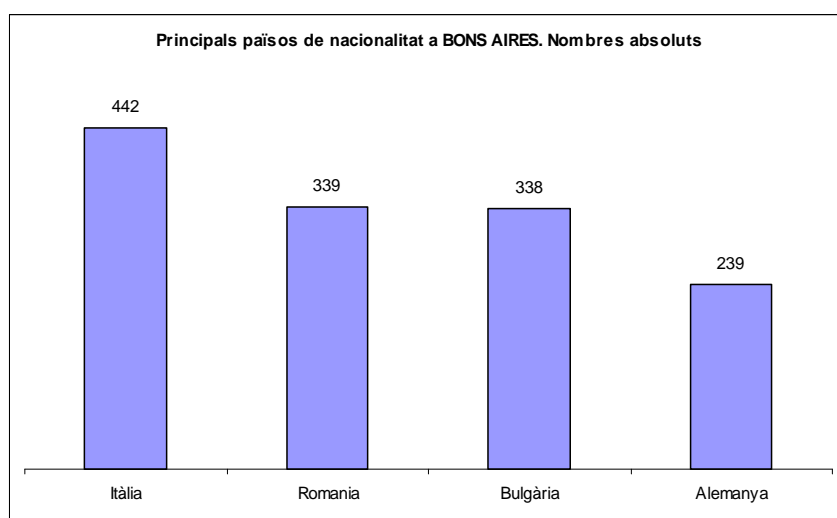
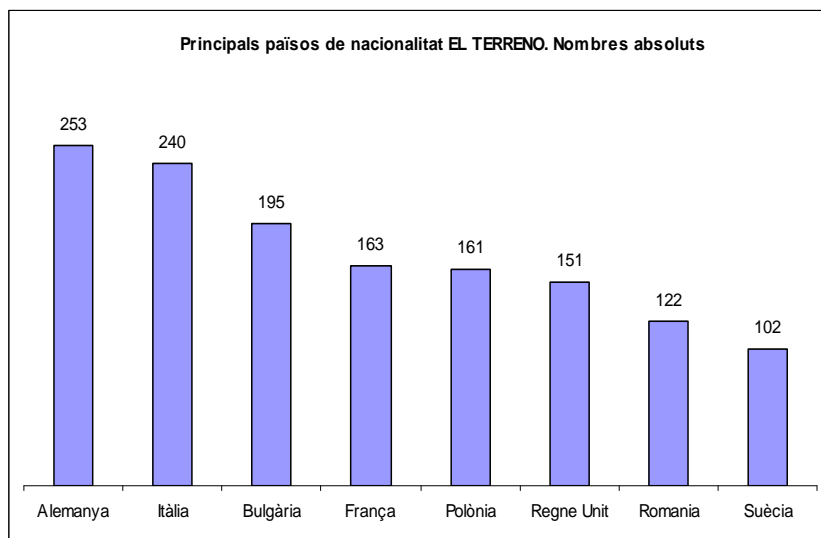
Palma té una població comunitària de 41.177 persones (el 48% de la població estrangera). Les nacionalitats més freqüents són l'alemanya, la italiana, la búlgara, la romanesa i la britànica.

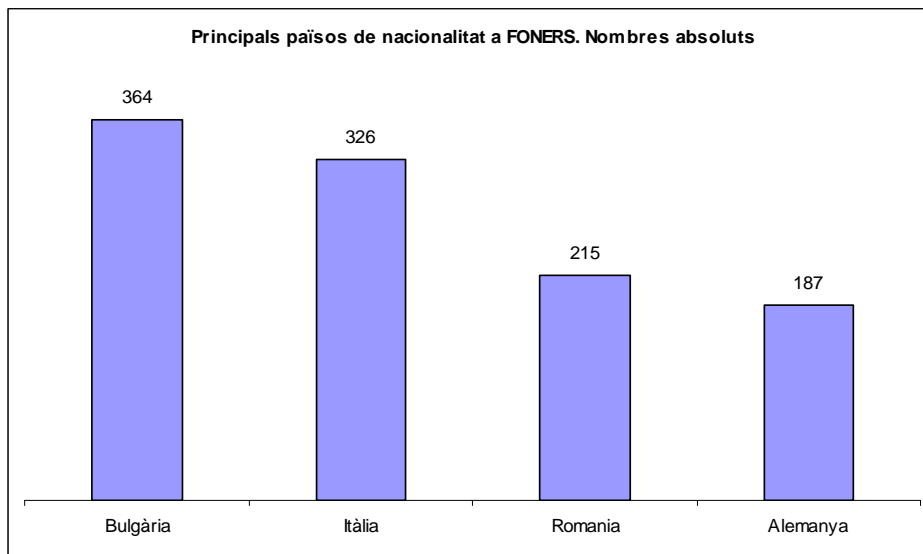
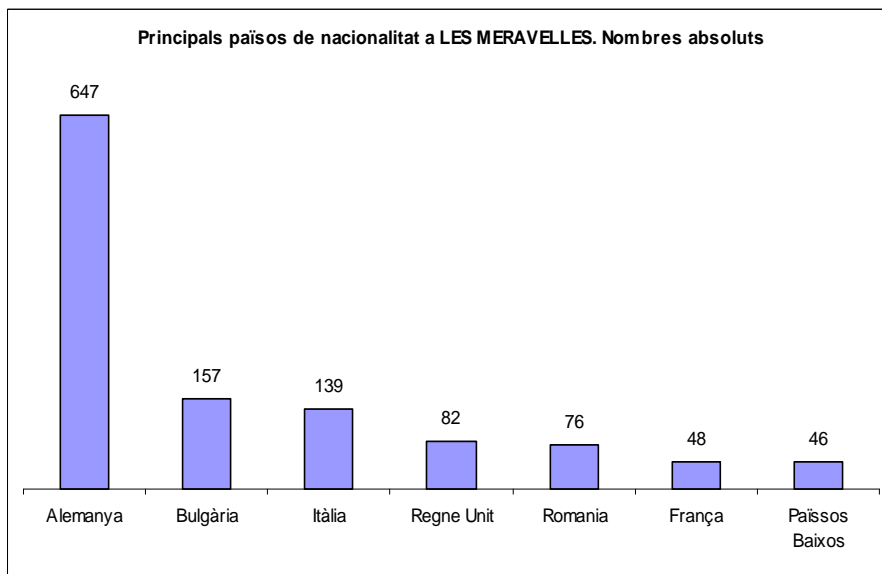
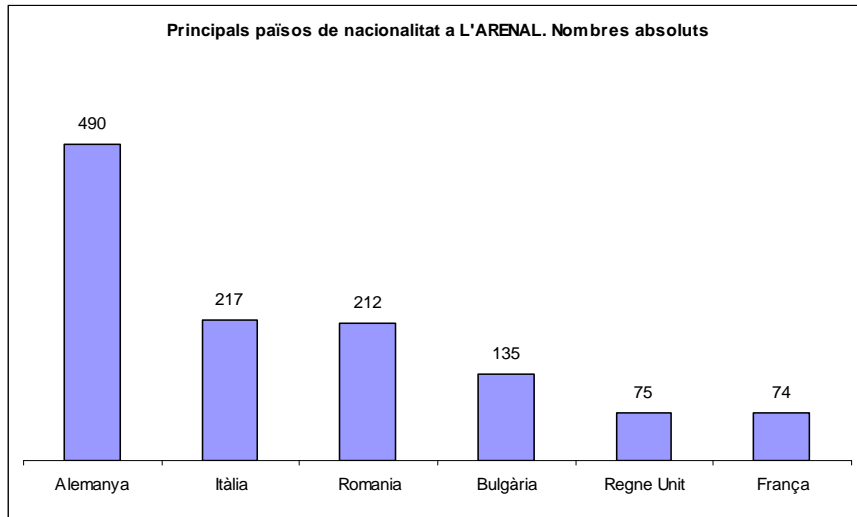

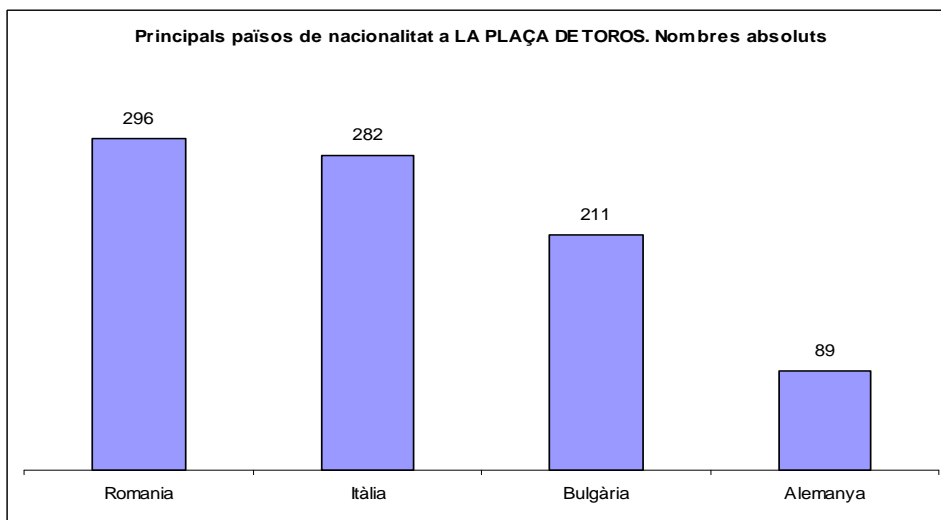
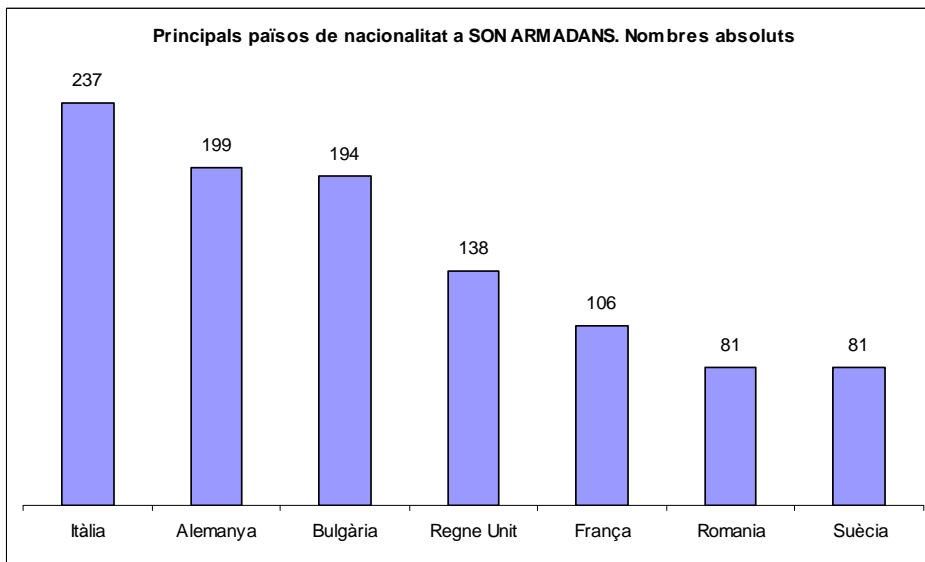
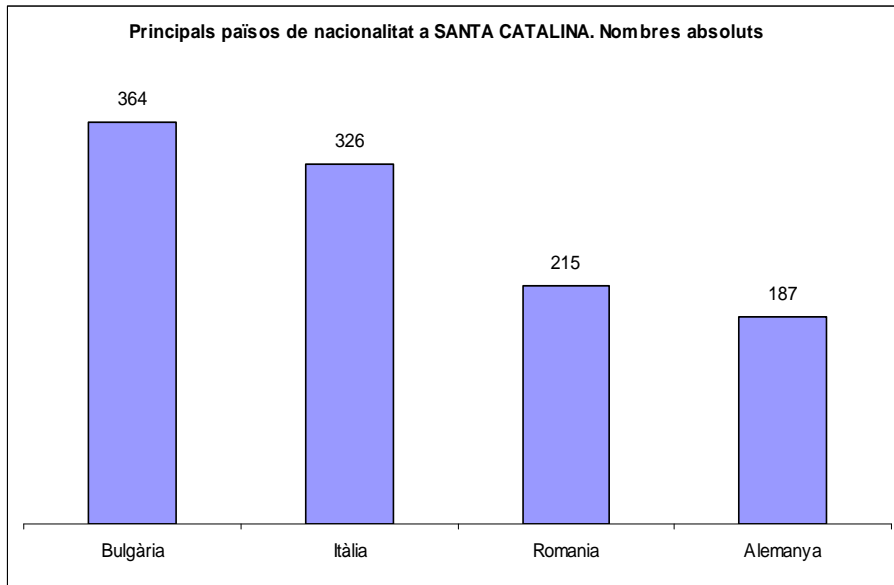
A continuació s'exposen les dades sobre la distribució barri a barri de la població comunitària:

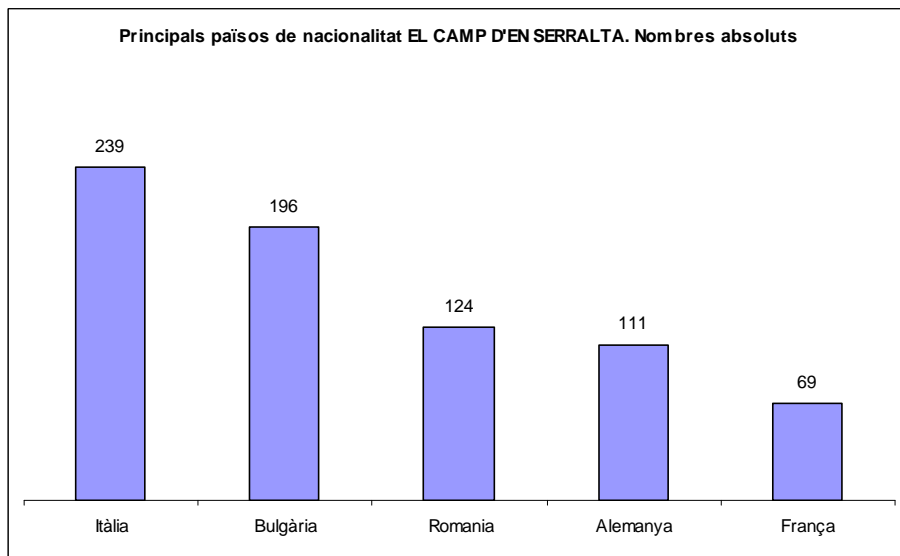
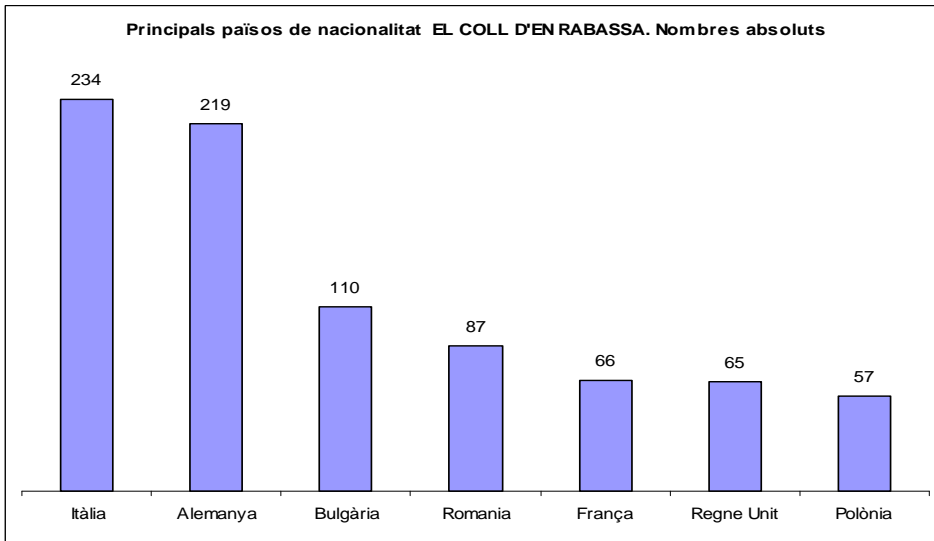
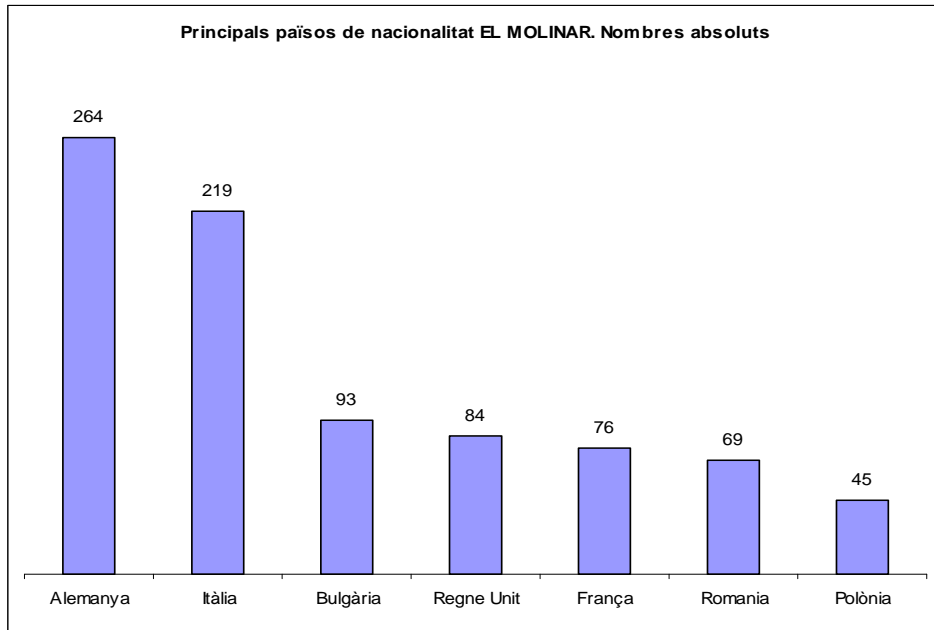

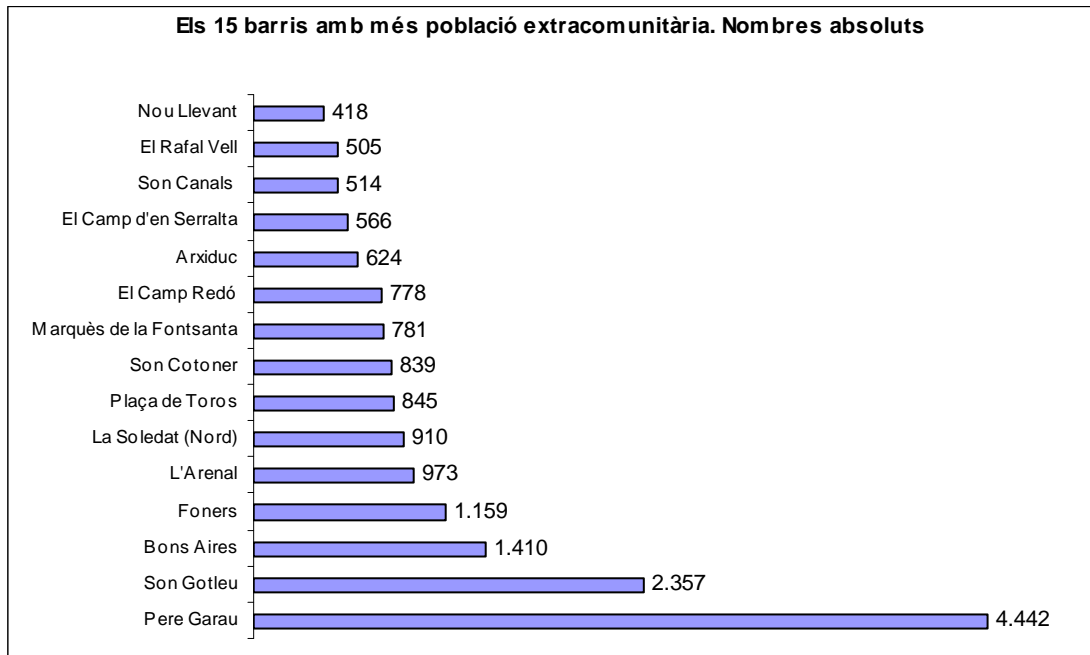

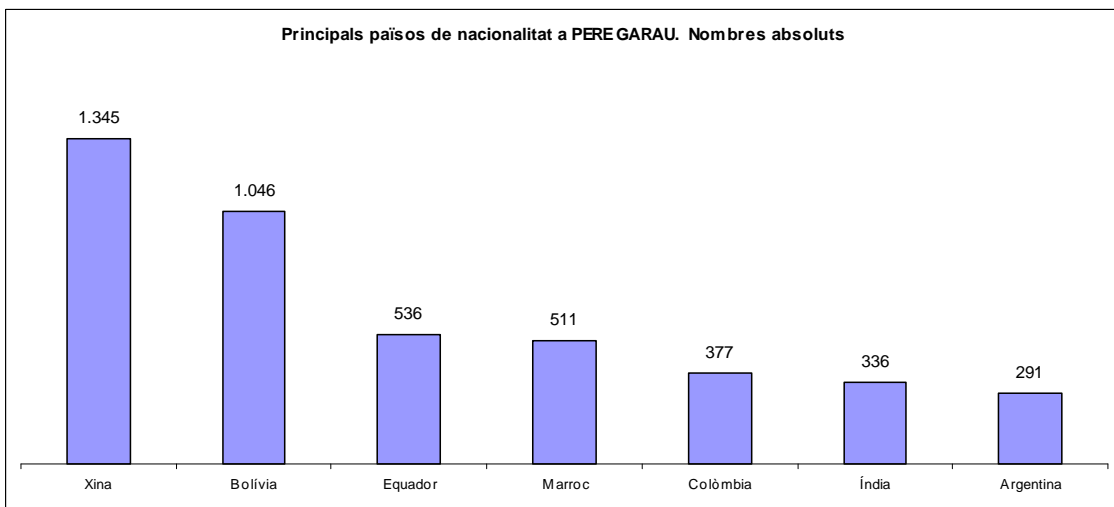
5.3. Els barris de Palma amb major presència de persones de nacionalitat extracomunitària

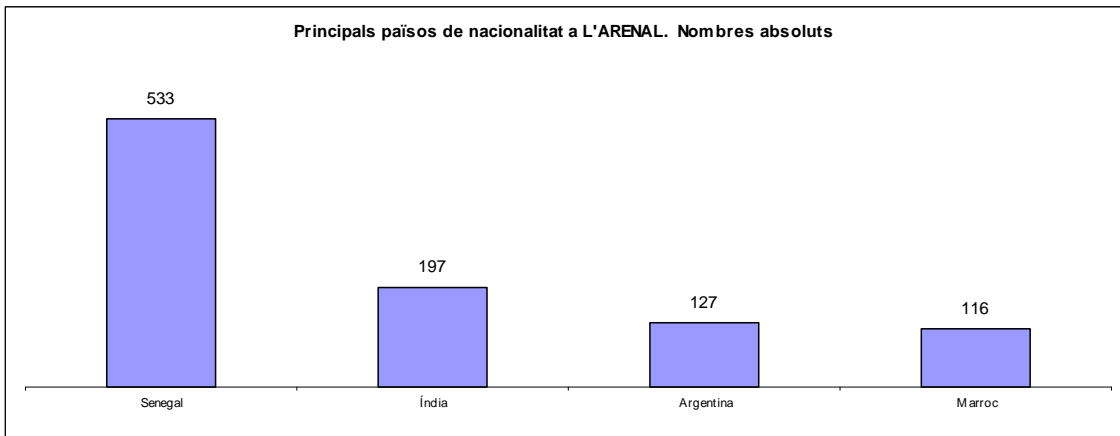
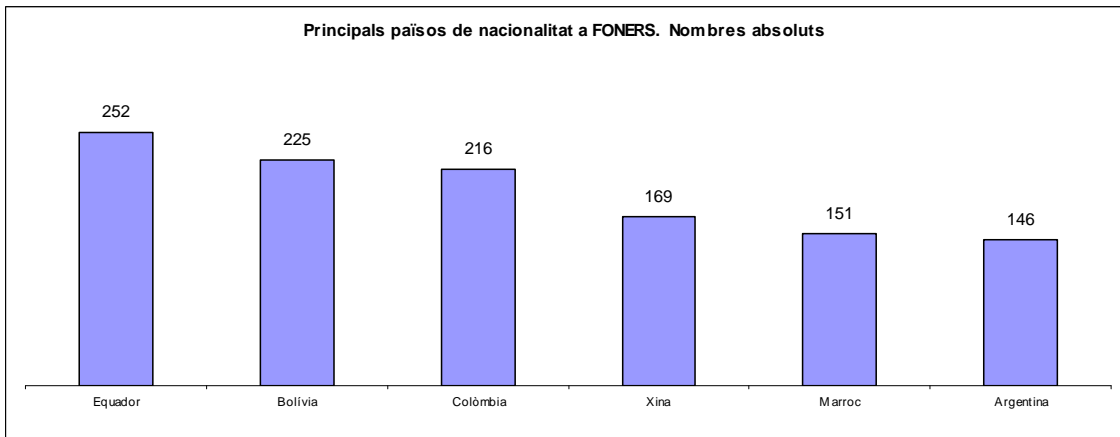
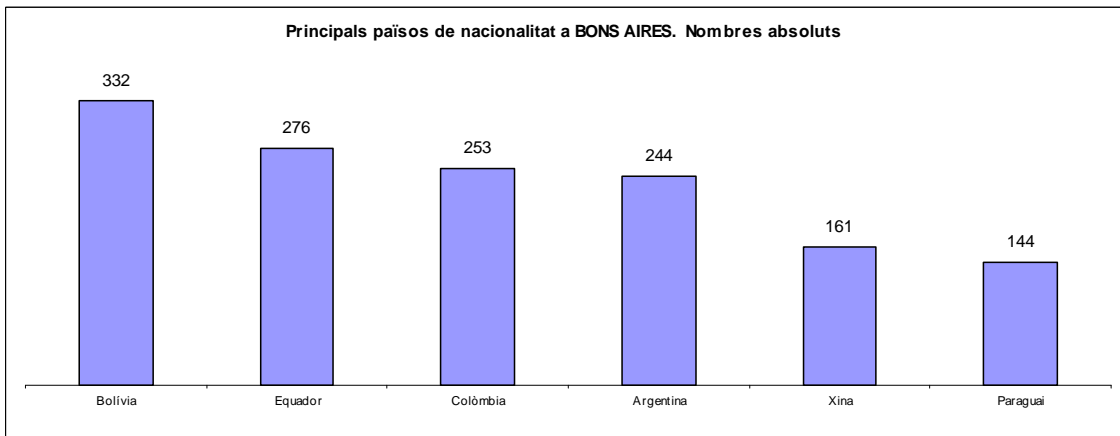
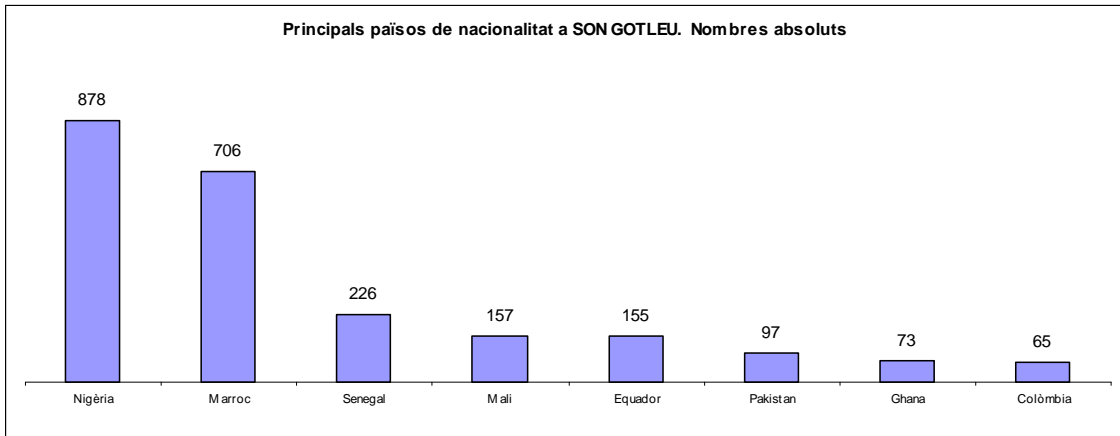
A Palma hi ha 44.695 persones de nacionalitat extracomunitària (el 52% de la població estrangera de la ciutat). Les barriades que tenen una major presència de persones de nacionalitat extracomunitària són les següents:

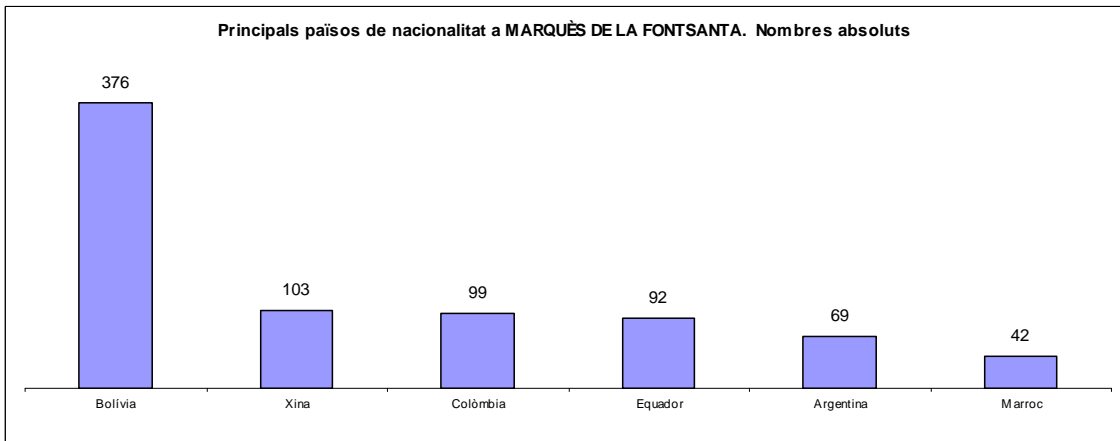
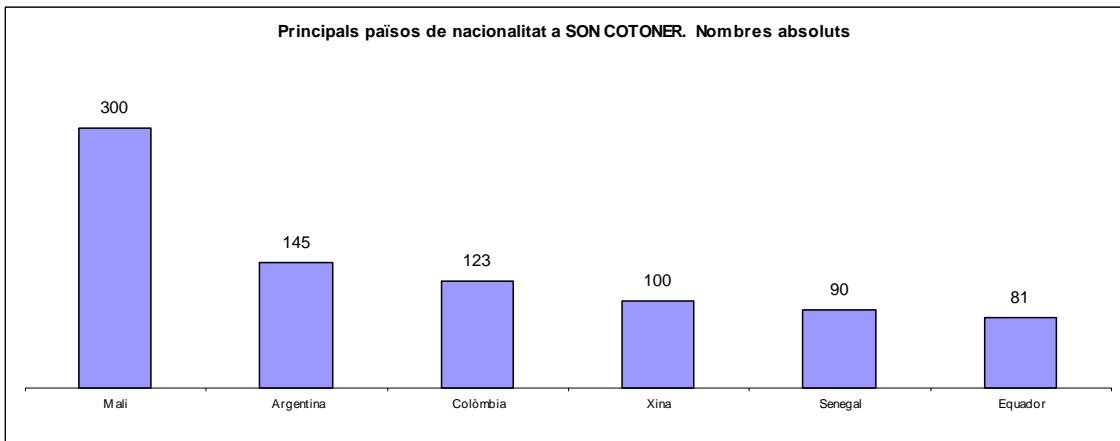
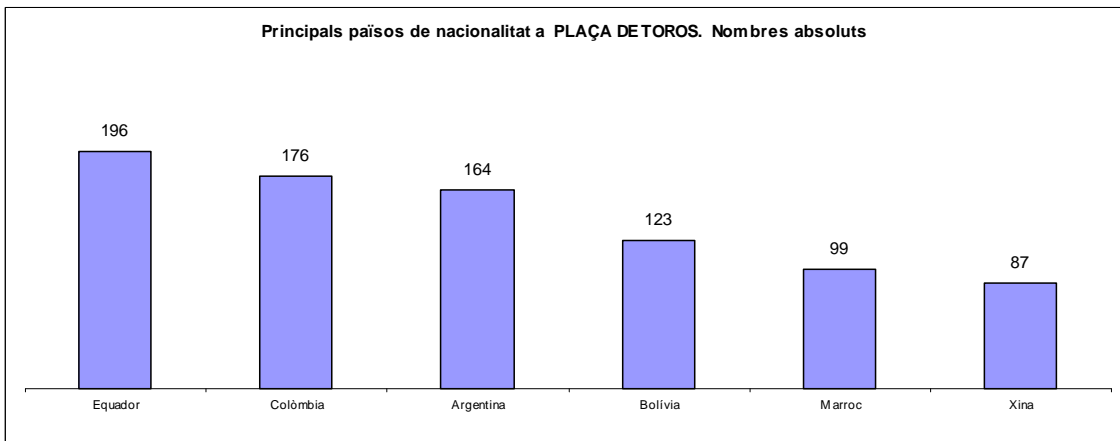
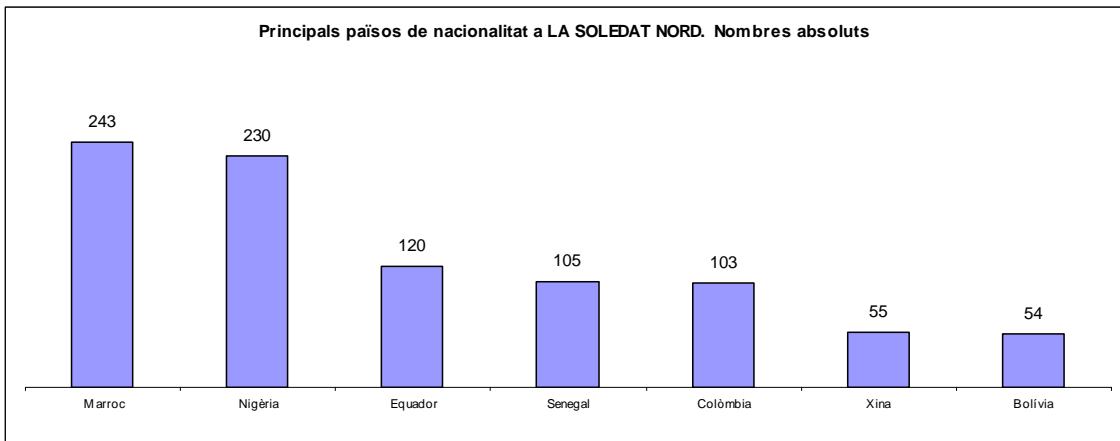

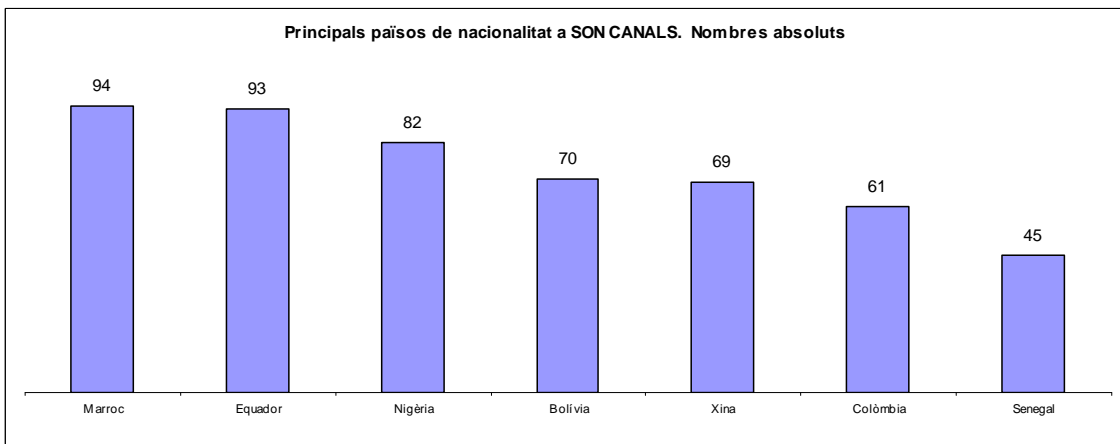
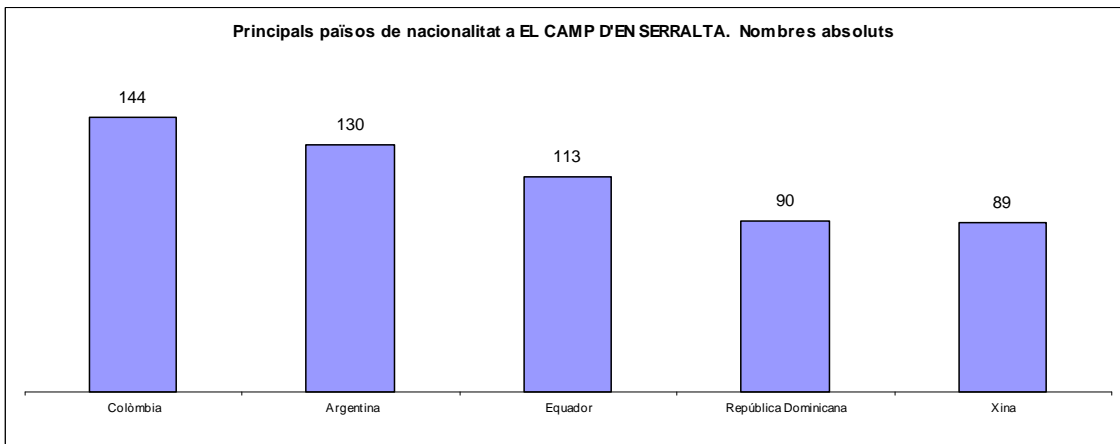
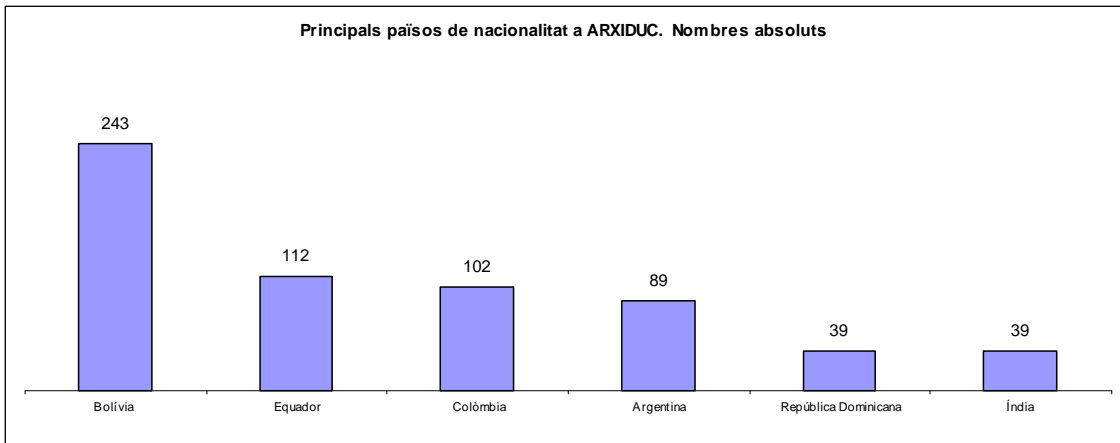
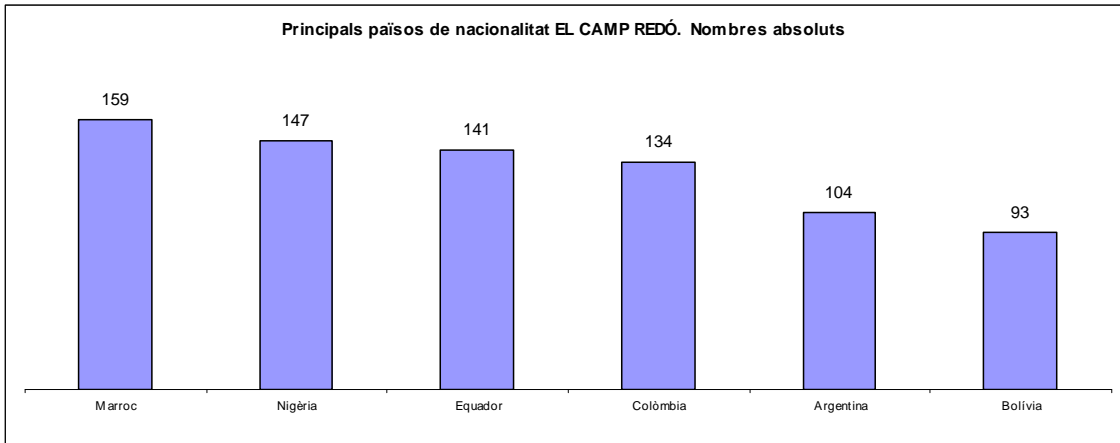
Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'Observatori Municipal de Palma obtingudes del Padró municipal de l'Ajuntament de Palma a 1-1-2014

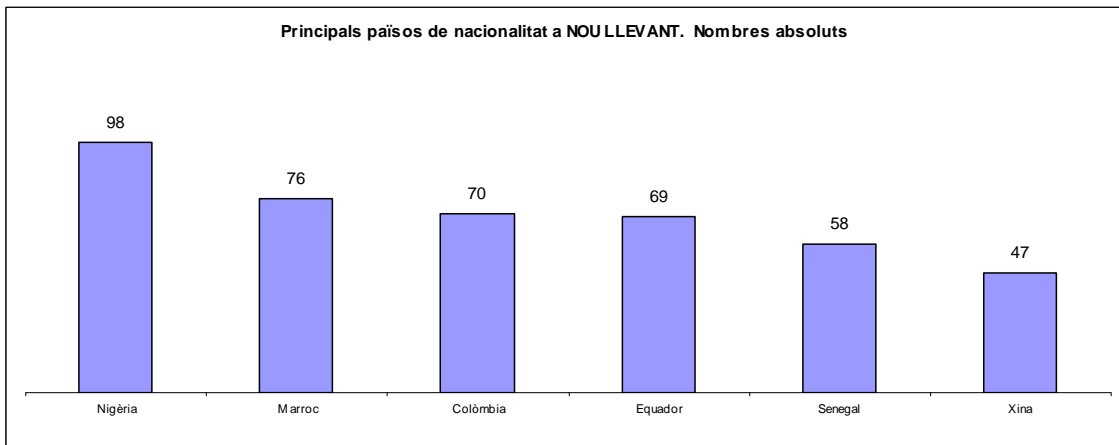
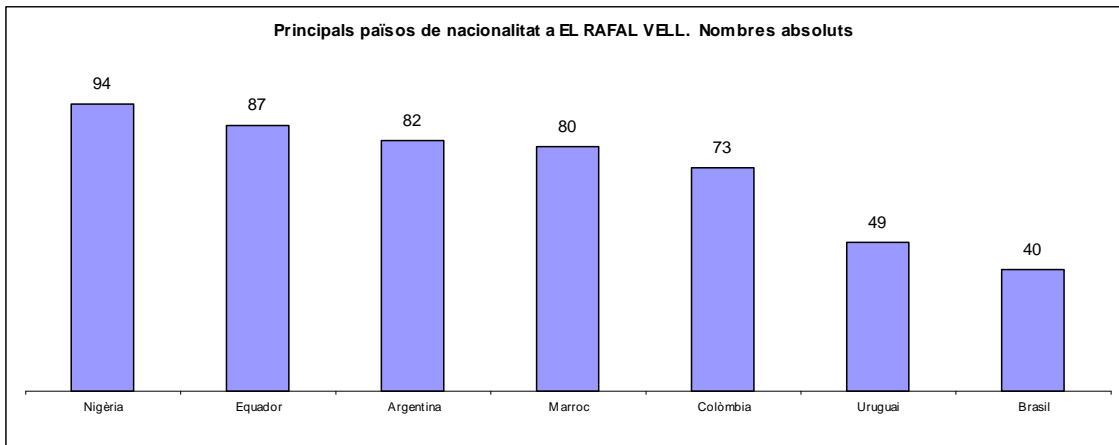
A continuació s'especifiquen barri a barri el nombre de persones de cada una de les nacionalitats majoritàries a cada àrea urbana.

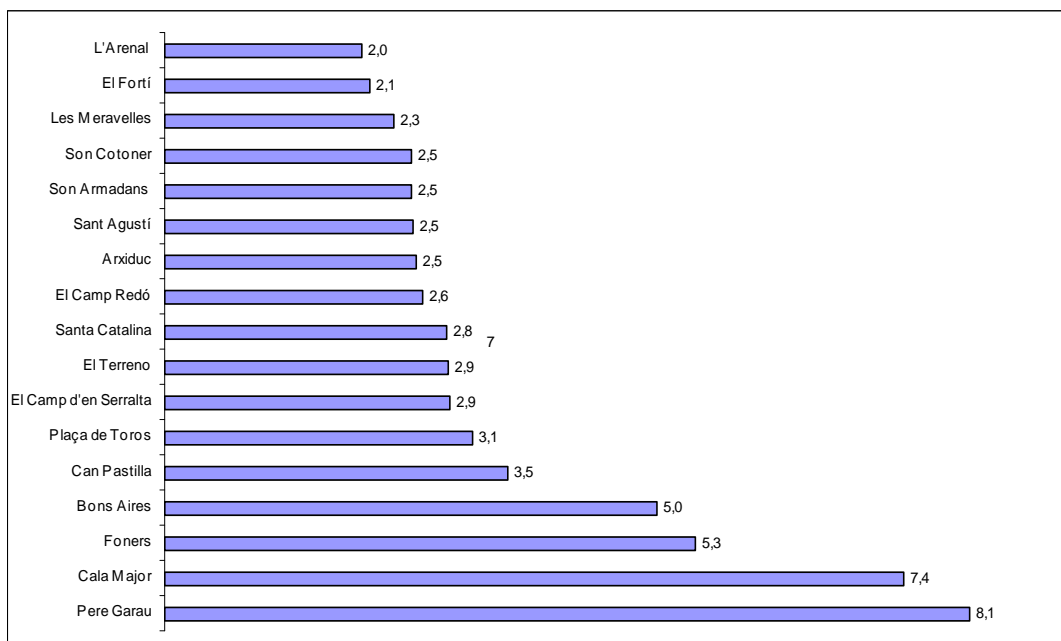

5.4. La distribució de la població romana i búlgara als barris de Palma

La població búlgara

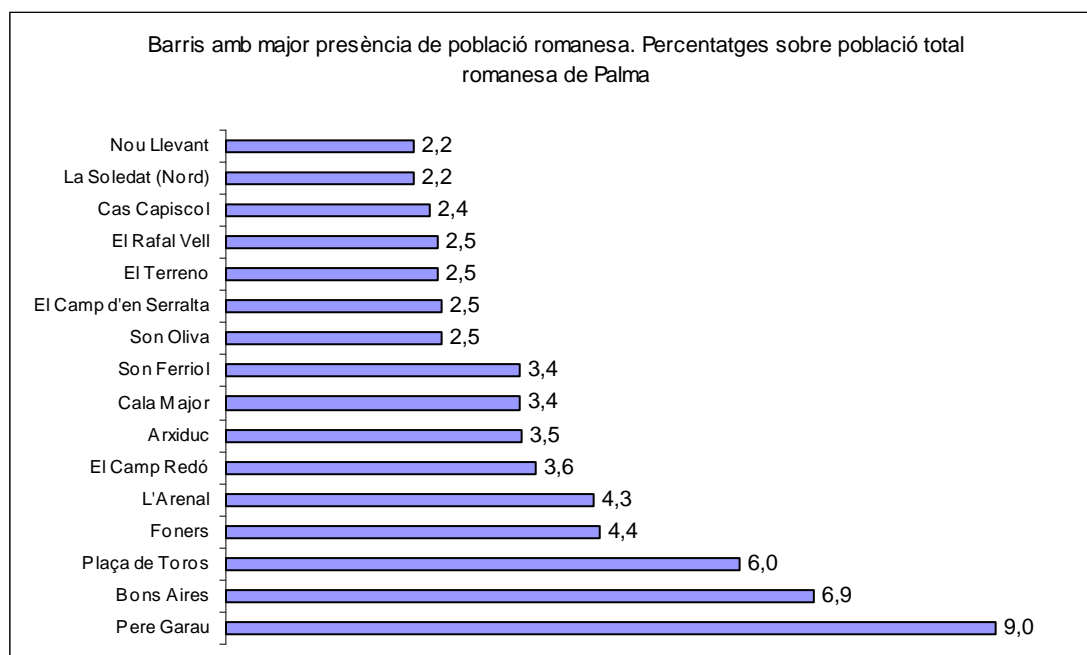
6.850 persones amb nacionalitat búlgara viuen a Palma (49% homes i 51% dones). Aquesta població és la tercera nacionalitat estrangera a Palma i suposa el 8% del total de població estrangera a la ciutat. El 60% d'aquesta població resideix als barris següents:

La població romana

5.026 persones de nacionalitat romana viuen a Palma (50,4% homes i 49,6% dones). Aquesta nacionalitat ocupa la quarta posició en el rànquing de nacionalitats de la ciutat i suposa el 5,9% del total de població estrangera.

Els barris que s'esmenten a continuació aglutinen quasi el 60% del total de població romana a Palma:

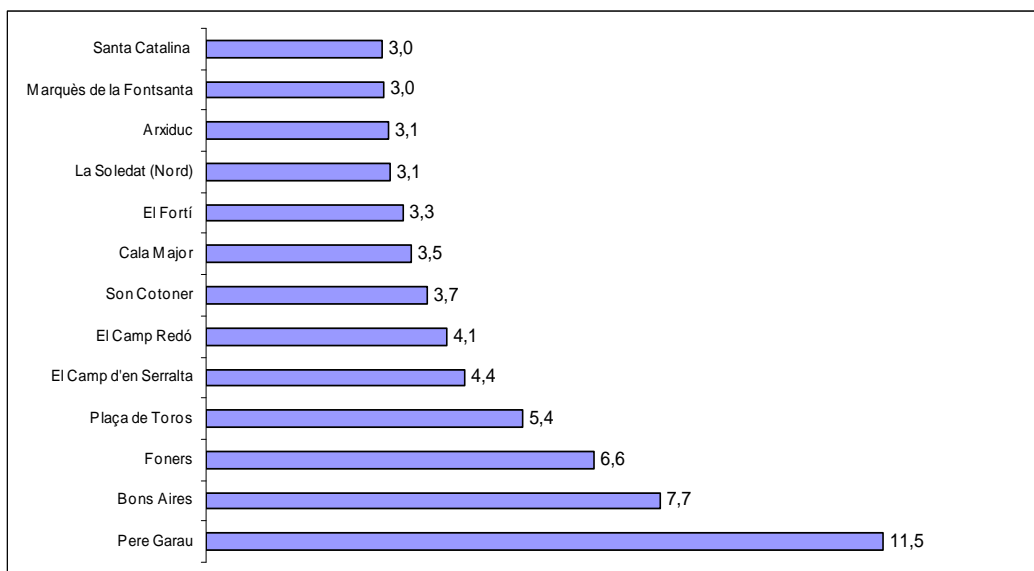
5.5. La distribució de la població de l'Amèrica Llatina als barris de Palma

Les persones de l'Amèrica Llatina suposen el 44,4% de la població estrangera. Tal com s'ha comentat en apartats anteriors, aquesta és la població que ha sofert una major descens a Palma des de l'inici de la crisi econòmica, i és especialment acusat el descens entre els anys 2008-14 de la població de l'Equador (-52,4%), l'Argentina (-44,5%), Bolívia (-42%) i Colòmbia (-34,4%).

A continuació s'exposen les dades sobre la distribució de les diferents nacionalitats de l'Amèrica Llatina per ordre d'importància dins el percentatge de nacionalitats majoritàries a Palma amb dades del Padró municipal a 1-1-2014.

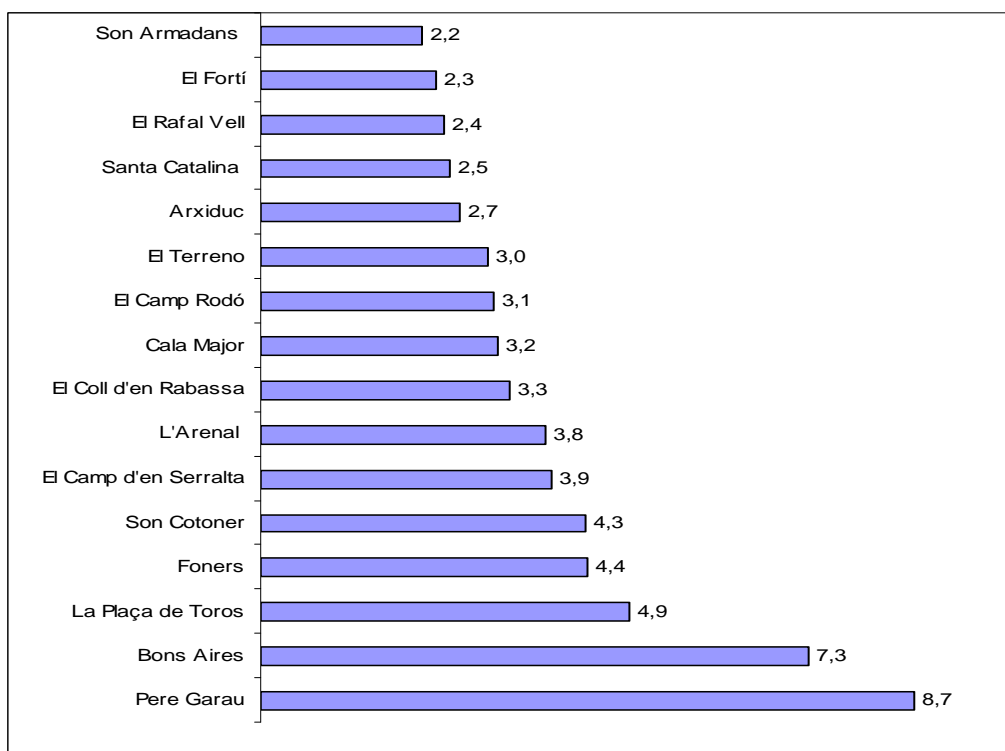
La població colombiana

La nacionalitat colombiana és la número 6 en el rànquing de Palma i la primera amb relació als països llatinoamericans; suposa un 4,2% de la població estrangera de Palma. Hi ha 3.607 persones de nacionalitat colombiana (47,7% d'homes i 52,3% de dones). Més del 62% de la població colombiana està empadronada als següents barris:

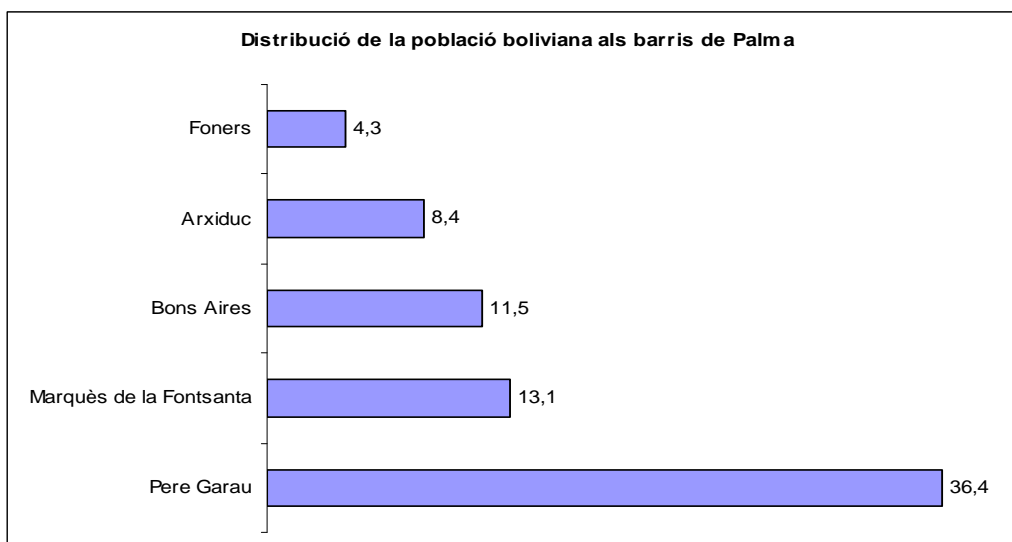
La població argentina

A Palma hi conviuen 3.564 persones de nacionalitat argentina (50,1% d'homes i 49,9% dones). La població argentina se situa en el lloc 7è del rànquing de principals nacionalitats a la ciutat i suposa un 4,2% del total de població estrangera de Palma. Quasi el 62% d'aquesta població està empadronada als barris següents:

La població boliviana

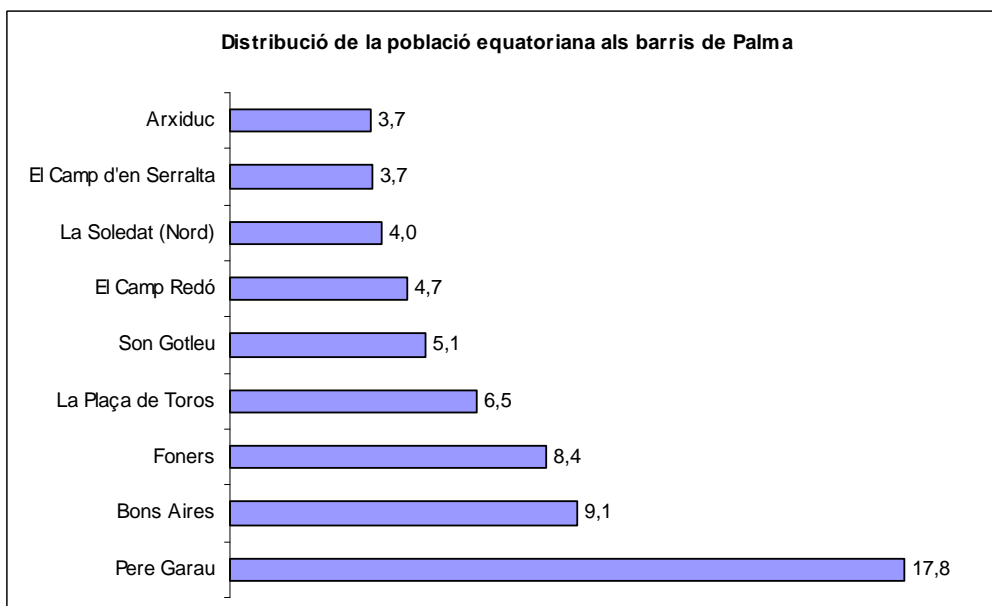
La població amb nacionalitat boliviana ocupa el número 9 en rànquing de nacionalitats de Palma (3.411 persones; 56,7% de dones i 43,3% d'homes). Tenint en compte els barris on la nacionalitat boliviana es troba entre les 10 primeres, observam que es distribueix principalment entre les següents barriades:

Els barris de Pere Garau, Marquès de la Fontanta i Bons Aires sumen el 61% de la població d'aquesta nacionalitat.

La població d'Equador

3.406 persones de nacionalitat equatoriana viuen a Palma (50% d'homes i 50% de dones). És la nacionalitat que ocupa el número 10 a Palma i que ha sofert un dels majors descens des de l'inici de la crisi econòmica. Els barris on hi ha més persones amb nacionalitat equatoriana empadronada són els següents:

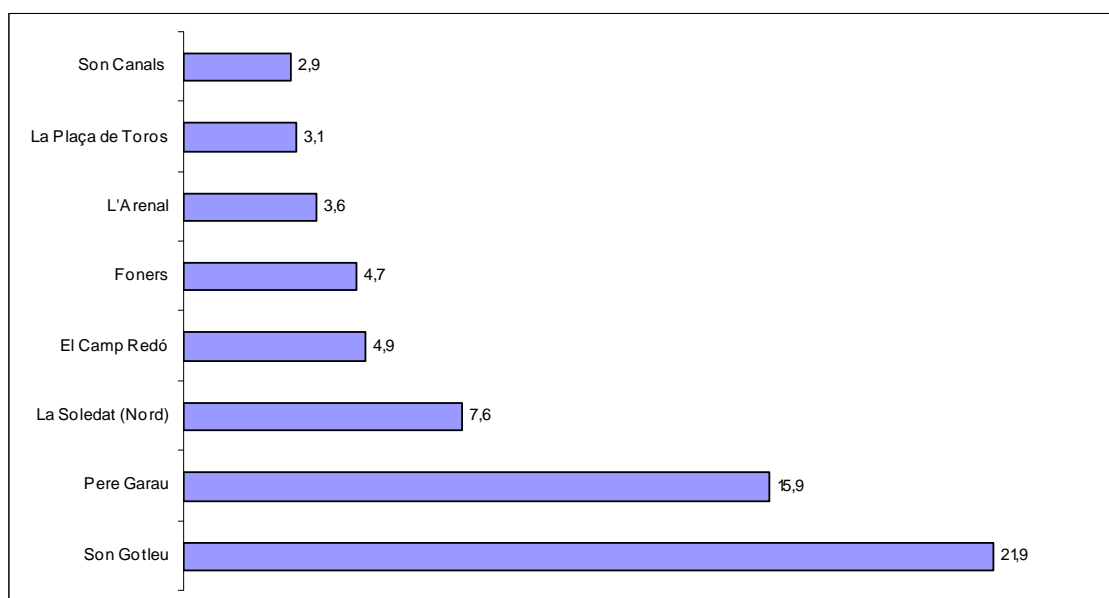
5.6. La distribució de la població africana en els barris de Palma

La població marroquina

La nacionalitat marroquina és la cinquena en el rànquing de nacionalitats de Palma. Un total de 3.821 persones marroquines hi viuen (57,2% d'homes i 42,8% de dones). Del total de població estrangera a Palma un 4,4% és d'aquesta nacionalitat.

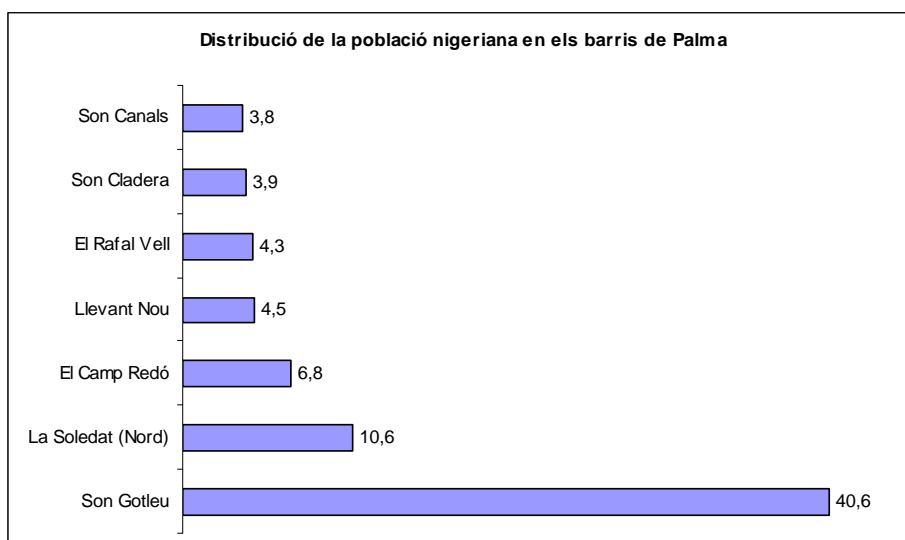
Destaca la masculinització d'aquesta nacionalitat.

La majoria de persones marroquines es distribueixen a 8 barris de Palma, que suposen més del 64% de la població total d'aquesta nacionalitat. Especialment significatiu és que dos barris aglutinen la majoria de la població marroquina: Son Gotleu (21,9%) i Pere Garau (15,9%).

La població de Nigèria

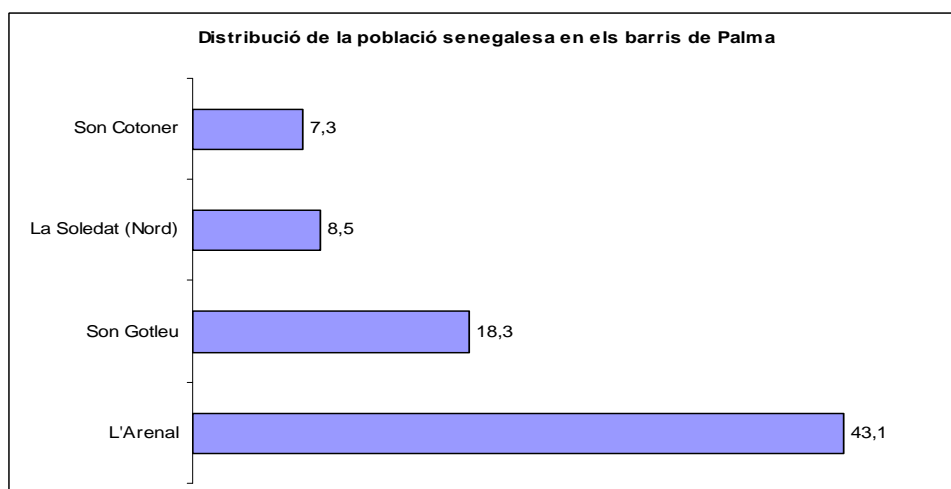
2.986 persones de nacionalitat nigeriana conviuen a Palma (61,3% d'homes i 38,7% de dones). Les persones d'aquesta nacionalitat ocupen el lloc número 12 de les principals nacionalitats a la ciutat. Més del 50% d'aquesta població està empadronada als barris de Son Gotleu i la Soledat (Nord).

La població de Senegal

La població senegalesa ocupa el número 15 en el rànquing de nacionalitats a Palma (1.925 persones (77,8% homes i 22,2% dones).

Més del 61% de la població del Senegal està empadronada a dues barriades de Palma: l'Arenal i Son Gotleu.

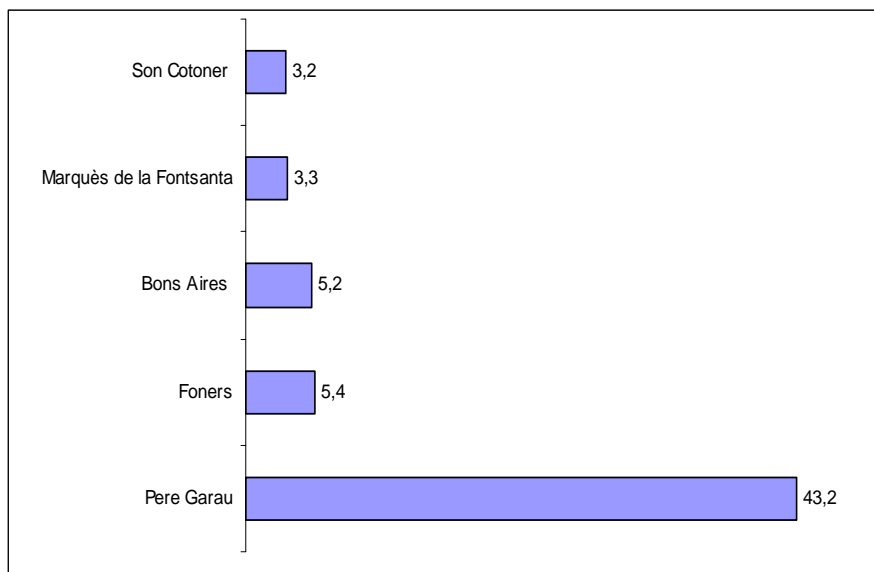

5.7. La distribució de la població asiàtica als barris de Palma

La població xinesa

3.117 persones de nacionalitat xinesa viuen a Palma (46,3% de dones i 53,7% d'homes). En el rànquing de nacionalitats de Ciutat ocupa el número 11 i es tracta d'una població que no ha deixat de créixer els darrers anys.

El 43,2% de la població xinesa viu al barri de Pere Garau i quasi el 75% de la població total xinesa de Palma es distribueix principalment en 5 barris:

5.8. Principals conclusions

- S'aprecia un cert grau de segregació territorial de la població en funció de la seva nacionalitat.
- Les persones de nacionalitat comunitària es troben més representades a zones costaneres i del barri històric de la ciutat. Així, els 4 barris amb major presència de persones de nacionalitat comunitària són Sant Agustí, Cala Major, Can Pastilla i el Terreno.
- Contràriament, les persones de nacionalitat extracomunitària són més presents a barris tradicionalment obrers de la ciutat (Pere Garau, Son Gotleu, etc.) o bé de l'Eixample palmèsà (Bons Aires, Foners, etc.).
- El comportament residencial també és diferent en funció de la nacionalitat. Les persones de nacionalitat alemanya, britànica i italiana es troben més equitativament distribuïdes als barris de Palma i el percentatge de persones d'aquesta nacionalitat no és en cap cas superior al 10%.
- Al contrari, les persones de nacionalitat asiàtica i africana, principalment, mostren una tendència a establir la seva residència en uns barris determinats. Ho corroboren les dades següents:
 - o El barri de PERE GARAU presenta els percentatges més elevats de població extracomunitària i de procedència més diversa:
 - el 43,2% de la població xinesa
 - El 36,4% de la població boliviana

- el 15,9% de la població marroquina
- el 17,8% de la població equatoriana
- El barri de SON GOTLEU presenta els percentatges més elevats de població provinent de l'Àfrica:
 - el 40,6% de la població nigeriana
 - el 21,9% de la població marroquina
 - el 18,3% de la població senegalesa
- El 43,1% de la població senegalesa viu al barri de l'Arenal
- El 32,6% de la població de Mali viu al barri de Son Cotoner.

6. Les persones immigrades en el sistema educatiu

En aquest apartat exposarem la presència de l'alumnat immigrant en el sistema educatiu de les Illes Balears i la seva evolució els darrers anys. Cal remarcar que no es disposa de dades a nivell municipal, per la qual cosa s'esmentaran les relatives a les Illes Balears i a l'illa de Mallorca.

6.1. L'alumnat estranger a les Illes Balears i Mallorca

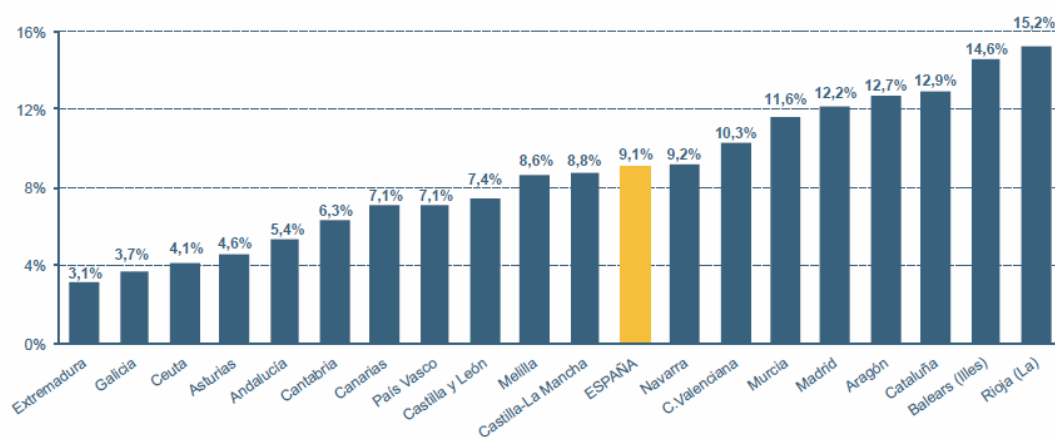
Des de l'inici de la crisi econòmica l'alumnat immigrant ha anat descendint, especialment entre els anys 2011 i 2013, amb un descens del 10%. En l'actual mercat laboral i sense indicadors clars que assenyalin la sortida d'aquesta situació, es preveu que el percentatge de l'alumnat de nacionalitat estrangera continuï descendint durant els pròxims anys (Vidaña, 2013).

En el curs 2012-13 a les Illes Balears hi havia un total de 25.134 alumnes amb nacionalitat estrangera (un 14,1% del total de l'alumnat). Un 80% d'aquest alumnat està escolaritzat a centres educatius de Mallorca (20.113 alumnes, el 14,4% del total de l'alumnat de Mallorca).

Distribució de l'alumnat de nacionalitat estrangera per modalitat d'estudis (2012-13)		
	Mallorca	Illes Balears
Total	20.113	25.134
Ed. infantil	1.111	1.849
Primària	7.299	8.039
ESO	5.609	7.840
Batxillerat	1.493	1.742
CF (GM i GS)	902	1.190
PQPI	467	622
Ed. d'adults	2.241	2.577
Règim especial	991	1.275

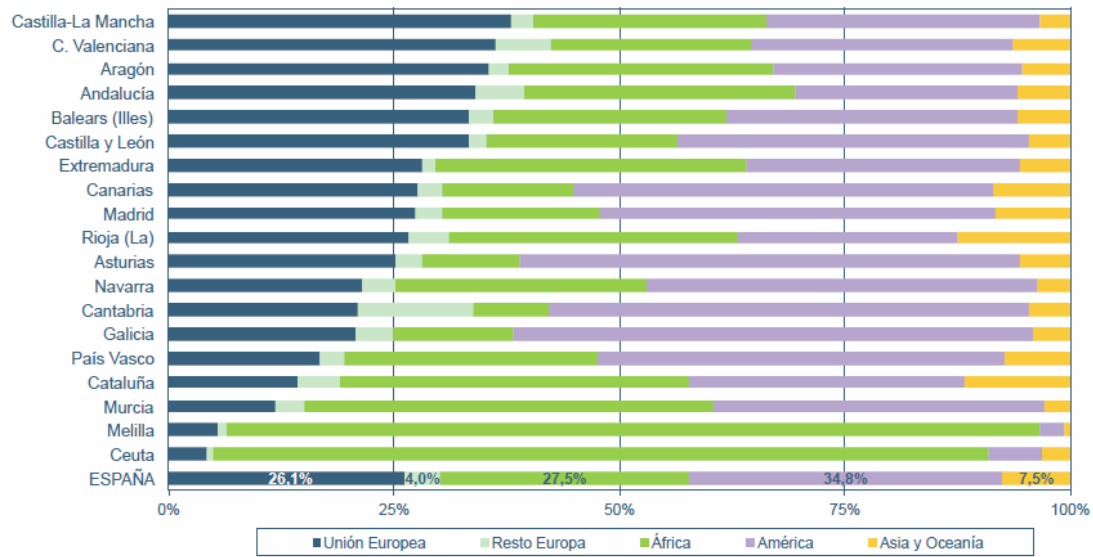
Font: Vidaña (2013) a *Anuari de l'Educació a les Illes Balears*, 2013.

Porcentaje de alumnado extranjero sobre el total de alumnado, por comunidad autónoma. EE. Régimen General no universitarias. Curso 2012-2013

Font: Ministeri d'Educació, Cultura i Esport (2013)

Distribución porcentual del alumnado extranjero por procedencia geográfica. Curso 2012-2013

Font: Ministeri d'Educació, Cultura i Esport (2013)

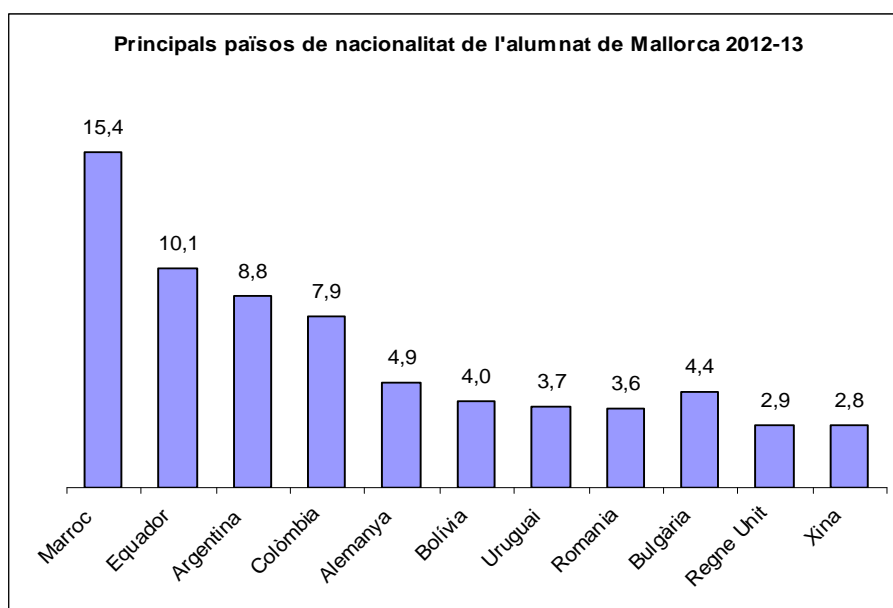
Distribución del alumnado extranjero por titularidad/financiación del centro. Curso 2011-2012

	%Total	% Centros Públicos	% Enseñanza concertada	% Ens. privada no concertada
TOTAL	100,0	82,5	13,7	3,8
Andalucía	100,0	86,3	7,9	5,8
Aragón	100,0	79,1	19,1	1,8
Asturias (Principado de)	100,0	81,4	17,3	1,4
Balears (Illes)	100,0	80,4	15,2	4,4
Canarias	100,0	88,7	4,4	6,9
Cantabria	100,0	71,3	27,4	1,3
Castilla y León	100,0	77,9	21,2	0,9
Castilla-La Mancha	100,0	91,3	7,9	0,7
Cataluña	100,0	82,1	14,4	3,5
Comunitat Valenciana	100,0	84,9	10,3	4,8
Extremadura	100,0	91,1	8,5	0,4
Galicia	100,0	85,7	12,9	1,4
Madrid (Comunidad de)	100,0	78,0	16,4	5,6
Murcia (Región de)	100,0	89,2	9,4	1,5
Navarra (Comunidad Foral de)	100,0	82,7	17,0	0,3
País Vasco	100,0	69,9	29,0	1,1
Rioja (La)	100,0	79,3	20,3	0,4
Ceuta	100,0	87,9	12,1	0,0
Melilla	100,0	97,7	2,2	0,1

Font: Ministeri d'Educació, Cultura i Esport (2013)

Les dades sobre la distribució de l'alumnat estranger per etapes educatives mostren una major presència d'alumnat estranger a l'educació primària (36,3%), la secundària obligatòria (27,9%) i l'educació d'adults (11,1%). Especialment important és la matriculació de persones adultes a centres de formació de persones adultes (CEPA) amb la intenció de reciclar-se i disposar així de més oportunitats per a la seva reentrada al mercat laboral.

A Mallorca, les nacionalitats més freqüents dins el sistema educatiu són: marroquina, equatoriana, argentina, colombiana, alemanya, boliviana, uruguaiana, romanesa, búlgara, britànica i xinesa. Constitueixen el 68,4% del total de l'alumnat estranger de l'illa.

Font: elaboració pròpia a partir de Vidaña (2013) a *Anuari de l'Educació a les Illes Balears*, 2013.

6.2. Principals conclusions

- Les Illes Balears són la segona comunitat autònoma amb més alt percentatge d'alumnat estranger (14% enfront del 9,1% de la mitjana espanyola).
- Les nacionalitats més freqüents de l'alumnat als centres educatius de Mallorca són la marroquina, l'equatoriana, l'argentina i la colombiana.
- S'ha produït un ascens important del percentatge de població de nacionalitat estrangera matriculada als centres d'educació de persones adultes.

7. Les persones immigrades al mercat laboral

Abans d'iniciar l'exposició de dades estadístiques relatives al mercat laboral es fa necessari a mode d'introducció assenyalar els trets més significatius de la situació laboral de les persones immigrades des d'un punt de vista macrosocial i estructural. Aquesta informació introductòria ens facilitarà la interpretació de les dades que es presentaran més endavant.

L'anàlisi d'aquest apartat es fa des de la perspectiva de gènere ja que la situació del mercat laboral està encara marcada per la presència de la divisió sexual del treball i la segregació ocupacional, i per la persistència de rols tradicionals de gènere, encara que ens trobam en un context social formalment igualitari.

La situació laboral de les persones immigrades a Espanya es caracteritza per la precarietat, la inestabilitat i la segregació ocupacional. Així doncs, les principals característiques de la situació laboral i social de les persones immigrades són:

- La precarietat laboral i la seva normalització
- La inestabilitat-informalitat laboral
- La segregació ocupacional
- La subocupació o sobrequalificació
- El desclassament social ⁵ i "la inconsistència de l'estatus"⁶

Torns, Borràs, Carrasquer, Moreno, Castello & Grau (2011) defineixen en un estudi diferents tipus de trajectòries laborals i assenyalen una tipologia específica per a aquest col·lectiu, caracteritzada per la precarietat continuada, no només com una mesura transitòria per a la incorporació al mercat laboral. La precarietat s'estén en el temps i es normalitza com a pauta per a la supervivència. El treball remunerat esdevé una necessitat i es valora bàsicament el salari percebut i no la satisfacció al lloc de feina ni disposar d'unes bones condicions laborals.

Cachón (2011) especifica que per a les persones immigrants fer feina és un projecte vital; el treball remunerat no només es fa necessari per a poder viure sinó també per a aconseguir el permís de treball i el de residència. Per tant, la centralitat del treball és absoluta.

La perspectiva del retorn al país d'origen és més elevada en el cas de les famílies que inicien el procés migratori de forma conjunta que en el de les dones immigrants que migren soles assumint el rol de "cap de família" (Torns *et al.*, 2011).

Si el procés migratori té un caràcter econòmic, aquesta instrumentalitat del treball⁷ remunerat cobra més significat ja que el que se cerca treballant és la remuneració econòmica i no la

⁵ Peugny (2009)

⁶ Torns *et. al.* (2011)

satisfacció personal. Aquest fet provoca l'acceptació de treballs precaris i de la subocupació o sobrequalificació,⁸ i es produeix un desajust entre la formació del treballador/ra i la requerida pel lloc de feina que ocupa.

Espanya és el país que presenta l'índex més elevat de persones sobrequalificades de la UE (un 31% enfront del 19% de la mitjana de la UE) i els col·lectius més afectats per aquesta situació són el del jovent i les persones immigrants (6 de cada 10 persones immigrades estan sobrequalificades) (EUROSTAT, 2011; Quintini, 2011).

La sobrequalificació no té perquè ser un fet negatiu per a un país si té un caràcter temporal (com a via d'entrada al mercat laboral, per a la consecució de la primera feina, etc). La sobrequalificació esdevé un problema quan es torna una situació permanent i que un cop superats els entrebancs per a l'entrada al mercat laboral (manca d'experiència, homologació de les titulacions acadèmiques o bé el coneixement de la llengua del país d'acollida, etc,) la situació esdevé crònica i persisteix en el temps. En el cas de les persones immigrants, la sobrequalificació s'ha caracteritzat per la seva immobilitat tant abans com durant la recessió econòmica.

Quan un país presenta uns alts índex de sobrequalificació de la seva població i aquests esdevenen permanents cal aplicar mesures correctores tals com el desenvolupament de polítiques actives d'ocupació, la reforma del mercat laboral i l'oferta de llocs de feina, i una reforma del sistema educatiu que doni una resposta a les necessitats del mercat laboral. Es tracta, doncs, d'aplicar mesures urgents que fomentin una major relació entre formació i ocupació, i polítiques actives d'ocupació que s'adrecin els col·lectius més vulnerables i en situació de risc com són el jovent i les persones immigrades.

Torns *et al.* (2011) destaquen el que suposa el procés migratori per a les persones immigrants i en concret el xoc produït entre les expectatives d'entrada al país d'acollida (la millora de la seva situació econòmica i social) i la realitat en què es troben (la desil·lusió i la frustració davant el descens en la seva escala laboral, la sobrequalificació, precarietat i situació de vulnerabilitat social). Aquesta situació s'anomena la inconsistència de l'estatus:

“El refuerzo de la “inconsistencia de estatus” se observa de forma clara en el caso de algunas mujeres con formación media que se insertan en el servicio doméstico informal y, paradójicamente, proceden de una familia empleadora de este tipo de servicios en su país de origen. El impacto de la experiencia subjetiva y socializadora en el país de origen adquiere, aquí, una transcendencia de primer orden, teniendo en cuenta que el servilismo de esta ocupación acostumbra a ser más notorio en aquellos países con mayores desigualdades internas, como

⁷El significat del treball fa referència als valors que atribueixen les persones al fet de treballar. La instrumentalitat fa referència a valorar un lloc de treball en concret en funció de la remuneració econòmica o les condicions laborals que ofereix mentre que el valor expressiu del treball fa referència al valor que una persona atribueix al treball com a font de realització personal i laboral (treballar en el que ens agrada i motiva, un treball que ens permeti superar-nos i relacionat amb la nostra formació) (Harpaz, Honig & Coetsier, 2002).

⁸ L'OCDE (Quintini, 2011) defineix sobrequalificació com la situació produïda quan una persona treballadora disposa d'una formació/qualificació superior a la requerida pel lloc de feina que desenvolupa.

puede ser el caso de algunos países latinoamericanos. En el caso concreto de una mujer colombiana, la experiencia de su clase de origen como ocupadora de servicio doméstico interno –tenía dos trabajadoras en modalidad interna– entra en colisión directa con su condición de trabajadora doméstica en España, creando una situación de malestar e “inconsistencia de estatus” que equivale a un sentimiento de *desclasamiento* profundo y de descenso social difícil de asumir” (Torns *et al.*, 2011:41)

Tal com reflecteix el paràgraf anterior, un tema a tenir en compte és el fenomen del desclassament social (Peugny, 2009) molt relacionat amb la inconsistència de l'estatus. El desclassament social es dóna quan es produeix una mobilitat descendent a nivell social. En el cas de les persones immigrants aquesta mobilitat en molts de casos es torna descendent, i és produïda pel procés migratori en si mateix.

En paraules de Peugny (2009), es tractaria d'un desclassament intrageneracional, és a dir, aquell que es produeix al llarg del cicle de vida de l'individu quan es dóna una ruptura o una bifurcació al llarg de l'itinerari de la persona i provoca el descens en la seva posició social. Exemples d'aquest desclassament són la pèrdua d'un treball com a conseqüència de la crisi econòmica i la consecució més endavant d'un treball de categoria inferior (sobrequalificació), o bé com a conseqüència del procés migratori i com a via d'entrada al mercat laboral de la societat d'acollida aconseguir un treball per al qual la persona està sobrequalificada o amb condicions laborals precàries.

7.2. Les taxes d'activitat

Si bé les **taxes d'activitat** de les persones nacionals havien augmentat els darrers anys a causa de la incorporació de la dona al món laboral, les de les persones immigrants sempre han estat superiors en tots els nivells d'edat i especialment en el cas de les persones extracomunitàries. Les dades del darrer trimestre de 2014 de l'EPA (INE, 2014) ho corroboren:

Taxes d'activitat per nacionalitat, sexe i Comunitat Autònoma

	Total	Espanyola	Estrangera: Total	Estrangera: Unió Europea	Estrangera: No UE
	2014TII	2014TII	2014TII	2014TII	2014TII
Total					
Nacional	59,63	58,04	74,1	70,78	76,15
Balears, Illes	66,77	64,8	74,77	76,41	73,51
Homes					
Nacional	65,86	64,23	80,95	76,1	84,02
Balears, Illes	72,59	69,14	86,98	90,51	84,18
Dones					
Nacional	53,71	52,13	67,79	65,77	69,02
Balears, Illes	61,04	60,48	63,27	62,66	63,72

Font: Enquesta de població activa (EPA). Institut Nacional d'Estadística.

Les dades denoten una taxa d'activitat superior de les persones immigrants i especialment de les persones extracomunitàries. Així, la taxa d'activitat de les persones immigrants al conjunt de

l'Estat espanyol és 16 punts superior a la de les persones espanyoles i en el cas de les Illes Balears es troba 9 punts per sobre.

Si desagregam les dades per sexe, s'observa com les taxes d'activitat masculina estan per damunt de les femenines (12,15 punts més elevada al conjunt de l'Estat i 11,5 punts en el cas de les Illes Balears).

Aquestes dades són prou significatives ja que indiquen la persistència de la divisió sexual del treball (DST), en què les dones en edat de treballar abandonen de forma voluntària o culturalment forçada el mercat laboral per a dedicar-se al treball domèstic o de cura i desapareixent de les estadístiques laborals o són qualificades com a inactives, quan realment desenvolupen un treball a jornada completa i caracteritzat per la seva invisibilitat i no remuneració econòmica.

Si es prenen en consideració les dades per a les Illes Balears s'observa com la persistència de la DST es fa més evident en el cas de les persones immigrades, en què les taxes d'activitat masculina es troben quasi 20.5 punts per sobre de les femenines (en el cas de la població de països extracomunitaris) i són gairebé 28 punts superiors en el cas de les persones de països de la Unió Europea. En el cas de les persones de nacionalitat espanyola les diferències en les taxes d'activitat són menors i la taxa d'activitat masculina se situa 8.6 punts per sobre de la femenina.

7.3. Les taxes d'atur

La crisi econòmica ha tingut una gran impacte en les **taxes d'atur** de la població tan nacional com estrangera, encara que les dades assenyalen la major vulnerabilitat de les persones immigrades.

L'informe publicat per l'Observatori del Treball de les Illes Balears (2012) sobre la situació de les persones immigrades al mercat de treball denota que si bé la influència de la crisi econòmica ha afectat tant persones nacionals com estrangeres, les persones estrangeres pateixen unes taxes d'atur superiors. i concretament les persones extracomunitàries (un 32,4% de persones aturades enfront del 21,7% de les persones espanyoles). De la mateixa forma les condicions de treball dels estrangers són més precàries, el percentatge dels contractes signats per estrangers temporals és del 87,7% i el seu salari, un 29% més baix que els de les persones nacionals.

Si atenem les dades de l'Enquesta de població activa (EPA) referent al segon trimestre de 2014, a les Illes Balears observam unes taxes d'atur superiors entre les persones de nacionalitat extracomunitària (31,62%) i les de nacionalitat espanyola (18,09%) a la de les persones estrangeres de la UE (10,93%). Si analitzam les dades desagregades per sexe la taxa d'atur dels homes és superior a la de les dones, però en distints percentatges en funció de la nacionalitat: els homes de països extracomunitaris presenten una taxa d'atur 11.2 punts superior a la de les dones, i les homes espanyols, 1.7 punts per sobre de la taxa d'atur femenina.

Taxes d'atur per nacionalitat, sexe i comunitat autònoma

	Total	Espanyola	Estrangera: Total	Estrangera: UE	Estrangera: No UE
Total	2014TII	2014TII	2014TII	2014TII	2014TII
Nacional	24,47	23,11	34,14	30,92	35,99
Balears, Illes	19,04	18,09	22,41	10,93	31,62
Homes					
Nacional	23,7	22,17	34,87	31,03	37,07
Balears, Illes	20,55	18,9	26,02	13,55	36,69
Dones					
Nacional	25,38	24,22	33,33	30,79	34,81
Balears, Illes	17,29	17,16	17,74	7,24	25,47

Font: Enquesta de població activa (EPA). Institut Nacional d'Estadística.

L'explicació d'aquestes dades rau en la forta segregació ocupacional que presenta el col·lectiu de persones immigrants. La majoria d'homes estrangers de països no comunitaris es troba en el sector de la construcció, que és el que presenta els índexs d'atur més elevats.

Des de l'inici de la crisi econòmica l'atur s'ha distribuït de forma desigual entre homes i dones. S'ha produït una reducció de la bretxa de gènere, fet que no implica una millora de l'ocupabilitat de les dones sinó un empitjorament menor de la seva situació. L'atur ha afectat de forma contundent el sector de la construcció i les ocupacions que hi estan relacionades –unes ocupacions masculinitzades– i per tant ha provocat una caiguda major de l'ocupabilitat dels homes (CES, 2012).

Les dades d'atur per Palma publicades pel SOIB (2013) reflecteixen unes taxes d'atur elevades entre les persones estrangeres: un 18,5 %, del qual un 31,2% són persones de la UE i un 68,8%, persones immigrades de països extracomunitaris. El total de persones demandants d'ocupació aturades a Palma és de 35.478, la qual cosa suposa un 43,1% del total de persones demandants d'ocupació aturades de les Illes Balears.

L'Observatori Municipal de Palma publica dades referents al mercat de treball i l'evolució de l'atur (2013):

Evolució població aturada de Palma segons continent de nacionalitat (mitjana anual)									
	2005**	2006*	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Total	15.585	14.492	15.090	19.942	30.941	35.000	35.734	37.670	35.478
Espanyola	13.144	12.032	12.128	15.309	23.056	26.277	27.175	29.812	28.913
Estrangera	2.441	2.460	2.962	4.633	7.885	8.723	8.559	7.858	6.565
UE-27	605	655	847	1.279	2.375	2.664	2.668	2.429	2.037
Extracomunitària	1.836	1.805	2.115	3.354	5.510	6.059	5.891	5.429	4.527
Resta d'Europa	142	192		133	188	202	218	212	180
Amèrica Llatina	881	1.022		2.031	3.312	3.455	3.246	2.957	2.387
Àsia	47	53		117	238	258	269	266	216
Àfrica	524	529		1.061	1.760	2.134	2.149	1.984	1.738
Altres	242	9		12	12	9	9	10	8

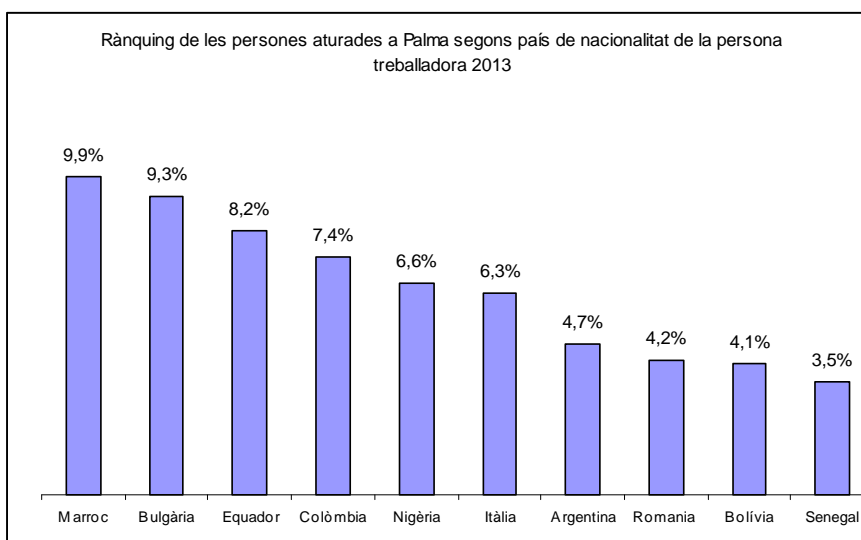
Font: Observatori Municipal de Palma, Anuari del Mercat de treball, 2013.

Segons aquestes dades la taxa d'atur⁹ de l'any 2013 se situa en el 12% de la població de Palma. Per a les persones espanyoles, la taxa d'atur se situa en el 12,9% i per a les persones estrangeres, en el 9,2%.

Percentatge de persones aturades a Palma 2013			
	Persones aturades	Població de 16 a 64 anys	Taxa d'atur
Total	35.478	295.116	12,0
Espanyola	28.913	224.046	12,9
Estrangera	6.565	71.070	9,2
UE-27	2.037	32.239	6,3
Extracomunitària	4.527	38.831	11,7
Resta d'Europa	180	2.252	8,0
Amèrica Llatina	2.387	21.501	11,1
Àsia	216	5.025	4,3
Àfrica	1.738	9.596	18,1
Altres	8	457	1,8

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'Observatori Municipal de Palma (2013).

L'atur afecta principalment les persones extracomunitàries, amb una taxa de l'11,7% enfront del 6,3% de la població de la UE. La taxa d'atur més elevada correspon a les persones de nacionalitat africana. Ascendeix al 18,1% i està integrat bàsicament per població amb nacionalitat marroquina i senegalesa. Si prenem com a referència l'atur de la població estrangera de Palma, el rànquing de nacionalitats amb major percentatge d'atur és el que es plasma a la taula següent:

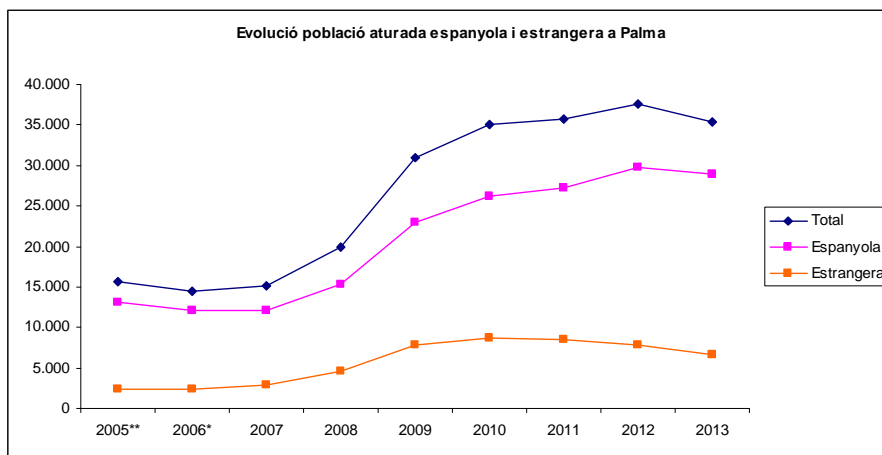

Font: Observatori Municipal de Palma. Anuari del Treball 2013.

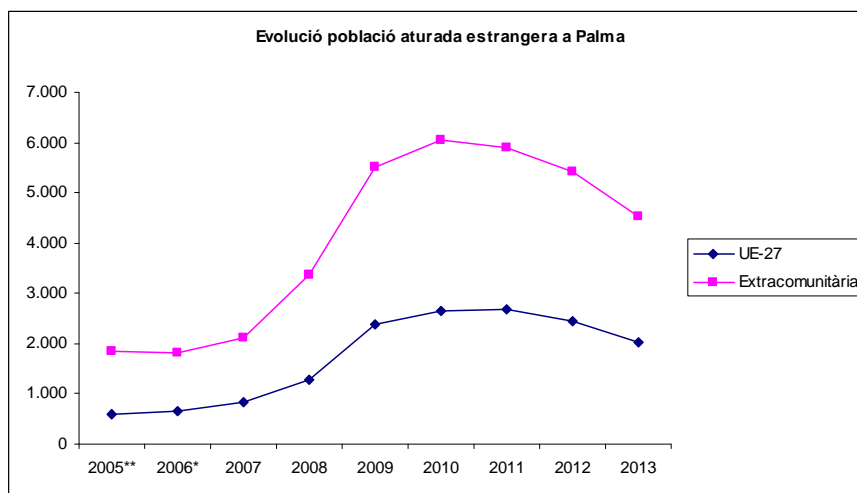
⁹ Taxa d'atur: (persones aturades/població activa)*100

La recessió econòmica ha tingut una incidència molt elevada en l'atur de la població i així queda reflectit a les gràfiques d'evolució de la població aturada a Palma. L'atur va començar a incrementar-se a partir de l'any 2007 i va arribar al seu punt màxim l'any 2012.

Encara que l'atur ha afectat totes les capes de la població, les dades per nacionalitat indiquen una major afectació en la població estrangera i en concret en l'extracomunitària, població que majoritàriament s'aglutina en treballs del sector de la construcció i serveis.

Font: Observatori Municipal de Palma, Anuari del mercat de treball, 2013.

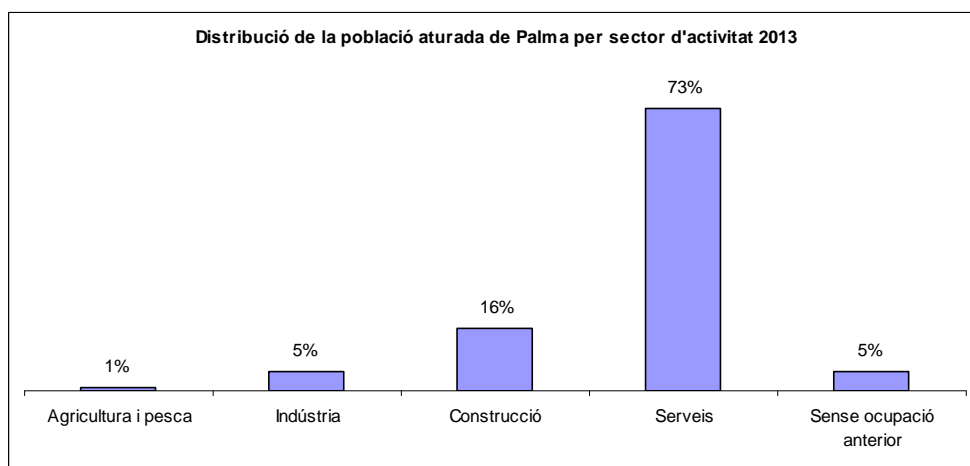

Font: Observatori Municipal de Palma, Anuari del mercat de treball, 2013.

Les taxes d'atur continuen sent elevades i preocupants, però una dada positiva és l'inici del descens de la població aturada a partir de l'any 2012, que es perllonga al llarg de l'any 2013. Aquest descens pot tenir diversos factors explicatius:

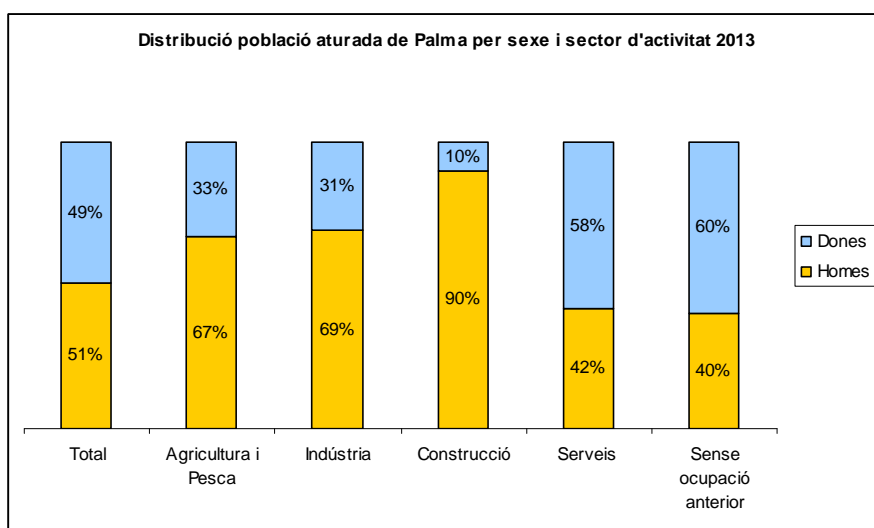
1. La recol·locació de la població activa en altres sectors i ocupacions amb menor influència de l'atur.

2. La incorporació de les dones al mercat laboral, ja que els sectors d'ocupació tradicionalment feminitzats han sofert una menor influència de la crisi econòmica.
3. El retorn de les persones de nacionalitat estrangera als seus països d'origen, ara en fase de desenvolupament econòmic.
4. La proliferació de contractes de treball de tipus temporal, de curta durada i amb salaris inferiors.

Font: Observatori Municipal de Palma, Anuari del Mercat de treball, 2013

Tal com podem observar als gràfics, el sectors més afectats per l'atur són el de serveis (73%) i construcció (16%). Destaquen la feminització i la masculinització dels sectors ocupacionals, especialment evident en el sector de la construcció (90% d'homes) i serveis (58% de dones).

Font: Observatori Municipal de Palma. Anuari del treball 2013.

7.4. La incidència de l'atur de llarga durada***

Segons dades de l'Enquesta de població activa del segon trimestre de 2014 (INE, 2014) el 49% de la població aturada de les Illes Balears ho és de llarga durada. Sent la dada més preocupant la que fa referència a les persones que duen més de dos anys en situació d'atur que suposa un 33,9%. A les Illes Balears, l'atur de llarga durada afecta més als homes que a les dones sent especialment elevada la diferència en el cas de les persones que duen més de dos anys en situació d'atur (quasi 17 punts per sobre de les dones).

	D'1 any a menys de 2 anys	2 anys o més
	2014TII	2014TII
Total		
Nacional	19,7	42,4
Illes Balears	14,4	33,9
Homes		
Nacional	19,6	42,7
Illes Balears	15,9	41,0
Dones		
Nacional	19,8	42,1
Illes Balears	12,4	24,1

Font: Institut Nacional d'Estadística. EPA segon trimestre de 2014.

Segons el darrer informe de l'OTIB (Observatori del Treball de les Illes Balears, 2014) el perfil de les persones aturades de llarga durada ha sofert un canvi els darrers anys. Així, l'atur de llarga durada femení s'ha anat reduint des del 2007 fins al 2010 (reducció del 13%) i els darrers 3 anys s'ha mantingut estable i s'ha situat en el 51,5% el 2013.

L'atur de llarga durada a les Balears afecta més els homes, les persones en edats compreses entre els 25 i 54 anys d'edat i de nacionalitat espanyola. Amb relació al col·lectiu de persones immigrades el 2013 l'atur de llarga durada afecta un 15,2% dels estrangers (OTIB, 2014).

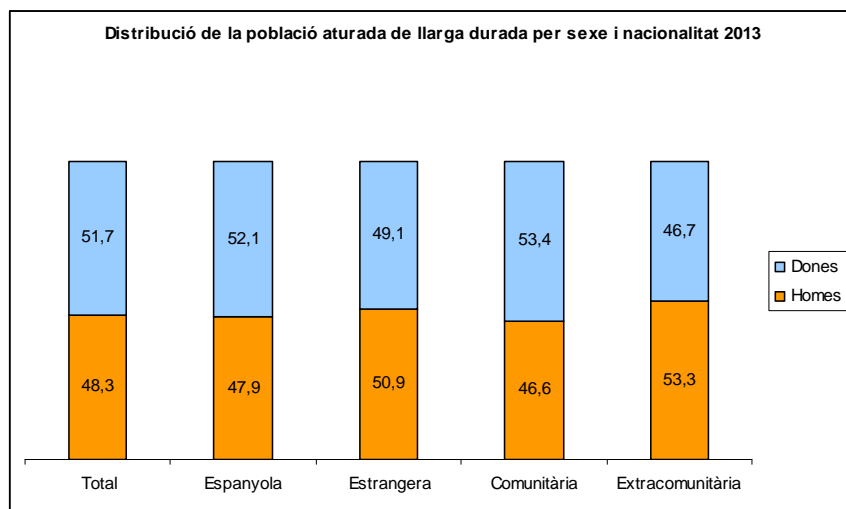
Un 41% de la població total aturada Palma ho és de llarga durada; és a dir, du més d'un any en situació d'atur. Si analitzam aquestes dades per nacionalitat observam que un 86% de la població aturada de llarga durada és de nacionalitat espanyola i un 14%, de nacionalitat estrangera (63,7% de països extracomunitaris enfront d'un 36,3% de països comunitaris).

Persones aturades de llarga durada a Palma 2013			
	Total	Homes	Dones
Total	14.569	7.033	7.535
Espanyola	12.534	5.998	6.536
Estrangera	2.035	1.035	1.000
Comunitària	738	344	394
Extracomunitària	1.297	691	606

Font: Observatori Municipal de Palma. Anuari del treball 2013.

Les dades per nacionalitat i sexe demostren que l'atur de llarga durada és moderadament superior en el cas de les dones (3.4 punts per sobre). Per nacionalitats, la població estrangera masculina presenta un major percentatge de persones aturades de llarga durada (1.7 punts per sobre de la població estrangera femenina) i la diferència més elevada entre sexes es dona en

la població extracomunitària, on el percentatge masculí se situa 6.6 punts per sobre del femení. Al contrari, dins la població aturada de llarga durada comunitària el percentatge de dones és superior al dels homes (6.8 punts per sobre).

Font: Observatori Municipal de Palma. Anuari del treball 2013.

7.5. Gènere, immigració i segregació ocupacional

Des de la perspectiva de gènere, les dones immigrants presenten una doble **segregació ocupacional**, superior a la de les dones nacionals i els homes immigrants, provocada per la seva inserció laboral en ocupacions poc qualificades i en sectors econòmics més feminitzats, i mostra una major tendència a ocupar-se en una sola branca d'activitat (empleades domèstiques i altre personal de neteja). Així mateix, les dones immigrants es troben un 26% més segregades ocupacionalment que els homes immigrants. Si atenem les nacionalitats s'observa una major segregació de les dones de països extracomunitaris i en especial de les dones llatinoamericanes (Del Río & Alonso-Villar, 2010).

En aquest sentit, l'informe del Consell Econòmic i Social (CES, 2012) especifica les condicions diferencials de les dones immigrants al mercat laboral, les quals es concentren en ocupacions que requereixen una baixa qualificació, amb més temporalitat i amb jornades laborals més llargues i menys remunerades. Així, les dones de nacionalitat estrangera (comunitàries i no comunitàries) es concentren bàsicament en les branques ocupacionals de servei domèstic (20,4%), servei de menjars i begudes (17%) i activitats agràries (9,2%). Les dones estrangeres representen el 60% del total de dones afiliades al sector del treball domèstic.

En el cas de les persones estrangeres i concretament dels homes, cal destacar la seva segregació en ocupacions relacionades amb al sector de la construcció. El final de bombolla immobiliària i l'inici de la crisi econòmica ha provocat la pèrdua de milers de llocs de feina. Aquest fet no només afecta l'augment de les taxes d'atur dels homes sinó que també provoca un canvi en els models econòmics familiars.

Els estudis sociològics demostren que a Europa s'està produint un canvi progressiu del model econòmic familiar de l'home com a principal sustentador econòmic cap el model de dos sustentadors familiars, canvi que es produeix sobretot en parelles joves amb un nivell mitjà-alt d'estudis i sense fills. A Espanya aquest canvi es dona d'una forma molt més lenta a causa de les característiques pròpies de la societat mediterrània o familiarista.¹⁰ És cada cop més comú però no es produeix al mateix ritme que a la resta de països de la Unió Europea. (Moreno Mínguez, 2012; Martín García, 2010.)

En el cas de les persones immigrades es mostrava una tendència a seguir models més tradicionals en els quals hi havia un predomini de l'home com a principal sustentador econòmic, o bé el model de doble sustentació però sempre assumint la dona el treball domèstic o de cura, amb una menor importància del seu treball remunerat (bé la doble càrrega i feines a mitja jornada o bé assumint la totalitat del domèstic o de cura).

En una recerca sobre les trajectòries laborals seguides per homes i dones de diferents edats i nacionalitats Torns *et al.* (2011) especifiquen la tendència de les persones immigrades a seguir models d'hegemonia masculina (l'home com a principal sustentador de la família i el treball de la dona supeditat al de l'home). Així, treballar al servei domèstic permet a aquestes dones conciliar la seva vida laboral i familiar i assumir així la doble càrrega o doble jornada. Aquesta divisió sexual del treball es reforçada tant per la cultura del país d'origen com per la tradició del país d'acollida. En aquest cas el nostre país, que segueix un model familiarista que perpetua i reforçant la DST, i en el cas de les dones immigrants doblement ja que es reforça aquesta divisió mitjançant la seva ocupació en el servei domèstic o de cura.

El seguiment de models tradicionals d'economia familiar és especialment present quan és tot el nucli familiar el que realitza el procés migratori i no en el cas de dones que inicien el procés migratori soles, que s'alliberen del treball domèstic i remunerat i realitzen llargues jornades laborals amb un sentit purament instrumental (Torns *et al.*, 2011).

Aquesta tendència va experimentar un canvi amb l'arribada de la crisi del mercat laboral, que en un primer moment va afectar de forma contundent el sector de la construcció. En molts de casos les dones immigrants es convertiren en les principals sustentadores de l'economia familiar.

Aquest canvi de tendència presenta dos possibles factors explicatius:

1. D'una banda, la pèrdua de llocs de feina al sector de la construcció ha conduït dones immigrants que un primer moment no treballaven remuneradament a incorporar-se al

¹⁰ Esping-Andersen (2007) defineix les característiques de la societat familista mediterrània, societat en la qual la família és la cèl·lula bàsica de la societat. Algunes característiques poden ser positives, com per exemple el suport familiar i intergeneracional, i d'altres negatives, tals com la persistència de la divisió sexual del treball. El familisme suposa un obstacle per a la incorporació plena de la dona al mercat laboral i també per a la formació d'una família. En un estat on la família encara ocupa un lloc important en la reproducció social i on hi ha un desenvolupament baix dels serveis de conciliació, les dones es veuen en la necessitat d'haver d'elegir entre la seva carrera professional o la formació d'una família pròpia.

mercat de treball com una forma de pal·liar els efectes de la crisi en la seva economia familiar. Aquesta situació és freqüent entre les dones reagrupades i les magrebines (Pajares, 2009:53).

2. De l'altra, les dones que abans treballaven de forma remunerada (generalment a mitja jornada) s'han convertit en les principals sustentadores de l'economia familiar, assumint en algunes ocasions la jornada completa laboral.

Sense cap dubte aquest canvi de model econòmic familiar ha esdevingut un canvi organitzatiu i també de models culturals, i un trencament de la persistència de la divisió sexual del treball.

La influència de la crisi econòmica en la pèrdua de llocs de feina i la dificultat per a reinserir-se al món laboral pot conduir a un major risc de treball en l'economia informal (economia informal) com a mitjà de subsistència i manteniment de l'economia familiar (Molina, 2010):

Ante estas dificultades es cada vez mayor el riesgo de trabajar en negro como mecanismo para hacer frente a las necesidades económicas familiares. El crecimiento de la economía informal en momentos de recesión económica es un hecho contrastado, y que en España ha provisto un mecanismo de ajuste de la economía. Sin embargo, las implicaciones de la actividad laboral informal de cara a las trayectorias futuras de los inmigrantes, así como de su movilidad, son claramente negativas. Por tanto, sea bien a través de la aceptación de trabajos en grupos de cotización bajos o con condiciones poco adecuadas, o bien a través de la economía informal, los trabajadores inmigrantes pueden sufrir un retroceso en sus trayectorias de consolidación y ascenso laboral (Molina, 2010; 60).

7.6. Principals conclusions

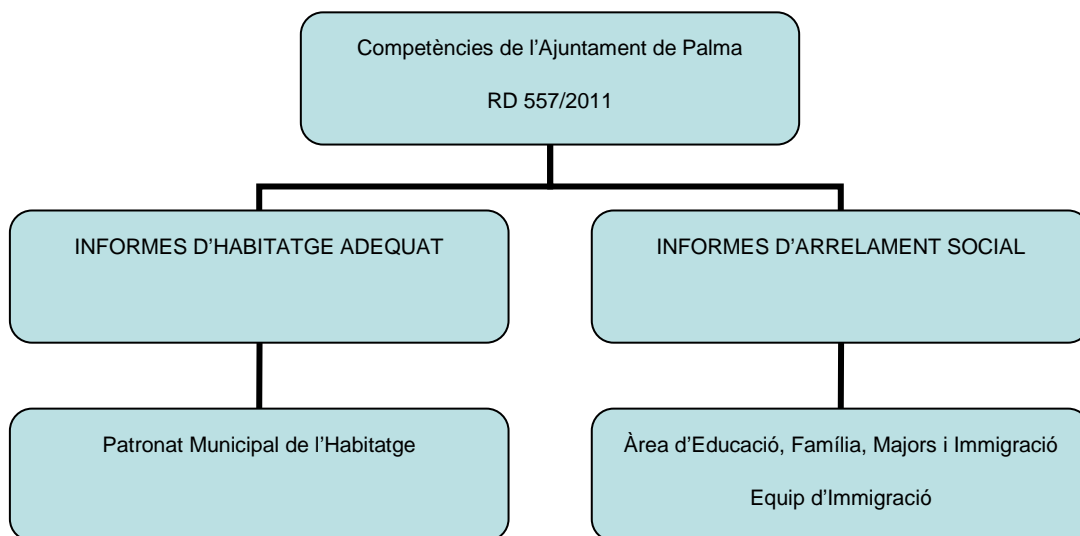
- L'OCDE (2012) assenyala el jovent i les persones immigrants com a col·lectius prioritaris d'intervenció de les polítiques actives d'ocupació, i són els grups més vulnerables pel que fa a la seva incorporació i al seu manteniment dins el mercat laboral.
- La precarietat, la vulnerabilitat, la sobrequalificació/subocupació i menys possibilitats d'ascens en l'estatus socioprofessional són característiques de la situació laboral de les persones immigrants en el mercat laboral.
- La població immigrada presenta un elevat índex de segregació ocupacional que perpetua les diferències de gènere i la divisió sexual del treball.
- La crisi econòmica ha incrementant la vulnerabilitat i la situació precària de les persones immigrants, especialment els homes i de nacionalitat extracomunitària, amb taxes d'atur més elevades.
- Les incidències de les crisi econòmica no només afecten la major vulnerabilitat de homes i dones immigrants amb relació al mercat laboral sinó que suposen un canvi en el seu model econòmic familiar.
- La taxa d'activitat és superior entre les persones immigrades i especialment entre les extracomunitàries. L'explicació d'aquest fet és que les persones immigrades a les Illes Balears i a Palma es troben en els intervals de població més jove.
- La taxa d'atur de les persones estrangeres (extracomunitàries) dobla la de les persones nacionals i les seves condicions laborals són més precàries (un 87,7% dels contractes laborals signats són temporals i el salaris, un 29% més baixos que els de les persones nacionals).
- A la ciutat de Palma les nacionalitats que presenten una major incidència de l'atur després de l'espanyola, són la marroquina, la búlgara i l'equatoriana.
- El perfil de les persones que presenten atur de llarga durada és d'home entre 25 i 54 anys i de nacionalitat espanyola. Un 14% de la població aturada de llarga durada és de nacionalitat estrangera.
- Els sectors ocupacionals amb més alt índex d'atur són serveis (90%) i construcció (16%).

8. Dades d'intervenció dels serveis municipals

El Reglament de la Llei orgànica 4/2000 sobre drets i llibertats dels estrangers a Espanya i la seva integració social, aprovat pel Reial decret 557/2011, de 20 de abril, estableix la possibilitat de presentar quatre tipus de informe per a l'autorització o la renovació de residència temporal. La seva emissió és competència de les comunitats autònomes, encara que dos d'aquests informes (arrelament social i habitatge adequat) poden ser emesos per les entitats locals on la persona sol·licitant tingui el seu domicili habitual, quan així ho hagi establert la comunitat autònoma competent i hagi estat prèviament posat en coneixement de la Secretaria d'Estat d'Immigració i Emigració.

La Comunitat Autònoma de les Illes Balears va determinar que l'administració competent per a emetre els informes d'arrelament social i d'habitatge adequat és l'ajuntament corresponent al domicili de l'habitatge habitual de la persona sol·licitant.

A aquest efecte, l'Ajuntament de Palma té assignades les següents competències:

8.1. Els informes d'arrelament social

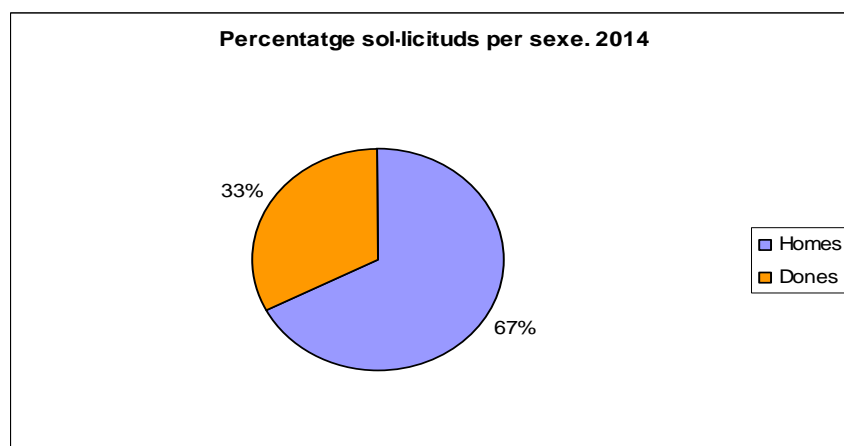
El Reial decret 557/2011 de 20 d'abril, regula en el seu article 124 l'autorització de residència temporal per raons d'arrelament. A aquest efecte, les persones empadronades a Palma que hagin de presentar a l'Oficina d'Estrangers la sol·licitud per a l'autorització de residència temporal per raons d'arrelament social i que no puguin acreditar tenir vincles familiars directes (cònjuges, parelles de fet registrades, ascendents i descendents en primer grau i línia directa) i demostrin la permanència continuada a Espanya durant un període mínim de tres anys poden presentar un informe que demostrï la seva integració social.

Per a l'emissió d'aquest informe és necessari que la persona acrediti els mitjans de vida d'alguna de les maneres següents:

- Presentant un precontracte de feina amb una durada no inferior a 1 any.

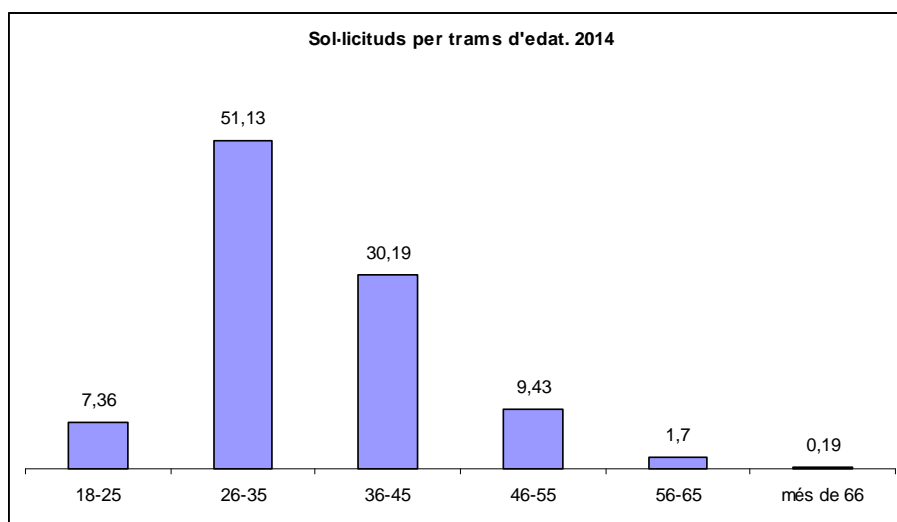
- Presentant un projecte d'activitat econòmica per compte propi, amb el consegüent informe de viabilitat favorable emès per l'organisme competent o acreditació d'inversió econòmica suficient o compromís de suport per part d'institucions financeres.
- Acreditant que disposa dels mitjans de vida suficient per a la seva manutenció durant un any.

Durant els tres primers trimestres de 2014 s'han tramitat un total de **530** sol·licituds per a l'emissió d'informes d'arrelament social (354 homes i 174 dones):

Font: Àrea d'Educació, Família, Majors i Immigració de l'Ajuntament de Palma.

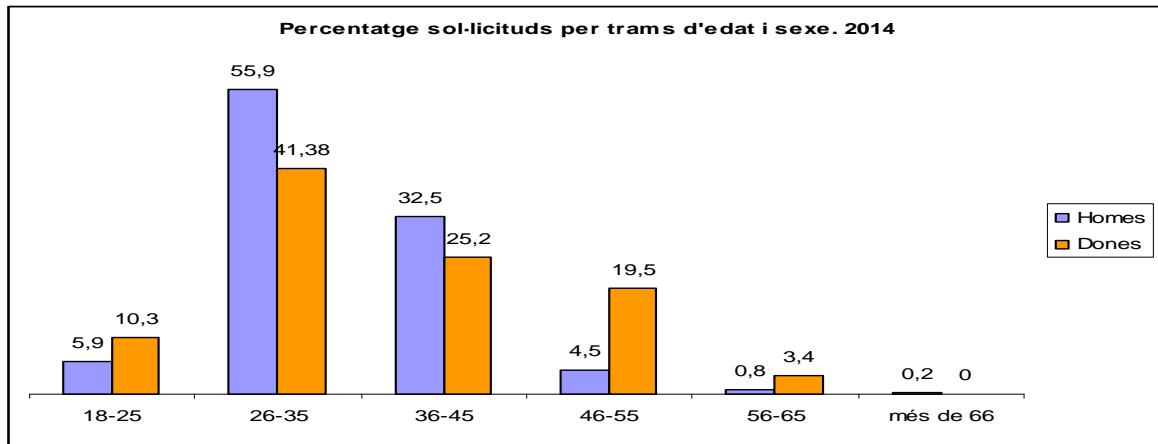
Per trams d'edat, s'observa que les persones que sol·liciten aquest informe es troben majoritàriament en els trams d'edat laboral. Així, més del 80% tenen entre 26 i 45 anys d'edat.

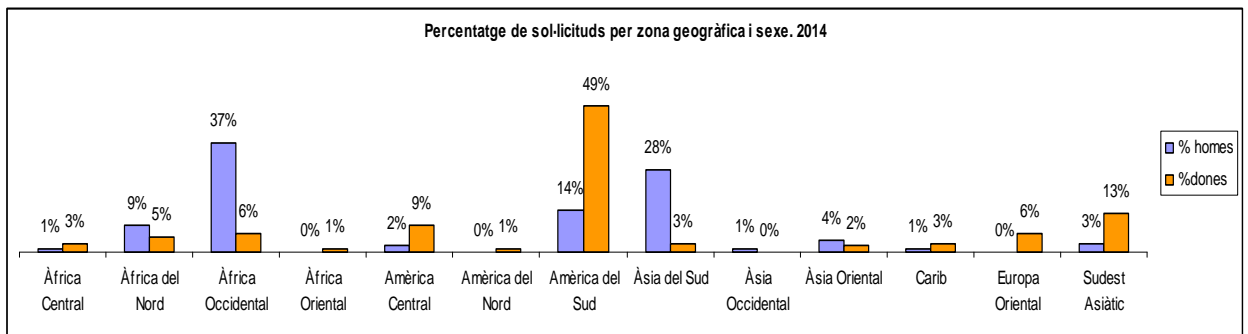
Font: Àrea d'Educació, Família, Majors i Immigració de l'Ajuntament de Palma.

Aquesta informació corrobora les dades presentades en apartats anteriors, que indiquen el caràcter econòmic de les migracions ja que la majoria de persones que acudeixen el servei es troben en trams d'edat laboralment actius.

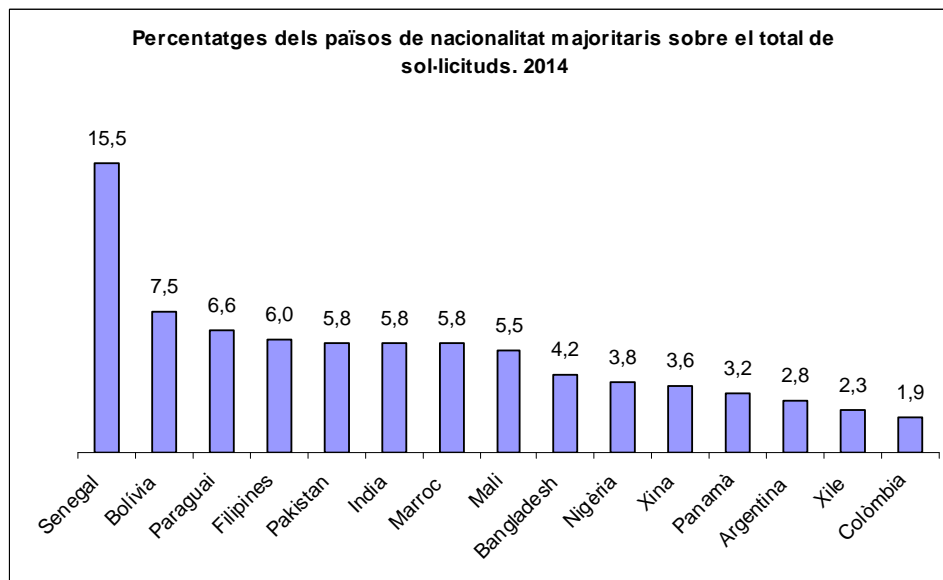
Si analitzam la informació per trams d'edat i sexe podem observar com el percentatge de dones de més de 45 anys és quasi 15 punts superior als dels homes.

Font: Àrea d'Educació, Família, Majors i Immigració de l'Ajuntament de Palma.

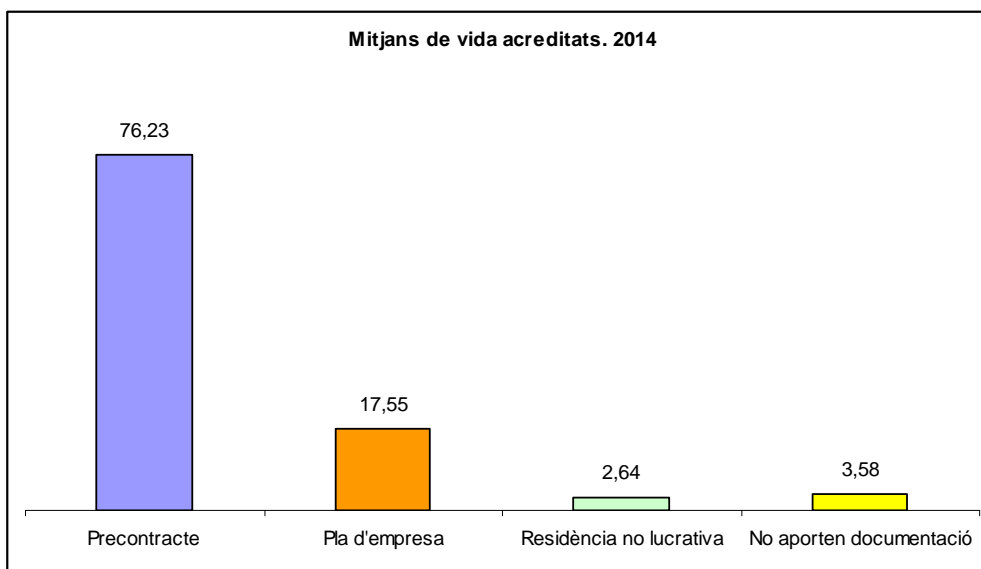

Font: Àrea d'Educació, Família, Majors i Immigració de l'Ajuntament de Palma.

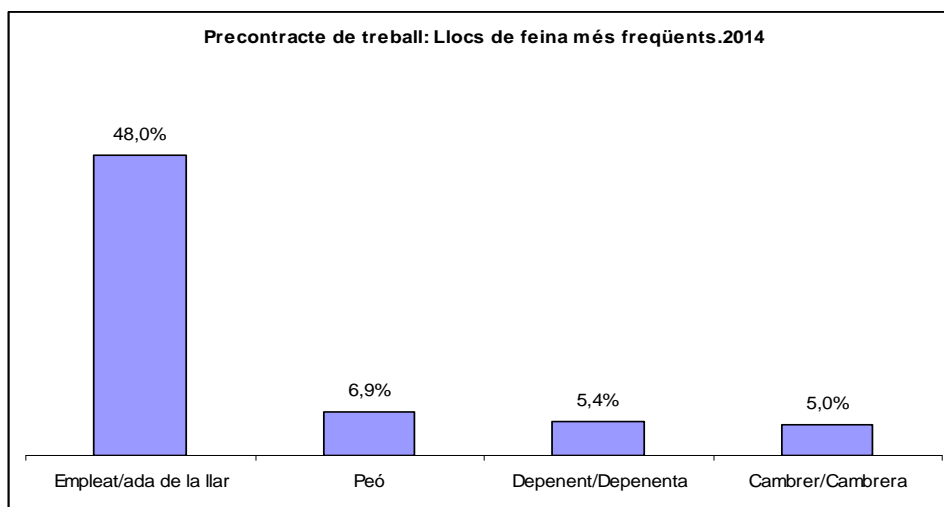
Font: Àrea d'Educació, Família, Majors i Immigració de l'Ajuntament de Palma.

Quant als mitjans de vida acreditats, la majoria de persones sol·licitants acrediten un precontracte de treball o bé un pla d'empresa.

Font: Àrea d'Educació, Família, Majors i Immigració de l'Ajuntament de Palma.

Els precontractes de treball fan referència principalment a empleats i empleades de la llar, i el percentatge és majoritàriament femení (66%). Per contra, hi ha un major presència masculina als precontractes de treball de peó, dependent i cambrer.

Font: Àrea d'Educació, Família, Majors i Immigració de l'Ajuntament de Palma.

Els plans d'empresa presentats fan referència majoritàriament a l'activitat de venda ambulat.

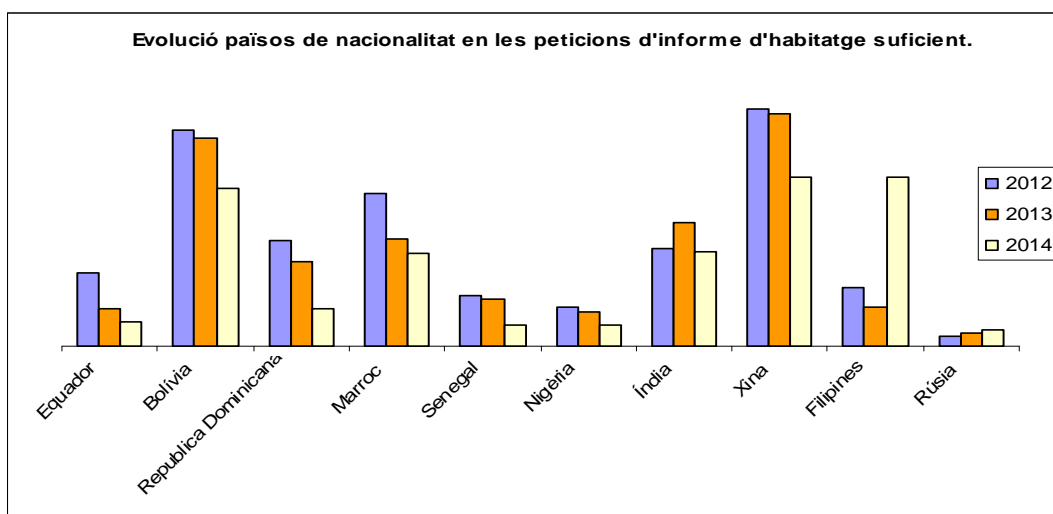
8.2. Els informes d'habitatge suficient ¹¹

Des de l'any 1999 el Patronat de l'Habitatge emet els informes d'habitatge suficient. Aquests informes estan regulats per la Llei orgànica 4/2000, d'11 de gener, i el Reial decret 557/2011, de 20 d'abril, i són emesos quan se sol·liciten els següents tràmits:

- **la reagrupació familiar** de persona estrangera no comunitària resident, que vulgui exercir el dret de reagrupació familiar
- **el canvi de domicili** de les persones que han sol·licitat el reagrupament familiar
- **la regularització de menors a càrrec**, en el supòsit de fill/filla de persona estrangera no nascuda a Espanya, o resident, o subjecte a tutela.
- **la renovació de l'autorització** de residència per a reagrupament familiar

Els informes d'habitatge suficient descriuen les característiques de l'habitatge, la seva capacitat, el nombre de persones que hi viuen actualment i les que es preveu que hi visquin si es produeix el reagrupament familiar, i finalment es valora l'estat general de l'habitatge.

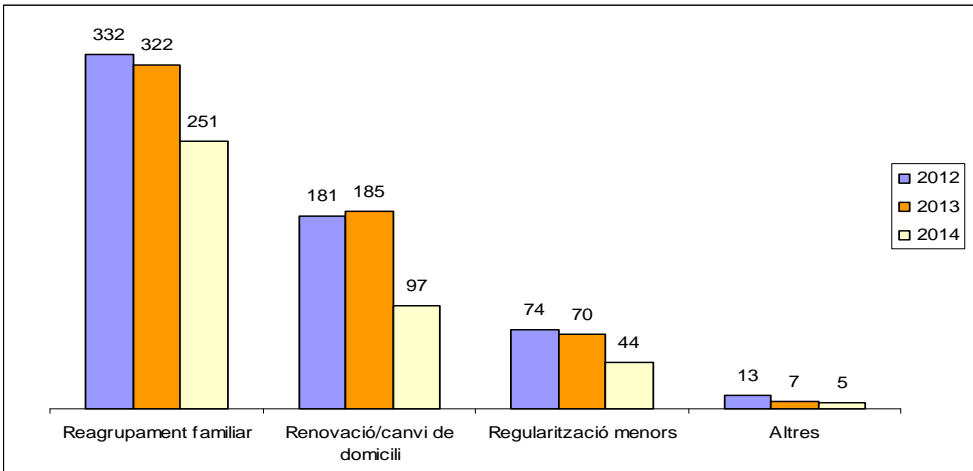
La influència de la crisi econòmica en el flux migratori queda reflectida en les dades d'emissió d'aquests informes ja que havent davallat el nombre de persones de nacionalitat estrangera a Palma també s'ha produït un descens de les peticions de reagrupament familiar.

De la mateixa forma, el mapa de nacionalitats que més sol·liciten el reagrupament familiar també ha sofert variacions importants i a hores d'ara la majoria de les demandes són de persones de nacionalitat filipina, xinesa i boliviana, nacionalitats emergents al municipi de Palma.

La majoria d'informes d'habitatge suficient responen a la petició de reagrupament familiar, a la renovació d'aquesta situació o bé la petició de l'informe quan les persones sol·licitants han canviat de domicili:

¹¹ Tota la informació que conté aquest apartat ha estat facilitada pel Patronat Municipal de l'Habitatge de l'Ajuntament de Palma.

9. Referències

- Borrás, V.; Carrasquer, P.; Moreno, S. & Torns, T. (2012). "Trayectorias laborales y de vida. Una aproximación al modelo de empleo español". *Inguruak. Revista Vasca de Sociología y Ciencia Política*, 51-52, 131-136.
- Brodmann, S., Esping-Andersen, G., & Guell, M. (2007). "When Fertility is Bargained: Second Births in Denmark and Spain". *European Sociological Review*, 23(5), 599-613.
- Cachón, L. (2011). "Inmigrantes y mercado de trabajo en España en la fase madura del ciclo migratorio". A: *Centre d'Estudis Sociològics sobre la Vida Quotidiana i el Treball (2011). Trayectorias laborales de los inmigrantes en España*. Barcelona: Obra Social "la Caixa".
- Consejo Económico y Social (2012). *Tercer Informe sobre la situación de las mujeres en la realidad sociolaboral española*. Colección Informes, 01/2011. Madrid: Consejo Económico y Social.
- Del Río, C. & Alonso-Villar, O. (2012). "Occupational segregation of immigrant women in Spain". *Feminist Economics*, vol. 18 (2), 91-123. Special Issue on Gender and International Migration. Guest Editors: Lourdes Benería, Carmen Diana Deere, and Naila Kabeer.
- EUROSTAT (2011). *Migrants in Europe*. Document accessible a: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/statistics_explained/index.php/Migration_and_migrant_population_statistics/es
- Harpaz, I., Honig, B. & Coetsier, P. (2002). "A cross-cultural longitudinal analysis of the meaning of work and the socialization process of career starters". *Journal of World Business*, 37, 230-244.
- INE-EPA. Enquesta de població activa. <http://www.ine.es> consultat agost de 2014
- March, M.X. (dir.). (2013). *Anuari de l'Educació de les Illes Balears 2013*. Mallorca: Fundació Guillem Cifre de Colònia. Document accessible a: www.colonya.es
- Martín García, T. (2010). "The impact of occupational sex-composition on women's fertility in Spain". *European Societies*, 12 (1), 113-133.
- Ministerio de Educación, Cultura y Deporte. (2013). *Datos y Cifras. Curso Escolar 2013-2014*. Madrid: Secretaría General Técnica. Subdirección General de Documentación y Publicaciones. Document accessible a : <http://www.mecd.gob.es>
- Molina, O. (2010). "Crisis económica, empleo e inmigración". *Working paper 16*, QUIT UAB.
- Moreno Mínguez, A. (2012b). "Familia, empleo femenino y reproducción en España: incidencia de los factores estructurales". *Papers*, 97/2, 461-495.

- Moreno Mínguez, A. (coord.), López Peláez, A.& Segado Sánchez-Cabezudo, S. (2012). *La transició dels joves a la vida adulta. Crisi econòmica i retard en l'emancipació*. Col·lecció Estudis Socials, 34. Barcelona: Obra Social "la Caixa".
- Moreno, A. (2012a). "The transition to adulthood in Spain in a comparative perspective: the incidence of structural factors". *Young*, 20, 19-48.
- Observatori del Treball de les Illes Balears (OTIB). (2012). *Les persones estrangeres en el mercat de treball de les Illes Balears*. Document accessible a: <http://observatorideltreball.caib.es>
- Observatori del Treball de les Illes Balears (OTIB) .(2014). *Informe sobre el Mercat de treball de les Illes Balears*. Any 2013. <http://observatorideltreball.caib.es>
- Observatori Municipal de Palma (2014). *Anuari del treball 2013*. Document accessible a: <http://www.observatoripalma.org/>
- Observatori Municipal de Palma (2014). *Unitats de convivència*. Document accessible a: <http://www.observatoripalma.org/>
- OECD (2012), *Education at a Glance 2012: OECD Indicators*, OECD Publishing.
- Pajares, M. (2009): *Inmigración y Mercado de Trabajo. Informe 2009*, Ministerio de Trabajo e Inmigración. Observatorio Permanente de la Inmigración.
- Peugny, C. (2009). *Le déclassement*. Paris: Grasset.
- Quintini, G. (2011). "Over-qualified or Under-Skilled: A review of existing literature". *OECD Social, Employment and Migration Working Papers*, 121. Paris: OCDE AT <http://www.oecd.org/els/48650026.pdf>
- Servei d'Ocupació de les Illes Balears (SOIB). (2013). *Indicadors Municipals 2013*. Document accessible a: <http://observatorideltreball.caib.es>
- Vecina, C. i Estrades, M. (2011). *Diagnòstic comunitari: barri de Son Gotleu*. Palma: Ajuntament de Palma. Document accessible a: <http://www.bubok.es/libros/203642/Diagnostic-comunitari-Barri-de-Son-Gotleu>
- Vidaña, L. (2013). "Deu anys d'immigració d'alumnat estranger a les Illes Balears: la creació d'un sistema educatiu multicultural". A: March, M.X. (dir.). (2013). *Anuari de l'Educació de les Illes Balears 2013*. Mallorca: Fundació Guillem Cifre de Colònia. Document accessible a: www.colonia.es (pp. 178-213)